

BirdLife Sverige

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024

Innehåll

För fåglarnas skull!	3	Fritidskortet	40
Allmänt om föreningen 2024	4	Intressekommittén	41
Utmärkelser 2024	6	Naturlänken	42
Årets förtjänstplaketter	7	Ungdomsskådarna	46
Postkodlotteriet	8	Raritetskommittén	49
Kedjan	9	Nationella rapportkommittén	50
Ornis Svecica	9	Taxonomikommittén	51
Vår Fågelvärld	10	Naturbutiken	52
Fågelåret 2023	11	Avium förlag	53
Ottenby fågelstation	12	Kommunikation	54
Nationellt fågelskydd	14	Kansli och medlemservice	56
Projekt	16	BirdLife Sveriges styrelse 2024	56
Arbetsgruppen för		Valberedning	56
Vitryggig hackspett Norrland	17	Kommittéer	59
Pilgrimsfalk Sverige	18	Regionalföreningar	60
Projekt ängshök	19	Närkes Ornitologiska Förening	61
Projekt sydlig kärrsnäppa	20	Norrbottens Ornitologiska Förening	62
Projekt berguv	22	Wermlands Ornitologiska Förening	63
Kattuggla Norrlandskusten	23	Stockholms Ornitologiska Förening	64
Projekt Lom	23	Dalslands Ornitologiska Förening	65
Ölandsvatten 2.0	24	Göteborgs Ornitologiska Förening	66
Projekt skräntärna	25	Ölands Ornitologiska Förening	67
Projekt IBA-kartering	26	Upplands Ornitologiska Förening	68
Arctic Flyways	28	Östra Smålands Ornitologiska Förening	69
Projekt Jaktfalk	30	Bohusläns Ornitologiska Förening	70
Nigerian Bird Atlas Project	32	Västergötlands Ornitologiska Förening	71
Fonder och stiftelser	33	Skånes Ornitologiska Förening	72
naturum Ottenby	34	Jämtlands läns Ornitologiska förening	73
Fågelintresse och volontärer	36	BirdLife Östergötland	74
Falsterbo Bird Show	39	Västerbottens Ornitologiska Förening	75

Sveriges Ornitologiska Förening
– BirdLife Sverige
Stenhusa Gård, Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Följ oss på sociala medier

- facebook.com/birdlifesverige/
- instagram.com/birdlifesverige/
- hemsida.birdlife.se/
- linkedin.com/birdlifesverige/

Kjell Carlsson, ordförande

Stina Rigbäck, generalsekreterare

Har Typfelsniss eller kråkfötterna varit framme? Meddela Mikaela Lindholm för möjligheter till förbättring.

Kontakt:
Mikaela Lindholm,
kommunikatör
mikaela.lindholm@birdlife.se

För fåglarnas skull!

BirdLife Sveriges verksamhetsberättelse är en sammanställning över allt det arbete som utförs av föreningens volontärer, styrelse och personal. Det vi gör när vi inventerar, svarar på remisser, värvar medlemmar, informerar och påverkar, det gör vi för fåglarnas skull. Vi redovisar mycket från året som gått och det finns möjlighet att ta del av ytterligare specifik information genom att vända sig till generalsekreterare Stina Rigbäck.

Verksamhetsberättelsen är av intresse för befintliga och blivande medlemmar, för regionala föreningar och klubbar samt för den egna personalen. Vidare ser vi vår verksamhetsberättelse som en tydlig källa för information vad gäller samverkanspartner och intressenter samt stiftelser och fonder från vilka vi söker bidrag.

” En ljus framtid för fåglar och människor.

BirdLife Sverige är en rikstäckande ideell organisation med fokus på vilda fåglar. Vi främjar och stimulerar ett brett fågelintresse genom att erbjuda fågel- och naturupplevelser, samhörighet samt expertis om fågelskydd och fågelforskning. Detta möjliggörs tack vare att vi har Sveriges största samlade kompetens inom området fåglar, och tillsammans verkar genom ett omfattande lokalt, regionalt och nationellt arbete.

Vi är också en del av BirdLife International, världens största naturskyddsorganisation, och samarbetar över gränserna för fåglarnas skull.

Det finns 25 regionala föreningar, som bedriver fågelskydd och forskning på regional nivå, kopplade till BirdLife Sverige. Föreningarna finns listade på vår hemsida, ta gärna kontakt med dem för att bli medlem och få veta mer om deras aktiviteter.

Som medlem i riksföreningen stöttar du BirdLife Sveriges verksamhet som vilar på tre ben: fågelskydd, fågelforskning och fågelintresse.

Eleonor Karlsson under vårens inventering av sydlig kärrsnäppa på Alvaret, Öland.

Allmänt om föreningen 2024

Även 2024 var ett år som präglades av växande för BirdLife Sverige. Antalet medlemmar ökade, och glädjande nog fick vi avsevärt fler nya ungdomsmedlemmar än tidigare år. De Kedjananslutna regionalföreningarna ökade till 16, varmed nästan två tredjedelar av regionalföreningarna är helt klara med integrationsprocessen. Kansliet växte då föreningen äntligen fick en IT-tjänst. Verksamheten fortsatte sin expansion, med många projekt och satsningar inom både fågelintresse, fågelskydd/naturvård och fågelforskning. Eftersom ekonomin är i balans kunde vi också stötta många externa projekt med medel. Föreningen blir allt stabilare och starkare! Och det behövs, för trycket på våra naturmiljöer och fåglar är högt, och många krafter i samhället med starka ekonomiska och politiska muskler arbetar för att ytterligare minska ett redan otillräckligt skydd för naturen och den biologiska mångfalden. Men vi ger inte upp – BirdLife Sverige kommer att göra

allt vi kan för att möta utmaningarna. Vårt motto om långsiktig hållbarhet för fåglar och människor släpper vi inte, oavsett hur vindarna blåser.

Fågelintresset är ett av föreningens tre centrala ben. Årets inleddes med den landsomfattande fågelbordsräkningen Vinterfåglar in på knuten, där tiotusentals människor rapporterade antalen fåglar av olika arter vid sina fågelbord. Förutom att stimulera fågelintresse och kunskap kan evenemanget också ses som ett bidrag till fågelövervakningen. Inom ramen för Naturlänken genomfördes bland annat en satsning vid Hornborgasjön i april, där tusentals barn fick möjlighet att bekanta sig med tranor och andra fåglar. I maj genomfördes Fågeltornskampen och Fågelskådningens dag. Volontärer fanns som vanligt på plats vid Ottenby under sommaren för att informera besökare om BirdLife Sverige, fåglar och biologisk mångfald. Mycket information om fåglar spreds också genom besökscentret

naturum Ottenby, som sköts av BirdLife Sverige. September inleddes med den välbesökta Falsterbo Bird Show, och senare i månaden gick det publika eventet Folk och fåglar av stapeln vid Getterön. Ytterligare en satsning på fågelintresse var det två-dagarsseminarium som genomfördes i Örebro i oktober, där representanter från många regionalföreningar och riksföreningen möttes för att bland annat diskutera ungdomsverksamhet. Föreningens aktivitet på sociala medier som Facebook och Instagram utvecklades och ökade.

Fågelskydd och naturvård är ett givet kärnområde för BirdLife. Vårt femåriga projekt (tillsammans med Nordens Ark) för att försöka bevara den sydliga kärrsnäppan fortsatte framgångsrikt, och för första gången gjordes ett återfynd av en kärrsnäppeunge uppfödd och märkt i projektet; fågeln sågs senast i Sverige i juni, men i september kom bilder på den välmående ungfågeln från Gran

Canaria, 500 mil från födelseplatsen! Föreningen drev eller stöttade också bland annat naturvårdsprojekt om skräntärna, hotade östersjöfåglar, ängshök, vitryggig hackspett, jaktfalk, pilgrimsfalk, pungmes, vit stork, palsmyrar i norra Norrland (tillsammans med WWF), återskapande av våtmarker i södra Sverige och mycket annat. Våra habitatmodeller, som förutsäger förekomst av i första hand tretåig hackspett, användes flitigt, och många avverkningsanmälningar överklagades. Skogsfrågorna har fortsatt vara en stor del av föreningens naturvårdsarbete, vilket är rimligt med tanke på landets stora skogsyta och antalet rödlistade arter i skogen. Det var också ett aktivt år i naturvårdspolitik, där vi – tillsammans med BirdLife Europe & Central Asia – drev kampanjer i samband med EU-valet i juni och omkring EU:s restaureringsförordning.

Fågelforskning är den tredje centrala delen i BirdLife Sveriges arbete. Verksamheten vid föreningens fågelstation Ottenby på södra Öland fortsatte – 2024 var stationens 78:e verksamhetsår. Något som var speciellt detta år var att de stora Helgolandsfällorna byttes ut; välbehövligt, då de gamla hade tjänstgjort sedan 1960 ... Fem vetenskapliga studier kopplade till Ottenby publicerades, bland annat rörande flyttningsekologi och fåglars roll som bärare av zoonotiska sjukdomar. BirdLife Sverige samarbetade med Svensk fågeltaxering om populationsövervakning av svenska fåglar, och publicerade sedan vanligt Fågelåret som en sammanfattning av vad som hände i fågelmarkerna. Den nationella och de regionala rapportkommittéerna, Raritetskommittén och Taxonomikommittén hade som vanligt centrala roller i arbetet med övervakning och dokumentation av fågelfaunan. Vi stöttade en förstudie om eventuell återintroduktion av svart stork i landet, och bidrog även till en mängd amatörforskningsprojekt genom utdelning från Alvins fond. Vår vetenskapliga tidskrift Ornithologica – som också finns tillgänglig online – kom ut med ett fullmatat nummer.

Med tanke på den omfattande verksamheten inom BirdLife Sverige som

Leonardsbergs
fågeltorn minutrarna
innan kampen.

FOTO: ROBERT PETERSEN

” Vårt motto om långsiktig hållbarhet för fåglar och människor släpper vi inte, oavsett hur vindarna blåser.

helhet behövs en stabil och fungerande organisation. Styrelsens arbete fortskred normalt under 2024, med konstruktiva styrelsemöten i bland annat Skåne, Värmland och Halland. I samband med styrelsemöten träffar styrelsen alltid representanter för de regionala föreningarna; samverkan med regionala föreningarna skedde under året också genom medlems-tidningen Vår Fågelvärld, seminarier, Fågeldialogen, kampanjer och projekt. Riksstämman hölls på Öland i april, i kombination med ett seminarium om fågelskydd i skogen. Arbetet på kansliet på Öland fungerade bra, med avgörande funktioner för fågelskydd, fågelintresse, kommunikation, IT och ekonomi. Väg i väg med kansliet ligger föreningens helägda bolag Naturbutiken, som hade ett framgångsrikt år med god omsättning.

Det är inte lätt att göra en kort sammanfattning av en så stor och aktiv förening som BirdLife Sverige, och mycket mer hände under 2024. Fördjupningar av många delar kommer på annan plats i verksamhetsberättelsen. En sak är fullständigt klar – BirdLife Sverige skulle stå sig slätt utan kombinationen av driven och

kompetent personal och alla arbetstimmar som läggs ned av ideella runt om i landet; människor som är beredda att ge av sin tid och sitt engagemang för att bidra till en ljus framtid för fåglar och människor. Tack! ■

Kjell Carlsson, ordförande

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Under sommaren möter våra volontärer många besökare som genom dem får upptäcka både Öland och fågellivet.

Sixten Lindblom och Debora Arlt tog emot årets utmärkelser på Falsterbo Bird Show. Sponsrade priser från Focus Nordic

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Utmärkelser 2024

Årets silvertärna delas ut till en kvinnlig fågelentusiast/ornitolog som utmärker sig som inspiratör och föredöme. En person som är aktiv inom fågelskydd, fågel-forskning eller fågelintresse på lokal, regional eller nationell nivå.

Motivering: Debora Arlt har en fantastisk kombination av vetenskaplig kunskap och saklighet samt brinnande ideellt engagemang, och representerar därmed en stor del av vad BirdLife Sverige vill stå för.

Hennes forskning har främst handlat om stenskvättors populationsdynamik i ett föränderligt jordbrukslandskap – prioriterad kunskap då läget för våra jordbruksfåglar ser bister ut. Hon ringmärker i olika sammanhang – skräntärnor, göktytor och annat. Hon sitter också i Upplands regionala rapportkommitté, och är därmed en förebild med tanke på hur få kvinnor vi har i rapportkommittéerna!

Tjädrarna har gynnats av hennes

utveckling av ett effektivt kartverktyg som pekar ut troliga spelplatser, och också genom hennes samverkan med skogsbolag och Skogsstyrelsen om tjädern.

I dialog med kommun och bostadsbolag har mängder av tornseglare fått nya bostäder genom Deboras tornseglarprojekt, som också omfattat arbete kring hur man kan skydda befintliga boplatser för tornseglare.

Listan kan göras lång. Aktivt fågelskydd, ideellt engagemang och vetenskaplig ekologisk forskning – bättre blir det inte, och Debora är väl värd BirdLife Sveriges utmärkelse Årets silvertärna!

Årets fågelskådare delas ut till en person som är mellan 15 och 25 år och har gjort sig känd som en engagerad och intresserad ornitolog med inriktning på framför allt fågelskydd. Även erfarenheter av forskning som till exempel arbete med ringmärkning, förmåga till kunskapspridning

om fåglar samt att personen fungerar som ett föredöme för andra är plus i sammanhanget.

Motivering: Sixten Lindblom engagemang i aktivt fågelskydd är ovärderligt. Våldigt många mil i Jämtlandsmarkerna har det blivit för att inventera jaktfalkar och kungsömar – på skidor i bister kyla om vintrarna och till fots under svettiga och myggiga somrardagar. Han är en mycket skicklig fältornitolog och dessutom duktig fotograf, något som är viktigt när det behövs bra bilder för att till exempel skilja på olika jaktfalksindivider.

Sixten är dessutom aktiv i föreningslivet genom att sitta som ungdomsrepresentant i Jämtlands läns Ornitologiska Förening och bland annat driva frågor om ungdomsläger med BirdLife Sveriges ungdomsskådare. En ung, aktiv och strävsam fågelskyddare med stort föreningsengagemang – priset Årets fågelskådare går välförtjänt till Sixten Lindblom! ■

Årets förtjänstplaketter

Förtjänstplaketter delas ut till medlemmar i BirdLife Sverige med regionalföreningar eller till en anställd som verkat under lång tid för dessa förenings syften eller gjort någon enskild insats som verkat positivt för fågelskydd, fågelintresse och fågelforskning.

Anders Waldenström

Anders Waldenström har under en lång tid varit föreningsaktiv på det traditionella sätt som är en hörnsten i svensk demokrati och svenskt frivilligarbete, något som verkligen bör uppmärksammas och lyftas fram. Han har varit aktiv på Öland sedan början av 1970-talet, det vill säga i drygt 50 år, och varit sekreterare i Ölands Ornitologiska Förening i många år.

Han ingick i det team som matade örnar på Öland på 1970–1980-talet.

Anders har organiserat många inventeringar på Öland, och har publicerat otaliga artiklar om resultat, främst i *Calidris*, men också i *Vår Fågelvärld*. Senast aktuell i den stora Mittlandsinventeringen 2023, där han mycket förtjänstfullt har dragit igång denna spännande uppföljare.

Han ansvarade för Svensk Fågelatlas på Öland, och har varit en aktiv och drivande i RRK Öland under olika perioder genom åren, och så än idag.

Slutligen är han en entusiastisk och mycket uppskattad guide vid exkursioner.

Sammantaget har Anders varit en klippa inom föreningsverksamheten och skådningen på Öland i många år, och han får därför BirdLife Sveriges förtjänstmedalj. ■

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Bertil Breife

Berra Breife utgör kvintessensen av den kunniga, vänliga och generösa fågelskådaren.

Berra har varit aktiv inom den öländska fågelskådningen sedan mitten av 1970-talet, inledningsvis till exempel med örnmätning samt i ÖOF:s styrelse. Har varit därtill redaktör för *Calidris* under en period.

Framför allt var han en profil i SOF:s – numera BirdLife Sveriges – butik Naturbokhandeln/Naturbutiken från starten i Stenåsa.

Berra är en flitig fotograf som försett framför allt *Calidris* med bra bildmaterial.

Han är också en erkänd första rangens sträckräknare. Där är han fortfarande i allra högsta grad aktiv och är fenomenal på bestämning av havsfåglar. Han är också medförfattare till flera böcker som har getts ut inom förenings ram, bland andra *Sjöfågelboken* och *Sällsynta fåglar i Sverige*.

I tillägg till detta var han medlem av SOF:s raritetskommitté 1993–1996. Sammantaget har Berra varit en enastående kraft inom föreningsverksamheten och skådningen på Öland i många år, och han får därför BirdLife Sverige förtjänstmedalj. ■

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Bosse Carlsson

Urstockholmaren Bosse Carlsson är enligt uppgift från hyfsat säker källa inne på sitt sjunde decennium som ornitolog på Öland. Som naturaliserad ölänning har han tagit fåglarna och ön till sitt hjärta och de har tagit honom till sitt.

Bosse är vad fågelskådning är ... när den är som bäst. Till en liten del vetenskap och allvar men till största delen upplevelser och gemenskap med andra fågelskådare, över alla gränser. Oavsett ålder, erfarenheter, kön, bakgrund och så vidare finns han alltid i närheten och omsätter dessutom sina erfarenheter till en varsam vistelse i fåglarnas värld.

Utöver de ornitologiska kvaliteterna har Bosse en positiv, humoristisk och humanistisk syn på tillvaron. Han är Ölands Södra Uddes okrönte konung, han håller koll på både Uddens fåglar och Uddens folk. Han är en god länk mellan skådarna på Udden och Ottenby fågelstation, som ligger honom varmt om hjärtat. Han vinnlägger sig om att uppmärksamma alla i närheten på eventuella särskilt intressanta rastande eller sträckande fåglar; här hemlighålls eller undanhålls inget, tvärtom! Han har på ett högst avgörande sätt bidragit till den goda och inkluderande stämning som råder på Udden nuförtiden. Bosse är således en självklar mottagare av BirdLife Sveriges förtjänstmedalj. ■

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Lotta Berg

Lotta har med övertygelse och kraft, i god samverkan med styrelse och kansli, drivit organisationens utveckling de senaste sex åren. Föreningen har vuxit, både ekonomiskt, medlemsmässigt och aktivitetsmässigt, och med tillväxten har det kommit behov av nya strukturer, arbetsformer, riktlinjer, redovisningssystem – allt detta (och mycket mer) har Lotta hanterat med fast hand och strålande resultat.

Hon har en imponerande kapacitet, både gällande skrivbordsarbete och resande – och resande har det blivit för Lottas del! Oräknliga besök på kansliet på Öland, Ottenby fågelstation, internationella BirdLife-konferenser, besök hos regionalföreningar från norr till söder, seminarier, fågelskyddsmöten – ibland har man undrat hur bisysslor som privatliv och professorstjänst på SLU över huvud taget har hunnits med. När detta sedan kombinerats med stor aktivitet i inventeringar runt Hornborgasjön, fågelintresse-evenemang som Fågelsångsnatten med mera blir bilden nästan hisnande!

Sammantaget hade föreningen inte varit vad den är idag utan Lotta. Hon har utan tvekan en evig plats i den svenska ornitologins Hall of Fame, och det är svårt att hitta en mer välförtjänt mottagare av BirdLife Sveriges förtjänstplakett än Lotta. ■

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Niclas Lignell, fågelskyddssamordnare, med årets Postkodcheck. Tack!

Fem miljoner kronor till BirdLife Sverige

Svenska Postkodlotteriet har under året delat ut hela 123 miljoner kronor till organisationer som arbetar för djur, natur och klimat. Detta är ett starkt kvitto på vikten av vårt gemensamma arbete. Vi är oerhört glada över att få dela på Postkodlotteriets överskott tillsammans med organisationer som Naturskyddsföreningen, Nordens Ark, WWF Sverige och många fler som verkar inom samma område.

I mars 2024 mottog BirdLife Sverige det årliga stödet på 5 miljoner kronor från Postkodlotteriet. Stödet är av avgörande betydelse för oss, särskilt eftersom det är icke öronmärkt. Det ger oss möjlighet att använda medlen där vi har svårt att hitta annan finansiering – exempelvis till personalkostnader, arbetsmiljö

och investeringar i vår grundläggande verksamhet.

Denna flexibla finansiering har under de fem år vi varit förmånstagare gett oss möjlighet att rekrytera flera medarbetare inom områden som fågelskydd, fågelforskning, främjande av fågelintresse och organisatorisk utveckling. Tack vare dessa förstärkningar har vi kunnat utöka och förbättra våra insatser för att skydda fåglar och deras livsmiljöer. En större personalstyrka har inte bara lett till effektivare arbete utan också öppnat upp för fler och större art- och intresseprojekt. Vidare har vår breddade expertis inom fågelskydd och vår stärkta organisation lagt en stabil grund för att söka ytterligare finansiering till våra fågelskyddsprojekt och andra viktiga initiativ. ■

Kedjan

Begreppet Kedjan utvecklades under 00-talet i syfte att förtydliga och stärka Fågel-sveriges organisationsstruktur. I enlighet med stämmobeslut runt 2008 tillsattes en grupp med deltagare från regionalföreningarna och riksstyrelsen för att utreda hur föreningsstrukturen kunde utvecklas och demokratin förbättras. Gruppen landade i det förslag som kom att kallas Kedjan och som fastslogs på riksstämman 2011. Efter ett antal år av problem med att få ett funktionellt medlemsregister, följt av pandemiåren, har nu äntligen implementeringen av Kedjan skjutit fart på allvar. De regionalföreningar som under 2024 slutförde integrationsprocessen och vars medlemmar nu finns i det centrala medlemsregistret var Ångermanlands OF, Stockholms OF och Dalarnas OF.

Därmed är nästan två tredjedelar av regionalföreningarna – 16 av 25 – klara med processen.

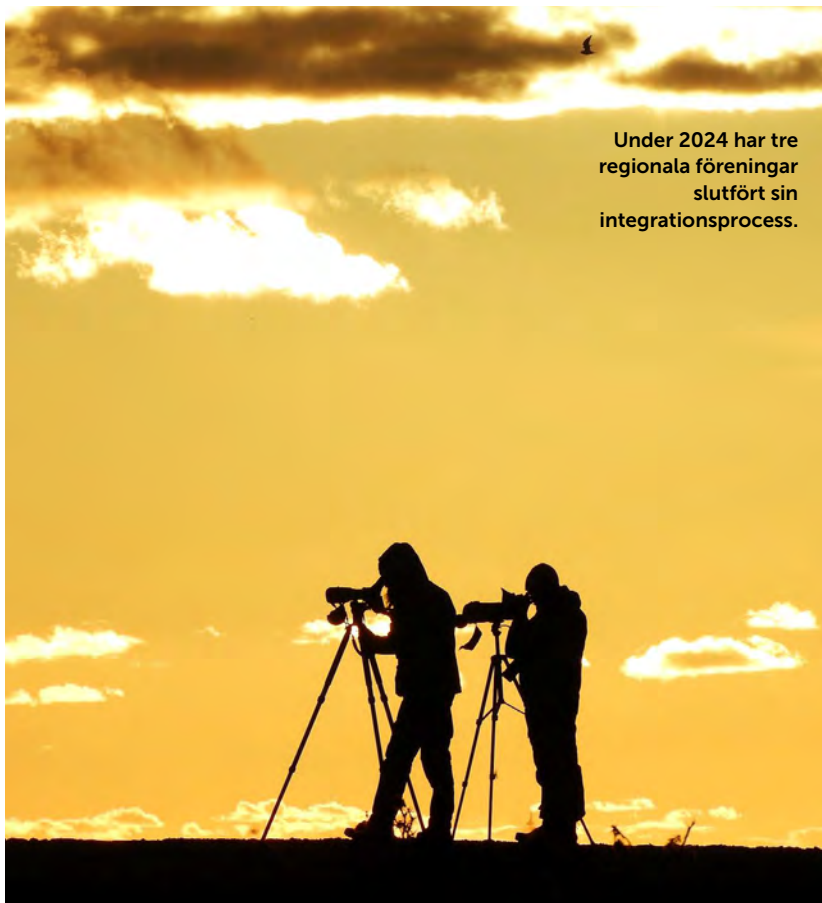
På motsvarande sätt som regionalföreningarna genom Kedjan blir en tydligare del av BirdLife Sverige, hänger BirdLife Sverige i sin tur ihop med den globalt mycket inflytelserika organisationen BirdLife International – vi tillhör en global fågelskydds- och naturvårdsgemenskap med mottot "en ljus framtid för fåglar och människor". För att lyfta kopplingen till BirdLife har flera regionalföreningar redan bytt eller kompletterat sina namn: nu finns BirdLife Medelpad, BirdLife Uppland, BirdLife Västmanland och BirdLife Östergötland! Kan-ske något för fler regionalföreningar att fundera på? ■

Ornis Svecica

Ornithologica Svecica är BirdLife Sveriges vetenskapliga tidskrift. Tanken är att den ska ligga i gränslandet mellan amatörornitologer och universitetsaktiva forskare och bidra till att sprida kunskap om fåglar och deras ekologi. Fokus ligger i Sverige och Norden, men emellanåt publiceras uppsatser från andra håll i Europa och världen. Sedan ett par år tillbaka är tidskriften helt digital och under 2024 togs detta ytterligare ett steg framåt när själva produktionen (sättning, korrekturläsning, et cetera) övertogs av Oikos-kontoret på Lunds universitet. Därigenom kortas tiden till publicerade artiklar avsevärt.

Under året publicerades 13 artiklar om sammanlagt 191 sidor. Som axplock kan nämnas en långtidsstudie från Jämtland om pärlugglans häckningsframgång, en uppsats om vattenpiplärkans dräktvariation under vintern, en uppsats om hur man kan använda DNA-profiler för att studera ruggningsekologi hos taigasädgäss, och en tankeväckande uppsats om hur hussvalor och tornseglare kan hjälpa oerfarna ungar att hålla flyghöjden under deras första flygning. Och mycket, mycket mer. ■

Under 2024 har tre regionala föreningar slutfört sin integrationsprocess.

FOTO: LOTTA BERG

Vår Fågelvärld

Under det gångna året, vilket var den 83:e årgången, kom *Vår Fågelvärld* (VF) sedan vanligt ut med sex nummer. Den genomsnittliga upplagan var 14 500 per nummer. Tidningen har gått att få som papperstidning och/eller digitalt. Under året var det 1071 medlemmar som antingen hade enbart en digital lösning, eller en kombination av digital och papperstidning. Det innebär att antalet har ökat med 34 procent jämfört med året innan. Under flera år har landets 25 regionalföreningar fått presentera sig på ett uppslag. Under 2024 var det Jämtland, Blekinge, Halland och Södermanland som tog chansen. Kvar att presentera sig är Gävleborg, Gotland och Värmland, där den sistnämnda regionalföreningen kommer att vara med under

våren 2025. De övriga två förhoppningsvis under året.

En annan serie som löpte under året var Torgny Nordins vinjett Gräns-löst som behandlade så varierande ämnen som världens strandskator, ornitologerna Björn von Rosen och Gilbert W. White i två separata artiklar, Australiens blåsmyggar samt lammgam.

I samtliga nummer har det funnits ett korsord, ett uppslag med bilder från Facebookgruppen Fåglar inpå knuten, en avdelning med frågor från läsekretsen under vinjetten Fråga Experten med experterna Lotta Berg, Daniel Bengtsson, Anders Wirdheim och Magnus Ullman. Varje nummer har även innehållit en artikel med äldre material märkt Retro, en ledare från Lotta Berg som från nummer 3

skrevs av Kjell Carlsson som då blivit vald till ny ordförande. Den sida med artbestämningstips som vi haft under vinjetten Knivigt sedan nummer 2 2015 utgick efter nummer 3 2024. Totalt publicerades 46 olika artpar med tips på hur dessa kan hållas isär. Under året har även en eller två sidor innehållit recensioner av böcker. Under avdelningen Aktuellt har olika aktualiteter presenterats, ofta sådana som haft bäring på projekt i föreningen eller utspel vi har gjort i media. Det mesta har handlat om fågelskydd i en eller annan bemärkelse. Under vinjetten Porträtt har Eva Stenvång Lindqvist skrivit i varje nummer. Följande personer har porträtterats under året: Simon Sorgenfrei, Emma Nygren, Kjell Carlsson, Linda Jensen, Debora Arlt samt Anne Thorsell. ■

NUMMER 1:

Redaktören Niklas Aronsson skrev en längre artikel om hur stor andel av den globala populationen som våra svenska häckfåglar har. Den visade att trana är den art där Sverige har störst andel. Bo Ekberg skrev en längre artikel om den svenske pionjörornitologen Sven Nilsson. Magnus Ullman skrev om fjäderätare som kan få dräkten att påminna om någon form av pigmentfel. Anders Wirdheim skrev om en av vår tids verkliga vinnare sett till populationsutveckling, nämligen spetsbergsgäsen.

Niklas Aronsson är redaktör för Vår Fågelvärld.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

NUMMER 2:

I årets andra nummer flaggade vi för det stundande EU-valet. Vi uppmärksammade vilken dödsfara en padelbana kan utgöra för fåglar som flyger in i glaset som finns runt banan. Under året uppmärksammade föreningen Important Bird Areas (IBA), BirdLife Internationals system för skydd av värdefulla områden. Det gjordes bland annat med några artiklar i Vår Fågelvärld där den första publicerades i nummer 2. Gabiella Håkansson skrev om kajor och Karolina Nilsson om Fredrik Strid som har gjort alla landets häckfåglar i stearin. Ett av föreningens största projekt, som rör sydlig kärrsnäppa, presenterade sig med en längre artikel.

NUMMER 3:

Eftersom EU-valet skedde strax efter att numret kom ut publicerades en ambitiös redovisning av samtliga partiers uppfattningar i en rad viktiga frågor med natur- och EU-anknytning. Börje Dahlén och Mats O. G. Eriksson skrev om hur rapporteringen i Artportalen kan bli bättre. Hur fågelfotograferandet har utvecklats beskrevs utförligt av Andréas Hagström. Ämnet predatorkontroll berör, vilket uppmärksammades med en artikel om jakt på kråka, räv, mink och grävling vid Trönninge ängar i Halland. Niklas Aronsson skrev också en artikel om familjen trogoner.

NUMMER 5:

Magnus Ullman skrev om vinterhämpling och hur denna art kan skiljas från arter som gråsiska och hämpling. Karolina Nilsson skrev under rubriken Ugglor genom tiderna, vilket handlade om hur dessa har framställts i konsten. Anders Wirdheim skrev om hur fågelinfluensan påverkar jaktfalken på Island negativt. En ny vinjett startades under namnet Från fältet där Anders Eriksson skrev om senhöstrariteter. Fåglars systematik var ämnet i Martin Stervanders reportage om hur fågelträdets grenar flyttas runt.

NUMMER 6:

I årets sista nummer avslutades satsningen på att synliggöra IBA med en artikel av Niclas Lignell. Anders Wirdheim skrev om hur hägrars och andra fågelarters fjäderplymer var på modet mot slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Något som påverkade dessa arter negativt och ledde till att fågelskyddsorganisationer bildades. Niklas Aronsson skrev om myrsnäppan, en doldis i svenska myrmarker och som nu är rödlistad internationellt. Taxonomikommittén skrev om ny systematik som bland annat inneburit att duvhöken har bytt släkte.

NUMMER 4:

I ett längre reportage berättade Gabriella Håkansson om biätarna som häckade i Maglarp i Skåne. I en annan artikel porträtterades våtmarken Camargue i södra Frankrike. Niklas Aronsson skrev om flera fall av misstänkta jaktbrott på fåglar. Raritetskommittén skrev om artbestämning av stäppspärr. Artikeln avslutades med en genomgång av de svenska fynden. Magnus Hellström hade gått igenom fågelarternas svenska namn och hur dessa har valts. Under vinjetten Brev skrev Emma Billbäck om matruvning med ett exempel från rehabilitering där en slaguggla höll den mat den fått varm genom att sitta på den.

DIGITALT ARKIV

Arbetet med att bygga ett digitalt arkiv med alla årgångar av *Vår Fågelvärld* från den första 1942 nådde under året nästan hela vägen fram. En databas med alla årgångar inskannade var helt färdig i december men den öppnades formellt först 10 januari 2025.

[Läs mer här!](#)

Fågelåret 2023

Den 32:a upplagan av *Fågelåret* färdigställdes av Anders Wirdheim och Niklas Aronsson tillsammans med Magnus Hellström med den ägnade hjälp av Nationella rapportkommittén och landets regionala rapportkommittéer.

Förutom fågelrapporten, uppdelad på naturvårdsarter och sällsynta fåglar, innehöll den rapporter från Svensk fågeltaxering och Ringmärkningscentralen, från tolv av BirdLife Sveriges projekt, samt från landets fågelstationer. ■

Ottenby

fågelstation

ÖLAND | SVERIGE

Verksamhetens grundpelare – ringmärkning, uppdragsforskning, inventeringar och det utåtriktade arbetet mot besökande turister och fågelskådare – dominerade arbetsuppgifterna under året. Totalt ringmärktes 18 212 fåglar av 138 arter (inklusive en hybrid) varav 15 899 fångades inom ramen för den standardiserade verksamheten. Denna summa ligger 13 procent under medelvärdet och att resultatet ändå hamnade så pass nära medel berodde endast på en riklig fångst av flyttande vadarfåglar under sommaren. I övrigt noterades nämligen den sämsta våren (47 procent under medel) sedan verksamheten standardiserades under 1970-talet, och en höst som landade cirka 17 procent under medel. Den samlade standardiserade fångsten i fyrträdgården 2024 var den fjärde sämsta någonsin. De oroande låga summorna berodde främst på låga antal av normalt talrika arter som rödhake och lövsångare, men dåliga siffror noterades också för ett stort antal andra arter.

Revirkarteringar skedde i provrutan i Mellersta lunden för 53:e året i rad och bland övriga inventeringar kan nämnas kläckningsframgång hos häckande vadare, standardrutten i Grönhögen samt de regelbundna räkningarna av rastande vadare i Sandviksområdet. Fågelstationen ansvarade även detta år för uppföljningsarbeten inom ett projekt där grönfläckig padda återintroducerats i Ottenbyområdet. Uppdraget koordineras från Länsstyrelsen i Kalmar län.

Fem vetenskapliga studier publicerades, dessa rörde förekomsten av West Nile- och Usutu virus hos svenska flyttfåglar, spegelflyttning hos större strandpipare, anaplasmosbak-

terier i fåstingar som insamlats från flyttfåglar, adaptiva flyghastigheter hos rödbenor samt om åldersfördelningen hos tajgasångare och sibiriska gransångare i Europa. Bland åtskilliga aktiva projekt kan nämnas fortsatt arbete med röntgenfotografering av änder för att kartlägga förekomsten av blyhagel, insamling av data från flyttfåglar i Mongoliet, trackingstudier och insamling av fåstingar hos koltrast, likväl som fortsatta arbeten med rosenfinkens vinterruggning och det nationella fågelstationsprojektet rörande tajgasångarens förändrade uppträdande i landet.

Samarbetsprojektet mellan Nordens Ark och BirdLife Sverige gällande den sydliga kärnsnäppan fortlöpte. Ottenby hyser landets tätaste population och Schäferiängarna är därför ett nyckelområde i headstarting som genomfördes för andra året i rad. Fram till mitten av

maj samlades nio äggkullar av sydlig kärnsnäppa in. Två av dessa visade sig vara obefruktade, men bland de kläckta kullarna var överlevnaden hög och 27 ungar kunde släppas ut på strandängarna då de blivit några veckor gamla.

Inför året helrenoverades fågelstationens båda Helgolandsfällor, och originallösningen (från skiftet 1950/60-tal) byttes ut mot svetsade konstruktioner i rostfritt stål som vi hoppas ska stå emot stormar och saltstänk under lång tid framöver. Renoveringen bekostades av Ottenbyfonden som instiftades 2022 efter ett generöst arv från den avlidne Ny-näshamnsmornitologen Berth Nygren.

Fyren Långe Jan hölls öppen för besök under vår, sommar och höst och guidningsverksamheten rullade på obehindrat för de 2 489 personer som besökte ringmärkningslabbet. ■

Sally Maiden guidar en brittisk skådargrupp inne i ringmärkningslabbet.

FOTO: GABRIEL SALL

Brandkronad kungsfågel och kungsfågelsångare tillsammans är en sällsynt men vacker kombination.

FOTO: GABRIEL SALL

Jaime Miralles och Sally Maiden visar upp en ringmärkt kungsfågelsångare och brandkronad kungsfågel.

FOTO: GABRIEL SALL

Nationellt fågelskydd

BirdLife Sverige arbetar aktivt för fågelskydd i skogen genom dialog och samverkan med skogssektorns aktörer samt deltagande i nationella och regionala sektorsråd.

FOTO: ARKIVBILD

”

BirdLife Sverige för dialoger som berör fågelskydd i skogen med ett flertal aktörer inom svenskt skogsbruk

BirdLife Sverige lägger ner stort arbete och engagemang på att bevara livsmiljöer för fåglar och andra organismer, inte minst i våra skogar. Under 2024 har 1,5 heltidstjänst fokuserat på större hänsynstagande och metodiska systemfel inom svenskt skogsbruk. Skogsindustrins starka inflytande över den svenska regeringen, och ökade intresse av ett råvaruuttag som accelererar förlusten av biologisk mångfald, kan göra att vårt arbete känns trööstlöst, men stärkta av framgångar när det gäller juridisk rättspraxis under 2024 jobbar vi oförtrutet vidare så länge vi kan. Habitatmodeller, ideella inventarer och gällande lagstiftning är våra starkaste verktyg. Det årliga seminariet som inleder föreningens riksstämma ägnades åt skog.

BirdLife Sverige har under 2024 deltagit i fem olika regeringsuppdrag inom naturskydd/skogsbruk; Artskydd i skogen – strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder, Översyn av nationell strategi för formellt skydd av skog, Nationell strategi för skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta skogar till 2030, Utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövården samt Miljömålsberedningen.

BirdLife Sverige är fortsatt representerad i flera av Skogsstyrelsens regionala sektorsråd, liksom det nationella sektorsrådet för skogsfrågor. Föreningen är också fortsatt representerad i målbildsarbetet för god miljöhänsyn i skogen, vilket är ett samverkansprojekt mellan myndigheter, skogsnäring och ideella organisationer. Flera av ovan nämnda regeringsuppdrag tillskriver målbilderna en ökad betydelse för att följa gällande lagstiftning och uppnå ett hållbart skogsbruk.

BirdLife Sverige för dialoger som berör fågelskydd i skogen med ett flertal aktörer inom svenskt skogsbruk, däribland Svenska kyrkan, Sveaskog, SCA, Mellanskog, Vilhelmina Övre Allmänningsskog och Boxholms skogar.

Under 2024 har implementeringen av FSC-standarderna stått i centrum. Miljökammaren (BirdLife Sverige och WWF) har utvecklat klagomåls-

systemet genom att överklaga ärenden till FSC:s högsta organ (Assurance Services International – ASI). Flera regionala skogsgrupper har erhållit stöd från miljökammaren, inte minst genom att klagomål från dem har följts upp i systemet. Mängden klagomål resulterade i att ASI genomförde en särskild utredning av FSC Sverige, med tydlig kritik av hur standarden genomförs och efterlevs. En ny standardrevision har nyligen påbörjats.

BirdLife Sverige har under andra halvan av 2024 deltagit i en expertgrupp för att ta fram "Färdplan för biologisk mångfald inom bergmaterialindustrin". Ambitionen är att enas om gemensamma mål och åtaganden som gynnar biologisk mångfald i samband med, och efter, mineralutvinning. Resultat av arbetet kommer att presenteras under andra halvan av 2025 och vara vägledande för gruv- och mineralbranschen.

BirdLife Sverige har under 2024 svarat på remisser, lämnat yttranden och överklagat beslut gällande bland annat skog (127), vindkraftsanläggningar (51), solcellsanläggningar (20), täktbrytning (3), deponi (1), mobilmast (1), detaljplan (1), strandskydd (1), nationalparksföreskrifter (1), jakt (11), invasiva arter (1), havsmiljö och bifångst (3) samt EU-prioriteringar (1).

Uppdatering av svenska IBA-områden har fortgått och under 2024 genomfördes en riktad kampanj kring IBA, med fokus på skyddad natur eftersom IBA-områdena syftar till att påvisa höga ekologiska och biologiska värden med hjälp av fåglars förekomst. Kampanjen, med namnet "Fåglar i fokus – för skyddad natur", fick ett mycket positivt genomslag på sociala medier, särskilt på Instagram med över 2 000 visningar per inlägg. Totalt publicerades 31 inlägg, främst om vikten av IBA och skyddad natur. Budskapet lyftes även fram i *Vår Fågelvärld*, i en utställning på Falsterbo Bird Show och under föreläsningar för regionalföreningar. Framöver fortgår IBA-arbetet med fokus på att generera kunskap och information som underlag till det nationella förverkligandet av restaureringsförordningen.

Inom BirdLife Europe & Central Asia pågår ständigt ett aktivt samarbete

mellan de nationella föreningarna och den stab som framför allt jobbar gentemot myndigheter och beslutsfattare i Bryssel. För koordinering inom de olika ämnesområdena har BirdLife skapat arbetsgrupper. BirdLife Sverige deltar i de grupper som behandlar marina ekosystem (Marine Task Force), jordbruk (Agricultural Task Force), skog (Forest Working Group, undergrupp till föregående) samt naturvård i stort (Nature and Climate Task Force) och i den som fokuserar på restaurering (Nature Restoration Working Group, undergrupp till föregående). Interaktivt med dessa finns arbetsgrupper som jobbar med policyfrågor och kommunikation, vilka vi också har täta kontakter med.

Vart fjärde år samlas medlemsorganisationerna inom BirdLife Europe & Central Asia för att välja styrelseledamöter samt utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma naturvårdsfrågor. 2024 års "BirdLife Partnership Meeting" ägde rum den 16–17 oktober i Almaty, Kazakstan. Representanter från BirdLife Sverige var Daniel Bengtsson, Lotta Berg och Kjell Carlsson.

Vi har under 2024 varit fortsatt djupt engagerade i att stötta den del av EU-kommissionens gröna giv som innebär att vi – till slut – har en förordning om restaurering av de ekosystem som vi är helt beroende av för livsmedelsförsörjning, hälsa, ekonomisk tillväxt med mera. Lagen var från början utformad för att restaurera minst 20 procent av EU:s natur på land, i floder och hav senast 2030 men har mött kraftigt motstånd från delar av EU-parlamentet, och tyvärr även av den svenska regeringen, som velat offra långsiktigt hållbara ekosystem för kortsiktiga ekonomiska vinster. BirdLife har, tillsammans med många andra europeiska naturvårdsorganisationer, varit en stark röst med stöd av över en miljon medborgare, företag, vetenskapsmän och många andra intressenter. Hur medlemsstaterna i slutändan implementerar lagstiftningen blir en ödesfråga för kommande generationer. Restaureringsförordningen är vår bästa chans till ett framtida hållbart och stabilt samhälle! ■

Projekt

BirdLife Sverige driver, finansierar eller är partner i ett 20-tal projekt som rör fågelskydd, naturvård, forskning och fågelintresse.

Vi har under året utvecklat företagssamarbeten och vi ser ett ökat intresse för samarbeten i takt med att många företag vill arbeta för en tydligare miljöprofil eller har behov av att kompensera för arbete som påverkar naturen. Samarbeten har bland

annats utvecklats med Lerum energi, Alingsås energi och Lantmännen Fastigheter. I vårt fågelskyddsarbete och våra projekt märker vi tydlig av de minskade anslagen till Naturvårdsverket och länsstyrelserna för naturvårdande arbete. Vi har under året bland annat arbetat tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten kring Vitryggig hackspett och med Länsstyrelsen Kalmar kring både ängshök och sydlig kärnsnäppa. ■

Naturliga inflöden av vitryggig hackspett har stärkt den svenska populationen, vilket ökat behovet av inventeringar. BirdLife Sveriges regionalföreningar i Norrland samverkar för att övervaka och skydda arten.

FOTO: ARKIVBILD

Arbetsgruppen för Vitryggig hackspett Norrland

År 2015 och 2019 skedde större inflöden av vitryggiga hackspettar från Finland. Även under 2022 sågs en större invasion till den svenska norrlandskusten. Det naturliga inflödet har bidragit till en betydande förstärkning av den svenska populationen, och har också inneburit att behovet av inventeringar och populationsövervakning ökat. Inom Vitryggig hackspett Norrland samverkar enskilda medlemmar och våra nordliga regionalföreningar i Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland och Medelpad. En fin samverkan sker inom arbetsgruppen som stöttar och utbildar varandra.

Bevarandearbete för arten bedrivs i Sverige bland annat i Naturskyddsföreningens regi genom utsättningar av fåglar inom projekt Vitryggig hackspett, främst i Svealand, men till följd av det naturliga inflödet arbetar flera av BirdLife Sveriges nordliga regionalföreningar gemensamt för att kartlägga och inventera arten. Vitryggshäckningarna i Norrland har identifierats bland annat med hjälp av inventeringar, eftersök av hackmärken, matningar och tekniska hjälpmedel såsom ljudboxar och viltkameror. Samarbeten kring arten har under året fortsatt och vidareutvecklats med både skogsbolag, myndigheter, kommuner och andra ideella organisationer. Arbetet med att skydda lämpliga miljöer för vitryggarna fortsätter, bland annat via täta kontakter mellan kommuner, Skogsstyrelsen, skogsägarföretag och enskilda skogsägare.

Västerbotten är fortsatt landets starkaste fäste. Under året hittades nio par under häckningstid i häckningsmiljö i länet. Fem lyckade häckningar kunde säkerställas, men det är troligt att ytterligare tre häckningar förekom. Därutöver hittades tio ensamma individer under häckningstid i lämpliga häckningsmiljöer. I Norrbotten

FOTO: LOTTA BERG

Bevarandearbetet för den vitryggiga hackspetten pågår genom utsättningar, inventeringar och samarbete för att skydda artens livsmiljö.

återfanns tre häckningar, vilka genererade sex ungar. I Ångermanland har vitryggar noterats på minst tre lokaler, varav det var trolig häckning på den ena. Flera hackspår har också hittats. Det är ännu inte säkerställt om alla de är hackmärken från vitrygg, men om så är fallet finns betydligt fler individer i länet. I Medelpad observerades en hane i lämplig häckmiljö, samt en individ på trolig genomresa. Vidare har det gjorts observationer av färiska hackmärken på en plats där en individ observerats 2023.

Året var generellt sämre för vitryggarna än 2023. Sannolikt beror det i första hand på den mycket kalla vintern. I inventeringsområdena uppmättes temperaturer kallare än -40

grader. Snötäcket var därtill mycket djupare än normalt på flera platser.

Uppdateringen av Åtgärdsprogrammet för vitryggig hackspett, som egentligen skulle ha kommit ut 2022, är kraftigt försenat men förhoppningen är att det ska komma på plats under våren 2025. Målet är att Norrland kommer få en framskjuten plats i det uppdaterade ÅGP:t, vilket kommer att ge en god skjuts framåt främst vad gäller skyddsarbetet kring arten, men också uppföljningen av befintliga vitryggar i länen.

Under 2024 har vi haft ett mycket gott samarbete med Länsstyrelsen i Norrbotten, som trots tuffa tider hos naturvårdande myndigheter kunnat lägga resurser på arbetet med vitryggarna. ■

Pilgrimsfalk Sverige

Pilgrimsfalk Sverige följer populationen av pilgrimsfalk genom inventeringar, reproduktionsstudier och miljögiftsanalyser.

Pilgrimsfalk Sverige, som är ett projekt inom BirdLife Sverige, har även 2024 följt populationen av pilgrimsfalk, resultatet av pågående avelsverksamhet et cetera. Pilgrimsfalken är en toppredator och därmed även indikator för miljötillståndet i naturen. Verksamheten har bland annat bestått av inventeringar, reproduktionsstudier och insamling av material för miljögiftsanalys.

Liksom tidigare har hundratals personer gjort ideella insatser i form av inventeringar, kontroll av kända lokaler, avläsning av falkar, ringmärkning mer mera.

Det går att följa projektet via Facebooksidan "Pilgrimsfalk Sverige".

Ekonomi

Projektet har som tidigare till stor del finansierats av Alvin's fond inom Naturvårdsverket. LKAB har bidragit ekonomiskt för helikopterflygningar i Norrland. Dessutom har gåvor via Swish och bidrag från lokala föreningar stöttat projektet ekonomiskt. Under 2024 har projektet även fått ekonomiska bidrag från Lerum energi och Alingsås energi.

Inventering

Målet är att varje känd lokal ska besökas ett par gånger under våren, för att konstatera huruvida falkparet är på plats. I samband med förmodad häck-

En årsunge av pilgrimsfalk.

ning kontrolleras senare ett mindre antal lokaler också med genomlysning av ägg för att kontrollera om äggen är befruktade. Nästa besök är vid ringmärkning och slutligen ett besök för kontroll av hur många ungar som blivit flygfärdiga. Under senare år har projektet vid inventering använt åtelkameror och ljudboxar.

Nya hot – PFAS

Tidigare negativ påverkan av bekämpningsmedel har förbättrats men nya miljögifter som tillkommit är bland annat PFAS, som helt borde förbjudas.

Fågelinfluensa

I Europa har pilgrimsfalken under de senaste åren drabbats oproportionerligt hårt av högpåtaglig fågelinfluensa (HPAI). Under 2023 påvisades nio

pilgrimsfalkar med fågelinfluensa hos SVA (Sveriges veterinärmedicinska anstalt) i Uppsala enligt *Epidemiologisk lägesbild*. En viss förbättring har dock skett, då inga av de falkar som obducerats på SVA sedan våren 2024 har haft fågelinfluensa.

CITES

CITES är en internationell överenskommelse som reglerar handel och transporter av utrotningshotade djur. Pilgrimsfalken har hittills funnits i gruppen med de strängaste kraven. Under året har förslag kommit från Kanada om att sänka kraven för falken.

Pilgrimsfalk Sverige har kontaktat BirdLife Sverige med syfte att föreningens representant ska protestera mot detta förslag. ■

Ängshöken hade ett framgångsrikt år!

FOTO: ANDERS VON BRÖMSEN

Projekt ängshök

För ängshöken blev 2024 åter ett framgångsrikt år med totalt 108 flygga ungar. På Öland kom 71 ungar på vingarna från 27 lyckade häckningar och 37 flygga ungar från 15 lyckade häckningar i övriga landet (Gotland, Östergötland, Uppland och Västmanland).

Ängshöken är en markhäckande fågel. Dess naturliga biotop är låga ängs- och buskmarker i flacka landskap. Utbredningsområdet sträcker sig från västra Europa till Centralasien. I Europa har ängshöken alltmer övergett sina naturliga häckbiotoper för att istället häcka i åkermark. På Öland skedde denna förändring en bit in på 2000-talet då alvaret med dess tokmarker övergavs som häckbiotop till förmån för framför allt vallåkrar.

På Öland har arbetet med att skydda vallhäckande ängshök pågått sedan 2013. Då projektet startade var antalet lyckade häckningar på Öland nere i cirka tio par för att 2024 vara uppe i närmare 50 initierade häckningar varav 27 lyckade.

I skyddsarbetet lokaliseras åkermarkshäckande ängshökar och en ruta om 10 x 10 meter stakas ut runt deras bon som då sparas vid skörd. Efter skörden sätts ett elstängsel upp runt den sparade ytan som skydd mot

En ringmärkt ängshökshona.

FOTO: ANDERS VON BRÖMSEN

Ett elstängsel sätts upp runt den bevarade ytan för att skydda mot markpredatorer.

FOTO: ANDERS ÅBERG

markpredatorer. Ett 30-tal volontärer deltar i arbetet med att lokalisera och skydda bon och sedan starten har ett 50-tal berörda lantbrukare fått merarbete i samband med skörd. Sedan 2023 används drönare försedd med värmekamera för att lokalisera och bevaka häckningarna. Det har visat sig vara till stor hjälp och har minskat behovet av att sitta långa pass för att hitta och bevaka häckningarna.

I samarbete med Ottenby fågelstation ringmärks alla årsungar i skyddade bon. I år har åtta återfynd gjorts på Öland av fåglar som tidigare ringmärkts på Öland samt ett återfynd

av en 2K fågel i Burgsvik på Gotland i maj i år som ringmärktes 2023 i Kvinnsgröta.

Under 2023 och 2024 har spybollar samlats in för analys av ängshökens födoval. Analys av materialet som samlades in 2023 visade att cirka 75 procent av födan utgjordes av fåglar, där majoriteten var sånglärka. Arbetet sker i samarbete med Linnéuniversitetet samt Dutch Montagu's Harrier Foundation.

Projektet har under året haft stöd av Länsstyrelsen Kalmar län, Jordbruksverket, BirdLife Sverige, Naturbutikens fågelskyddsfond och Petra Lundbergs stiftelse. ■

Projekt sydlig kärrsnäppa

En projektfödd
kärrsnäppa i en av
projektets två voljäner.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Ännu ett lyckat år har gått i drömprojektet sydlig kärrsnäppa!

För andra året i rad har Nordens Ark och BirdLife Sverige gjort insatser för bevarandet av den akut hotade vadaren, som förr var en vanlig syn i södra Sveriges kust- och strandängsmiljöer. Under 2024 har projektarbetet fortgått med metoden headstarting för att stabilisera och på sikt öka antalet fågelindivider. Metoden utförs parallellt med åtgärder i livsmiljön, för att arten helt ska återhämta sig och nå en livskraftig population.

Årets headstarting på ny lokal

Vid headstarting samlas ägg in från vilda fåglars bon, varpå ungar kläcks och föds upp i en skyddad miljö. När ungarna är flygfärdiga släpps de ut i det vilda. Metoden har gjorts på vidare tidigare exempelvis i England och utförs i syfte att skydda ägg och ungar under den tid i livet då de är som mest sårbara. Under säsongen inhämtades ägg från två lokaler på Öland: Schäferiängarna på Ölands södra udde och Stora Örens fågel-skyddsområde, det sistnämnda ny plats för året. Sjömarkerna på Öland utgör den sydliga kärrsnäppans starkaste fäste i Sverige. Att inkludera ytterligare ett område var nödvändigt för att öka antalet utsläppta ungar. Fram till mitten av maj samlades nio kullar av sydlig kärrsnäppa in. Överlevnaden hos de kläckta ungarna var mycket hög, och 27 ungar kunde släppas fria från voljären på Ölands södra udde.

Ett häftigt återfynd! I mitten av september 2024 observerades en av årets headstartade ungar på Gran Canaria. Detta var första gången en uppfödd sydlig kärrsnäppa observerats utanför uppfödningssplatsen. Kärrsnäppan - i sin första vinterdräkt, upptäcktes i sällskap med nordliga kärrsnäppor av fågelskådaren Miguel Angel Hernandez vid våtmarksområdet La Charca de Maspalomas. Det är fantastiskt glädjande att få veta att ungen klarat av en stor del av resan söderut och var vid god hälsa.

I år utfördes inventeringar på åtta tidigare kända häckningslokaler för kärrsnäppa på Stora Alvaret på Öland. De våtmarker och kärr som besöktes

På plats i Ottenby med personal från Nordens Ark.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

” Första återfyndet gjordes i september 2024 på Gran Canaria.

har i många fall genomgått förändringar på landskapsnivå där igenväxning och uttorkning av våtor lett till sämre livsförhållanden. Förhoppningen var att hitta förhållandevis okända par, men endast en av de åtta lokalerna hyste spelande kärrsnäppor. Det var två hannar som sågs, vilket kan indikera två häckningar.

Projektet har under året stöttat röjningsarbeten, exempelvis kring alvarvåtor, vilket är grunda och särpräglade våtmarker i Ölands inland. Idag är Alvaret i hög grad bevuxet med sly-, busk-, och trädridåer som inte alls passar med vadarfåglarnas krav på betade landskap med grunda vattensamlingar. I årets insatser har fokus varit att röja exempelvis enbuskar och hagtorn. För att få tillbaka livskraftiga vadarpopulationer på strandängar arbetar projektet även med predatorkontroll på Öland, i Halland och i Skåne. En hög andel av vadamars ägg och ungar blir uppätta och genom att dämpa predationstrycket överlever betydligt fler vadarungar. Projektet samverkar med markägare, jakträttsinnehavare och lokala jaktvårdskretsar. För 2025 hoppas vi kunna jobba med nya våtmarkssatsningar och röjningsarbeten och vi ser fram emot ett nytt spännande år i projektet! ■

FOTO: MIGUEL ANGEL HERNANDEZ

Unge från projektet tillsammans med en nordlig kärrsnäppa på kanarieöarna.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

En unge genomgår en hälsokontroll inför livet i det vilda.

Berguven är vår
största uggla.

Berguv Uppland

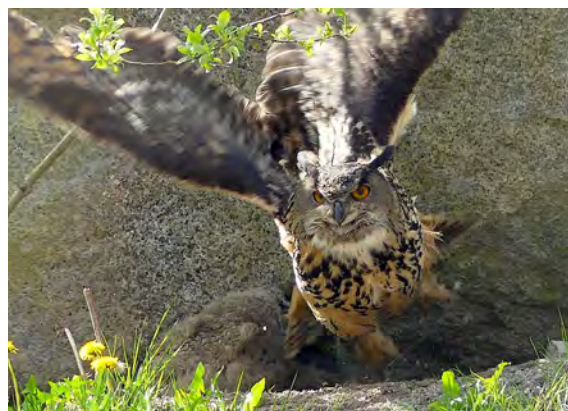
I år är det fem år sedan vi började inventera berguv i vårt rapportområde. Det började med en riksinventering 2019/2020 och fortsätter nu med ideella krafter. Berguven är en svårinventerad art, men bilden av dess situation blir något klarare för varje år. Arten håller ställningen i rapportområdet och situationen är stabil med en viss fluktuation. Då vi blivit bättre på att inventera arten har antalet upptäckta häckningar blivit fler och antalet ungar är, glädjande nog, tillräckligt för att upprätthålla en livskraftig, eller åtminstone stabil, population.

I år kontrollerades en del nya lokaler och en berguv sågs på en sådan i Tierps kommun. En ljudbox sattes ut på plats men ingen spelande uv kunde konstateras, så detta bokförs inte som ett aktivt revir, än så länge. Det kan vara så att den har besökt platsen endast för att födosöka, men att kärnområdet är någon annanstans inom reviret. Reviren kan vara upp till sex kvadratkilometer stora. Ett alternativ är att det var en berguvshona som väntade på att hitta en partner. En noggrann uppföljning får göras av denna lokal. I Uppsala kommun hittades däremot inga nya revir trots att det hittades tre nya sådana i andra delar av Uppland.

Projektledare Baltasar Pinheiro har läst på en del om berguv de senaste åren och även frågat andra mer erfarna uvinventerare, men ingen verkar ha en bra förklaring till varför uvarna har flyttat in i bergtäkter de senaste decennierna. I ljuset av detta fenomen är det ändå viktigt att lyfta fram att alla häckningar som hittades i bergtäkter i år ledde till flygga ungar. Detta i motsats till de två häckningar som hittades på naturliga platser där båda misslyckades. Bona hade plundrats av okända djur. Det kan absolut vara slumpen att häckningarna i år lyckades i bergtäkter men inte i naturliga miljöer, men det är ändå tänkvärt då det inte är första gången man ser detta fenomen hos oss i Uppland.

En tillbakadragen och svårupptäckt ugglearart som berguven brukar ändå bjuda på något ströfynd under året. Tyngdpunkten för dessa brukar vara hösten då ungfågla flyttar på sig och så var det även i år. En berguv stöttes i slutet av september på Örskär. Det är bara andra fyndet som görs på denna fina lokal. Det är märkvärdigt då det finns flera revir relativt nära ön och Östhammar är den bästa kommunen för berguv i vårt rapportområde.

Arbetet fortsätter och det är troligt att det finns flera berguvsrevir än vi

vet idag. Tyvärr är det svårt att besöka alla ställen som ser ut att vara lämpliga häckningslokaler. Jag hoppas att vi fågelskådare och fågelälskare kan hjälpas åt att upptäcka berguvar genom att hålla ögon och öronen öppna och rapportera alla fynd av arten. ■

FOTO & ILLUSTRATION: BALTASAR PINHEIRO

Kattuggla Norrlandskusten

Nordgränsen för kattugglans utbredning i Sverige går i kustlandet i mellannorrlandet, men det är föga känt hur långt in i landet den spritt sig. För att bättre kartlägga kattugglans förekomst och häckningsframgång längs Norrlandskusten, startades ett holkprojekt under 2024 med ekonomiskt stöd från BirdLife Sverige. Hösten 2023 fanns 25 kattuggleholkar på plats i Kramfors kommun i Ångermanland. I första hand sattes holkarna upp på platser där kattuggla hade rapporterats. Under 2024 häckade kattuggla i tre av holkarna. Två av häckningarna resulterade i fyra respektive tre ungar. Den tredje häckningen misslyckades, troligen på grund av mårddpredation. Ungarna och en av honorna ringmärktes. Upprop i lokala Facebook-grupper resulterade i flera rapporter om kattuggla och även önskemål om att få holkar uppsatta. Projektet kom-

FOTO: GABRIEL SÅLL

Under 2024 häckade kattuggla i tre av de uppsatta holkarna.

mer att fortsätta minst fem år och under 2024 sattes ytterligare holkar upp. Inför säsongen 2025 är nu 68 holkar

uppsatta. Av dem sitter tio i Jämtland och de övriga i Kramfors respektive Härnösands kommun. ■

Projekt Lom

Trettio års verksamhet inom Projekt Lom avrundades med ett seminarium, helgen 16–17 mars, som lockade ungefär 25 medarbetare. Årliga bedömningar av de två lomarternas häckningsutfall utgör kärnan i arbetet. Totalt har ungefär 620 personer medverkat med information under åtminstone ett år, räknat från starten 1994, och under senare år har ungefär 180 personer deltagit. En översikt av nivåer och trender i häckningsresultatet under perioden 1994–2023 finns på hemsidan under Projekt Lom.

I seminariet sammanfattade vi kunskap som tagits fram inom projektet, liksom en lista av nya frågeställningar som pockar på sin lösning. Om kriteriet för en lyckad verksamhet är att man har identifierat fler nya frågor än besvarat gamla efter bästa förmåga, har arbetet under 30 år varit lyckosamt.

FOTO: MIA ERICSSON

Vid ett seminarium, 16–17 mars, sammanfattade vi resultat och erfarenheter från 30 års arbete med Projekt Lom.

Men framtiden för de årliga uppföljningarna av lommarnas häckning är högst osäker. Liksom för många andra ideella verksamheter bygger arbetet i Projekt Lom till stor del på en åldrande skara av medarbetare som har medverkat år efter år, och tyvärr är det svårt att finna nya krafter med kompetens för att ta ett långsiktigt ansvar. Samtidigt har många visat fortsatt intresse av att bevaka några storlomssjöar eller smålomstjärnar,

och den samlade insatsen under 2024 blev tillräcklig för en meningsfull bedömning av häckningsutfallet. För smålommen blev 2024 ett ganska bra år, efter flera år med ett svagt resultat, även om ungproduktionen inte till fullo nådde upp till den nivå vi tror behövs för att kompensera för den årliga dödligheten. För storlommen blev det ännu ett år med bra utfall i Norrland och västra Svealand, men sämre i landets övriga delar. ■

Ölandsvatten 2.0

FOTO: TOBIAS BERGER

Arbetet med att anlägga och restaurera våtmarker inom Sportfiskarnas projekt Ölandsvatten, som BirdLife Sverige medfinansierar, fortsatte under 2024. I projektplanen för det nu pågående Ölandsvatten 2.0 ingick att återskapa fria passager förbi betongdämnet vid Petgårde trask som sedan år 2000 helt hindrat uppvandrande fiskar (framför allt gädda) från Östersjön. Detta åtgärdades nu under hösten i samverkan med reservatförvaltningen på Länsstyrelsen Kalmar län. Ur ett fågelperspektiv så innebär en "ny-gammel" födokälla under sommaren i form av fiskyngel att förhållandena både blir mer naturliga och att förutsättningarna ökar för att fiskätande fåglar som till exempel svarttärna ska återvända till träsket.

Under året startade även åtgärdsarbetet vid Frönäs mar på norra Öland, som syftar till att återfå en våtmarksmosaik i det fem hektar stora området som berörs. Våtmarken har varit utan beteshävd under flera decennier, vilket inneburit att bladvassen tagit över och täcker hela ytan samtidigt som omgivande marker och strandzoner blivit igenvuxna av tät sly. Viktiga våtmarkselement som klarvatten och blå bårder saknas därmed helt. Tyvärr gjorde den ovanligt blöta sommaren att planerade grävarbeten för att blotta sandbott-

nen som ligger dold under vassförmån fick skjutas på till 2025, men hela området har nu röjts upp och stängs-lats inför kommande betessåsong. En lång rad fågelarter knutna till vatten och våtmarksmiljöer kommer att

gynnas av åtgärderna och vi ser med spänning fram emot att färdigställa och följa upp insatsen. Parallellt med detta pågår planeringen för åtgärder vid ytterligare objekt under nästkommande höst. ■

Frönäs mar efter röjning av sly och vass, kvar återstår schaktarbeten under 2025. December 2024.

FOTO: TOBIAS BERGER

”

En lång rad fågelarter knutna till vatten och våtmarksmiljöer kommer att gynnas av åtgärderna.

Projekt Skräntärna

Projekt Skräntärna löper på inom BirdLife Sverige och har gjort så sedan 1984. 2024 blev återigen ett mycket framgångsrikt år för skräntärnorna i Sverige. Det mångåriga arbetet inom Projekt Skräntärna har gett resultat och häckningsframgången har nu förbättrats. Resultatet under 2024 har även förbättrats av finsk invandring i norr. Under året noterades tre nya kolonier, en i Uppland och två i Norrbotten. Den svenska populationen är uppe i nästan 1000 par och populationen närmar sig de nivåer som observerades i början av 1970-talet, innan den stora minskningen under 1980/1990-talet. Det tar cirka fem år från lyckade åtgärder med förbättrad reproduktion till dess vi ser öknings i kolonierna. Redan förra året sågs mycket goda resultat, men Projekt Skräntärna gläds i år åt att denna nivå verkar ha befasts ordentligt. Projektets arbete med att minska predationen i kolonierna har lyckats och vi ser från 2022 en stabilisering på det nya högre antalet häckande par brett över i stort sett samtliga av landets kolonier. Under 2024 ringmärktes över 900 skräntärneungar.

De flesta av landets kolonier lyckades väl i sina häckningar, med egentligen

En adult skräntärna vid den nya kolonin vid NV Gräsö, Uppland.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

bara två undantag; den stora kolonin i Norduppland där över 100 av 200 bon blev plundrade av havsörn och kolonierna i Södermanland, även där predation från havsörn. Projekt Skräntärna har tillsammans med länsstyrelsernas Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter i många år arbetat med att minska predationen i kolonierna, vilket på vissa platser fortfarande är ett problem, främst från

havsörn. På senare tid har vi också underlättat för tärnorna genom att restaurera häckningsplatser där vi återuppbyggt grusbänkar och tagit bort kraftigare vegetation. Det tar minst fyra år för en tärna att bli häckningsmogen så den ökning vi nu ser är till stor del en effekt av arbete som utfördes 2015–2019. Grusningarna som genomfördes 2023 har överlag accepterats under 2024. ■

En vy över den stora kolonin i Björns skärgård. Övervakningskameran sticker upp mitt i kolonin.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

Projekt IBA-kartering

I dag har vi ett förhållandevis bra skydd för de viktigaste sjöfågelkolonierna, men ofta har vi sämre kunskap om var dessa fåglar födosöker. Med detta i åtanke, och beaktande av den kommande omställningen till fossilfri energiutvinning som beräknas sätta upp ett stort antal vindkraftverk till havs, behövs mer information om vilka områden som sjöfåglar nyttjar. BirdLife Sverige har, tillsammans med Petra Lundbergs Stiftelse och Alvins fond, fortsatt finansiera kartläggning av marina IBA-områden (Important Bird Areas) i Östersjön. I första hand studeras skräntärna och andra måsfåglar, såsom silltrut (Östersjörasen fuscus) samt alkorna sillgrissla, tordmule och tobisgrissla. Gemensamt för dessa är att de är kolonihäckande arter som födosöker till havs långt från sina häckplatser. Samarbetet med forskare vid Lunds universitet (Susanne Åkesson, Centre for Animal Movement Research, CAnMove) och Yrkeshögskolan Novia i Finland (Patrik Byholm) har fortsatt. Projektet har under 2024 fortlöpt som planerat. Projektet har även börjat att studera gäss och svanar som passerar över södra Bottenhavet. Detta med tanke på den stora utbyggnaden av vindkraft som

planeras i södra Bottenhavet. Arbete har genomförts eller påbörjats på 22 av drygt 24 tänkta platser. Datainhämtningen är klar på sex av dem. Bearbetning av data är påbörjad och sex IBA-områden är uppdaterade och/eller utvidgade: Björns skärgård, Gräsö skärgård, Stockholms yttre skärgård, Gunnarsstenarna utanför Torö, Strandstuviken och Bråvikens yttre skärgård.

Under 2024 har inte hunnits med att uppdatera några ytterligare marina IBA, detta planeras för 2025. De nya områdena är nu också godkända av BirdLife Europe. Datainhämtning till kartläggningar sker via att fästa GPS-loggar på fåglar i de kolonier som studeras. Under 2024 försågs 51 skräntärnor, 14 kentska tärnor, 80 silltrutar, 22 gråtrutar, 17 fiskmåsar, 20 tretåiga måsar 13 sångsvanar, 11 sädgäss, 4 spetsbergsgäss, 7 vitkindade gäss, 1 bläsgås, 1 fjällgås, 30 tordmular och 20 sillgrisslor med GPS-loggar. Projektet har nu publicerat ett antal artiklar, främst om skräntärna, i vetenskapliga tidskrifter. Studierna med GPS kombineras på vissa områden med båtinventeringar vintertid.

2022 blev också året när våra utpekade marina IBA-områden föranled-

de och genererade en genomgång och uppdatering av marina/kustnära Natura 2000- samt SPA-områden (Special Protection Areas). EU-kommissionen gav helt enkelt Sverige en läxa att se till att landets SPA-områden utökas enligt våra IBA-områden. Ett slutgiltigt förslag som har kommit från Naturvårdsverket ligger i skrivande stund hos vår regering och vi får återkomma med utfallet i nästa års verksamhetsberättelse. Klart står att de flesta länsstyrelserna har gjort ett bra jobb och i de flesta fallen har de föreslagna nya SPA-områdena fått större areal än de IBA-områden som vi givit dem som underlag. Däremot har tyvärr inte Naturvårdsverket accepterat dessa i samtliga förslag som innehöll uppdaterade IBA-områden, men flera har kommit med. ■

Tordmule med GLS-logg i Yttre Bråviken.

Markus Forsberg med en typiskt skitig sillgrissla i Yttre Bråviken. Det ljusa bandet på höger ben visar att denna fågel haft en GLS-logger där som nu tagits av.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

FOTO: ULRİK LÖTBERG

En av årets
tordmuleungar
redo att lämna
sitt bo i Gryts
skärgård.

Arctic Flyways

Iväglöst land cirka åtta mil norr om Kiruna har BirdLife Sverige och WWF Sverige arbetat för fjärde året i rad, där Lunds universitet är partner och kartlägger fokusarternas migration. Den storslagna och orörda natur vi arbetar i är vidsträckt vildmark med stora mängder fåglar. Det långsiktiga målet med projekt Arctic Flyways är att se över områdesskyddet och använda fåglar och insekter som indikatorer på de höga naturvärdena. Området håller flera olika, och för Europa ovanliga, naturtyper – bland annat palsar och sandåsar – bredvid flertalet hotade fågelarter. Genom att kartlägga fågel förekomst och områdets insektsfauna kan vi bedöma naturvärden och gå vidare till relevanta instanser för påverkan.

Myrområdet Dávuvuopmi (Tavvavuoma) är projektets fokusområde och har inslag av den unika

naturtypen palsmyr. Det är ett cirka 54 000 hektar stort Natura 2000-område, men de senaste årens inventeringar påvisar viktiga häckningsområden för en hel rad arter även utanför befintligt skyddat område. Även i år loggades brushannar och grönbenor i vårt kärnområde. I ett närliggande område loggades även två myrspovar och tre småspovar, vilka vi med spänning kommer följa under migrationen. Vid artbestämning av insamlade insekter har flera nya arter för Sverige och Europa hittats. Även en lavparasit tidigare endast känd från Japan har hittats.

Fältningsarbetet utfördes i början av juni och var i år indelat i tre arbetslag, en grupp arbetade med brushannar och grönbenor i Dávuvuopmi, en grupp arbetade med myrspovar i ett närliggande område, och parallellt utförde Ekologigruppen en standardiserad

inventering i Pirttimysvuoma söder om Dávuvuopmi, som ingår i samma stora myrkomplex. Även detta område är en palsmyr, med något annorlunda karaktär. Nio transekter inventerades, som totalt omfattade 66 kilometersträckor och 74 punkter. Under den kombinerade punkt-/linjeinventeringen noterades 67 arter. Ytterligare tio arter noterades i området men inte inom ramen för inventeringen. Av de totalt 77 arter som noterades är 28 arter rödlistade och 23 arter är med i det europeiska fågeldirektivets bilaga 1. De vanligast förekommande arterna på linjerna var lövsångare, ängspiålkärra och grönbenor. Andra talrika arter var brushannor, ljungpipare, smalnäbbad simsnäppa, sjöorre, vigg, blåhake och lappspår. Blå kärrhök var den rovfågel som noterades på flest linjer. Bland ovanligare arter kan nämnas mindre sångsvan, myrspov, stäpphök och tundrasädgås. ■

En paus i basecamp i Dávuvuopmi.
Från vänster Daniel Bengtsson, Amanda Aittamaa, Johan Bäckman, Susanne Åkesson, Ísak Ólafson, Marit Sikku Trädgårdh, Karin Enemar och Mia Ericsson.

FOTO: ARCTIC FLYWAYS

Myrspov.

FOTO: MAGNUS ELFWING

Mia Ericsson och Daniel Bengtsson ser ut över vidderna.

FOTO: ARCTIC FLYWAYS

Blåhake är en vanlig art i området.

FOTO: MAGNUS ELFWING

FOTO: ARCTIC FLYWAYS

Projekt Jaktfalk

Jaktfalk i Norrbotten

Vi har fortsatt med inventering av jaktfalk 2024 i Norrbottens fjällvärld. Det börjar bli en lång tidsserie, eftersom vi började redan 1996. Att ha långa tidserier är viktigt för att se trender med häckningsframgång och om storleken på utbredningsområdet förändras. Att följa samma antal lokaler och att kontrollera häckningsresultatet samma tid genom åren är viktigt. Förändringar sker långsamt men det är i fjällen som den procentuellt största minskningen sker av häckande fågelarter i Sverige. Även ett ändrat klimat i mars, april och maj månad med mer blötsnö och regn plus ökade vindhastigheter påverkar sannolikt jaktfalkarnas häckningar, troligtvis har antalet misslyckade häckningar av jaktfalk ökat. Det senaste årets arbete med jaktfalkarna fortsätter att uppvisa förändringar för den Norrbottniska populationen. Efter en lång kall vinter och rikligt med snö kom våren sent under 2024. Däremot kom sommaren tidigt, redan i mitten av maj, och när vi började kontrollera jaktfalkarna var den stora frågan hur de hade klarat en lång vinter med kyla och snö.

Resultat

Som vanligt kontrollerade vi under andra veckan i juni de kända jaktfalkslokalerna i nationalparksblocket – Sarek, Stora sjöfallet och Padjelanta samt i Gällivare- och Kirunafjällen. Vi kontrollerade jaktfalkslokalerna med hjälp av helikopter från Fiskflyg Porjus. Cirka 50 kända boplatser kontrollerades och på tio av dem observerades lyckade häckningar med totalt 27 ungar. I mer än hälften av de fallen var ungarna 24–27 dagar gamla. Det innebär att jaktfalkshäckningarna har startat cirka en vecka tidigare än ett normalår. I andra veckan i juni, när kontrollerna görs, är det vanligast att jaktfalkungarna är mellan 14 och 21 dagar gamla. Jaktfalk och kungsörn häckar i samma typ av miljö, i bergsbranter och raviner, men det är ovanligt att se en jaktfalk i ett tidigare kungsörnsbo. I år återfanns en jaktfalkhäckning med tre ungar

i ett kungsörnsbo. Även fem kungsörnsäckningar med totalt sju ungar observerades när vi kontrollerade de 50 kända jaktfalkslokalerna. Vi noterade även en sen jaktfalkshäckning (eller en omläggning av äggen) i Padjelanta. Om fåglar av någon anledning förlorar sina ägg vid ruvning tidigt under säsongen så görs ofta en ny äggläggning. När vi kontrollerade häckningen låg jaktfalkshonan och ruvade, men vi vet inte hur stor den kullen var. Endast en gång tidigare har vi observerat att en jaktfalk lägger en ny kull under samma säsong, och det var 1998.

Jaktfalk Västerbotten

2024 så har det bara varit två personer som varit aktiva i inventeringarna samt undertecknad (Christian Emilsson) som skött en del av de administrativa uppgifterna. Vi har sökt tillstånd för skoter i fjällen och två av inventerarna har varit ute i april och maj och inventerat från skoter. Tack vare ett samarbete med SLU Umeå så kunde vi inventera Vindelfjällen under april-maj både med skoter och helikopter. Det blir många mil på skoter i fjällterräng om man ska kolla alla lokaler och det är också ett riskfyllt uppdrag. Alla inventerarna har försetts med nödsändare då det finns risker med att färdas i fjällen på skoter och skidor. I år har vi flugit alla gamla kända lokaler med helikopter i juni månad, på en flygdag. Helikopterkostnaden kräver merparten av de medel vi får för inventeringarna. Tyvärr så är detta det enda sätt som

vi kan kolla alla lokaler med så få människor engagerade. Tack vare ett stöd från BirdLife Sverige kunde vi köpa in en ny kamera för att kunna dokumentera häckningar med mera. Pengarna kommer också att kunna användas under 2025. Samarbetet med SLU kommer också att fortsätta och utvecklas.

Alla 52 lokaler besöktes. Av dem var tio besatta och blev det sju lyckade häckningar med 16 ungar. En lokal kunde vi bedöma som misslyckad eftersom vi följer kriterierna för inventeringen. Återigen ett oroväckande dåligt resultat men lite bättre än 2023. Vindelfjällen hade inte en enda lyckad häckning. Vi är riktigt oroliga för artens överlevnad i våra fjäll. Kan det vara så att vi inte hittat vart de flyttat från de gamla lokalerna eller håller jaktfalken på att försvinna från vårt län? De är dags att slå på stora trumman till myndigheterna.

Jaktfalk Jämtlands- och Härjedalsfjällen

I Jämtlands- och Härjedalsfjällen kontrollerades 57 kända jaktfalks-territorier under häckningssäsongen 2024. Av dem var 20 revir besatta av jaktfalk, och elva par lyckades med häckningen, så 2024 kan betecknas som ett medelgott år åtminstone i Jämtland, medan Härjedalen tyvärr bara hade en lyckad häckning. Totalt noterades 32 ungar i länet som helhet. Projektets medarbetare i Dalarna, Alf Nordin och Yngve Hareland, rapporterade att det kända jaktfalksreviret i Njupeskar fick fram tre ungar,

En kull med fyra jaktfalksungar, på bilden 24–26 dagar gamla.

FOTO: BERTH-OVE LINDSTRÖM

Ung jaktfalk i
Jämtlandsfjällen.

FOTO: PRIVAT

Annabel Slettenhaar,
Børje Cato Moen,
Frédéric Barraquand,
Kenneth Johansen,
Eivind Flittie Kleiven,
Navinder Singh,
Christian Emilsson,
Ulla Falkdalen, Ólafur
Nielsen, Berth Ove
Lindström, Arve
Østlyngen, Karl
Otto Jacobsen, Ella
Hambesson, Tomas
Bergström, Torgeir
Nygård, Rolf Terje
Kroglund, Erlend
Birkeland Nilsen och
Jan Eivind Østnes.

Jaktfalkshona.

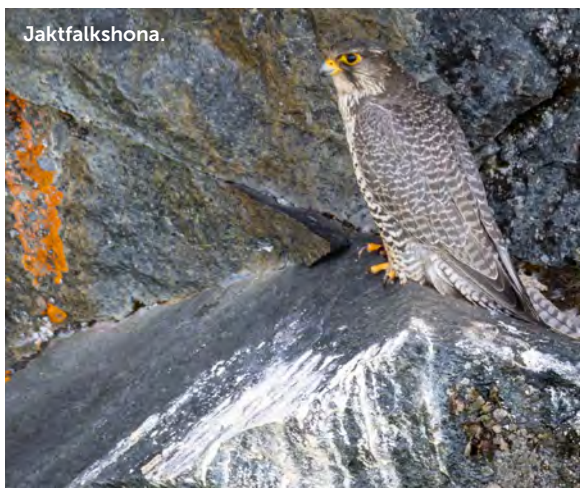

FOTO: BERTH-OVE LINDSTRÖM

troligen med en ny hona på plats efter att den gamla honan försvunnit av okänd orsak året innan.

Sammanräknat med Västerbottens sju häckningar med 16 ungar och Norrbottens tio funna häckningar med 27 ungar blev det totalt endast 29 lyckade jaktfalkhäckningar med 78 ungar under 2024 i de svenska fjällen.

Den 30–31 oktober hölls i Steinkjer, Norge en konferens kallad GYRCOP Gyr Falcon Research Coordination som finansieras av The Nordic Board for Wildlife Research. I Steinkjer samlades 18 representanter från olika jaktfalksprojekt och forskningsinstitutioner och ytterligare sex deltagare anslöt via videolänk från Norge, Finland, Island och Alaska.

Syftet är bland annat att redovisa de resultat som hittills framkommit genom olika undersökningar och diskutera fortsatt forskning och möjligheter till samarbeten. Det är viktigt att fortsätta långtidsstudierna av jaktfalksrevir, och hur ripor och jaktfalkar påverkas av klimatförändringen. Vi vet fortfarande inte så mycket om hur långt de adulta jaktfalkarna rör sig under året och vilken föda de lever på utom häckningsperioden. Föredragen var lärorika och det var stimulerande att träffa alla gamla och nya "kollegor" inom jaktfalksforskningen. Ytterligare två möten är planerade de närmaste två åren, ett i Sverige och ett på Island. ■

Fågelklubben vid International Institute of Tropical Agriculture i Ibadan ute på ett av sina månatliga träffar. Via fågelklubbarna i Nigeria når vi ut till ny publik.

FOTO: ULF OTTOSSON

Nigerian Bird Atlas Project

BirdLife Sverige bidrar till A.P. Leventis Ornithological Research Institute's (APLORI) verksamhet sen många år. APLORI, som är ett institut för utbildning och forskning i Nigeria, kartlägger sedan 2015 utbredningen av Nigerias fåglar och försöker beskriva deras status i atlasprojektet Nigerian Bird Atlas Project (NiBAP). Tillsammans med Southern African Bird Atlas Project 2 och Kenya Bird Map har NiBAP också startat the African Bird Atlas Project (ABAP) och introducerat konceptet med BirdAtlas till Kamerun, Gambia, Ghana, Liberia, Rwanda, Senegal, Sierra Leone och Uganda. Under året har workshoppar hållits i Malawi, Egypten och Rwanda. För att kunna introducera ABAP i fransktalande länder samarbetar vi med Swiss Ornithological Institute (SOI) som genom en donation har pengar för detta syfte. SOI har också bekostat utvecklandet av en app tillsammans med Biolovision (ett företag som gjort rapportappar för en rad europeiska länder) som går att använda även på franska, för att registrera observationer när man utför atlasarbeten. SOI bekostade en workshop i

FOTO: PRIVAT

Workshop i Senegal.

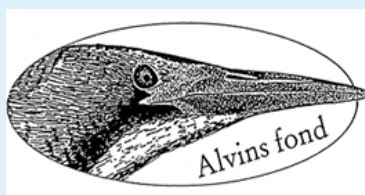
Senegal och en planerad, för 2025, i Elfenbenskusten.

Ett problem för ABAP är att mycket av insamlad information om fåglar hamnar utanför Afrika, till exempel hos eBird. Efter många års diskussioner har vi nu nått en överenskomst med eBird, och genom den fått in 2,2 miljoner observationer till vår databas i Kapstaden. Dessa observationer har nu kommit hem och det är att liknas vid att få tillbaka historiska artefakter som idag lämnas tillbaka från museer i Västvärlden till Afrika!

NiBAP har under året nått ett stort delmål vilket är över 50 procent av de 11 092 atlasrutorna i landet har inventerats åtminstone en gång. Arbetet utfördes till stor del av volontärer, Citizen Scientists, det vill säga frivilliga som är angelägna att bidra till fågelskydd genom att gå ut i fält och sedan skicka in sina observationer till projektet. Med den nigerianska fågelatlasen, som vi nu har börjat publicera online, börjar vi för första gången i detalj att få reda på de olika arternas utbredning och deras förändring över tid. ■

Fonder och stiftelser

Föreningen vill rikta ett stort tack till de fonder och stiftelser som under året stöttat våra projekt. Dessa externa finansiärer blir än viktigare när statliga anslag minskar. Ett antal projekt har finansierats direkt från BirdLife Sveriges egna fonderade medel. Naturlänken genom statsbidrag via Svenskt Friluftsliv.

Alvins fond

Projekt som rör fågelskydd och naturvård har möjlighet att söka medel från Alvins fond. Fonden administreras av Naturvårdsverket, och i beredningsgruppen sitter representanter för BirdLife Sverige, Naturskyddsföreningen och Naturvårdsverket. Många år har fonden kunnat dela ut medel till de flesta sökande, men 2023 var ett (förhoppningsvis) avvikande år, då de sökta anslagen flera gånger översteg de tillgängliga medlen. Sammanlagt delade Alvins fond under året ändå ut knappt två miljoner kronor till ungefär 40 projekt.

IBA-områden i Östersjön, Projekt Skräntarna, Pilgrimsfalk Sverige, Naturpedagogiska dagar vid Hornborgasjön, Ungdomsläger, Projekt Lom, myrspovsarbete inom Arctic Flyways var några av de projekt som tilldelades medel från Alvins fond. Dessutom tilldelades flera av våra regionalföreningar medel till projekt för backsvala, smålom, berguv, ungdomsskådning och jaktfalk.

Petra Lundbergs Stiftelse

Ångshök, IBA-områden i Östersjön och vitryggig hackspett.

Lindbergs stiftelse

Sydlig kärrsnäppa, Arctic Flyways och vitryggig hackspett.

Göran Gustafssons Stiftelse

Jaktfalk i Lappland.

Strangells Stiftelse

Vitryggig hackspett Norrland, samt seminariet som hölls i Kramfors.

Sparbankstiftelserna

Naturpedagogiska dagar.

Svenska Postkodlotteriet

finansierar vårt drömprojekt
En sista utväg för den sydliga kärrsnäppan.

LKAB

Jakt- och pilgrimsfalksinventeringar.

Skellefteå Kraft

Vitryggig hackspettseminarium.

SCA

Vitryggig hackspettseminarium.

Sveaskog

Vitryggig hackspettseminarium.

SVEASKOG

Världsnaturfonden WWF

Arctic flyways, vitryggig hackspett, Inventering i Mittlanskogen

Ecological Restoration Fund

sydlig kärrsnäppa, Arctic Flyways och arbetet men en ny våtmark i Lidköping.

Naturbutikens nyinstittade

fågelskyddsfond stöttar arbetet med ångshök under tre år.

Svenskt Friluftsliv

Naturlänken

Svenskt Friluftsliv

Exempel på projekt som BirdLifeSverige finansierat med egna fondmedel:

Nigerian/ African Bird Atlas Project, fågel-forskning i östra Turkiet, Ungdoms-/inventeringsläger vid Stora Sjöfallet, IBA-områden i Östersjön, Projekt Skräntarna, Projekt Remiz, Berguv Uppland, Ölandsvatten 2.0 samt seminariet i Kramfors om vitryggig hackspett.

Några av våra projekt:

naturum

Ottenby

De tuffa ekonomiska åren fortsätter för landets naturum och även vår verksamhet har påverkats av minskade resurser. Sänkta anslag har inneburit kortare öppettider, mindre medel till marknadsföring och aktiviteter samt en minskad bemanning i naturum. Trots det är vi ändå nöjda med året som innehöll en hel del ljusglimtar! Skåderskolan har fått så pass bra fäste att den nu knappt behöver marknadsföras för att platserna ska fyllas, vi fick pengar till att genomföra projektet Kraft till förändring och vi har haft engagerad och positiv personal.

Redan före vi öppnade upp själva naturum på skärtorsdagen, i slutet av mars, hade vi anordnat två guidningar. En Skåderskola i januari och en vandring till sandreveln i mars, båda mycket populära. Våren flöt sedan på i rask fart, precis som den brukar med skolguidningar, glada fågel- och orkidéintresserade besökare och programaktiviteter. Strax efter midsommar föddes lilla Signe och därmed försvann Stina Andersson i väg på föräldraledighet – vikarie blev Gabriel Säll som jobbat på naturum tidigare. Trots ekonomiska neddragningar kunde vi köra sommarsåsongen precis likadant som tidigare med som mest åtta gratisguidningar dagligen och två personer i bemanningen. Hösten blev lugn då vi erbjöd något färre aktiviteter än tidigare och under oktober hade vi öppet endast torsdag till söndag. Det gjorde att vi bland annat kunde fokusera mer på projektet Kraft till förändring som vi fått pengar av Myndighetsnätverket för klimatanpassning till att genomföra. Syftet var att genomföra workshoppar för att inspirera konstnärer till att jobba med att lyfta klimatförändringar och natur i sina verk. Gabriel var ansvarig för detta och genomförde projektet tillsam-

mans med Ölands folkhögskola. Det blev väldigt lyckat och under våren 2025 kommer studenterna att arbeta vidare med konstverk som ställs ut hos oss på naturum i maj. Året avslutades med en Luciavandring på sandreveln, en vandring med 50 deltagare och ett 30-tal på reservlistan. Vandringen genomfördes, precis som tidigare år, tillsammans med Emma Rydnér, världsarvssamordnare på Mörbylånga kommun.

Besökssiffrorna blev något lägre jämfört med 2023 (66 520) och landade på 61 415. På grund av den lägre budgeten kunde vi bara erbjuda 580 guidningar varav 377 genomfördes, vilket kan jämföras med förra årets 658 där 405 blev av. Totalt guidade vi 2 754 personer i år jämfört med 3 229 i fjol. Populärast var Fågel och fångst under sommaren, en ringmärkningsguidning som naturum köper in av fågelstationen och som vi därför kan erbjuda besökarna gratis. Skåderskolan som riktar sig till nya fågelskådare och som genomförs tillsammans med BirdLife Sverige och Ölands Ornitologiska Förening har varit väldigt uppskattad med många deltagare. Under året hade Skåderskolan åtta träffar, och populärast var det när vi fokuserade på rovfåglar då vi hade 50 besökare. Extra roligt med Skåderskolan var att träffarna knappt behövde marknadsföras, vilket tyder

på att allmänheten verkar hitta in till vår hemsida.

Utställningar som visades under året var bland annat en om naturreservatet Ottenby rev, en annan om fladdermöss, en tredje med elever från Alunskolan och en sista som var en del i BirdLife Sveriges kampanj om IBA. Dessutom hade vi några mindre utställningar i entrén om bland annat Projekt sydlig kärnsnäppa och utter på Öland. I utställningsrummet arrangerades också Föredragshyllan i samarbete med fågelstationen där flera föreläsningar om alltifrån fågelinfluensa till artbestämningsarbete lockade många besökare och det blev ofta fullsatt.

Under året har delar av den fasta utställningen uppdaterats med nytt innehåll på de digitala plattorna: en film om ringmärkningen på fågelstationen och en ny monter om fågelläten. Många besökare har fastnat vid montern om fågelläten, så den känns uppskattad! I övrigt har Naturumföreståndare Ida Hansson varit i väg på de två årliga naturumträffarna. Där har inspiration hämtats och frågor besvarats, de träffarna är några av årets höjdpunkter. Gabriel Säll och Ida Hansson var dessutom på en inspirationsresa och seminarium i Stockholm under november där fokus var natur och klimat i konsten, en givande resa! ■

FOTO: GABRIEL SÄLL

Naturumföreståndare
Ida Hansson tar med
Ölands folkhögskola på
ringmärkningsguidning.

FOTO: GABRIEL SÄLL

FOTO: GABRIEL SÄLL

”

Vi fick pengar till att
genomföra projektet Kraft till
förändring och vi har haft
engagerad och positiv personal.

Rovfågelguidningen
med Skådarskolan fyllde
alla 50 platser!

FOTO: GABRIEL SÄLL

Under naturum Ottenbys årliga fyrglögg visades
både naturfoton och bilder från ringmärknings-
gen på fyren Långe Jan.

Fågelintresse och volontärer

Inom fågelintressearbetet jobbar vi med att underlätta för fågelintresserade att hitta vägar till ökat engagemang. Vi jobbar för att öka antalet medlemmar i BirdLife Sverige, liksom att öka engagemanget inte minst i regionalföreningarnas arbete. Vi vill att fler ska känna sig välkomna och att de kan komma med i en fågelförening, där de får möjlighet att lära sig mer om fåglar, dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter samt att de kan vara en del av fågelskyddsarbetet.

Att fågelintresset är stort bland allmänheten har nog inte undgått någon. Ett exempel är Facebookgruppen Fåglar inpå knuten där vi har över 232 000 medlemmar, vilket är långt högre än medlemsantalet i BirdLife Sverige och regionalföreningarna tillsammans. I Fåglar inpå knuten får allmänheten – både nybörjare och fågelskådare – svar på frågor.

Fågeldialogen

Fågeldialogen är ett digitalt forum för utbyte av kunskaper, idéer, dilemman och erfarenheter med engagerade personer i fågelföreningarna runt om i landet. Fågeldialogen genomfördes 33 gånger under året på onsdagskvällar; från januari till och med maj samt september till och med december. Tretton av gångerna har vi haft en föreläsning/presentation innan själva dialogen. 539 personer har deltagit totalt, 16 personer per gång i snitt. Fågeldialogerna har varit givande på olika sätt. Utbyte av tankar och idéer, kontaktskapande, inspiration och kunskapsutbyte. Vi har under året även sett en god spridning över landet, vilket varit en av grundidéerna. Det har handlat om fågelskyddsfrågor som arbetet med FSC, IBA och EU-valet, projektidéer och utbyte, Artportalen, Sjöfågelinventeringar, samt föreningsfrågor som ungdomsverksamhet och att sitta i styrelser och folkbildningsarbetet, *Skåda fågel med örat*, *Börja skåda fågel*.

Guideutbildning

En annan del i arbetet är att vi är bra på att leda exkursioner och guid-

ningar i mötet med allmänheten och fågelintresserade. Under året har vi genomfört två guideutbildningar, en för ringmärkarna som guidar allmänheten vid Ottenby fågelstation, och en för UOF BirdLife Uppland.

Våra nationella evenemang är mycket viktiga delar i vårt arbete.

Vinterfåglar inpå knuten

Årets upplaga av den stora fågelräkningen Vinterfåglar inpå knuten bygger på rapporter från cirka 17 200 fågelmatningar. Dessa kommer från hela landet, och samtliga kommuner finns representerade i materialet. Det är det 19:e året i rad som BirdLife Sverige tar hjälp av svenska folket för att räkna gästerna vid våra fågelmatningar. Trots att räkningen pågått så länge, fortsätter den att engagera många människor. Likt alla tidigare år var talgoxen den talrikaste arten på fågelmatningarna under räkningshelgen 26–29 januari. Men därefter kom årets invasionsfågel gråsiskan. På tredje plats fanns blåmesen, som likt talgoxen alltid hör till de vanliga gästerna vid fågelmatningarna. Men även om både talgoxen och blåmesen låg i topp, var årets antal förhållandevis låga. Även domherren hade 2024 passerat den tidigare så stadiga trean pilfinken. Den sistnämnda återfanns först på femte plats, låt vara hack i häl på domherren. Ser vi till de 19 år vi räknat fåglar på detta sätt, har domherren ökat i antal. Det har visserligen gått ganska långsamt, men ökningen är ändå tydlig. Vid räkningen 2010 noterades i genomsnitt 2,5 domherrar per fågelmatning. Det gångna året handlade det om 4,3 per matning. Denna ökning återspeglas också i Svensk fågeltaxerings så kallade standardrutter.

En annan fågel som det går bra för i Sverige är den färggranna steglitsen. Den hamnade visserligen först på plats 13 på listan över de talrikaste arterna, men den har ökat tämligen stadigt under denna räknings historia. Den har även utvidgat sitt vinterområde norrut. Intressant i sammanhanget är att steglitsen är en ganska

ny besökare vid fågelmatningar.

När det gäller arter som minskat i antal bör vi kanske hålla ett extra öga på pilfinken. Den har nu minskat i antal fem år i rad. Det genomsnittliga antalet individer per matningsplats, 4,3, är det lägsta som noterats under denna räknings 19 år. En motsvarande minskning kan även skönjas i Svensk fågeltaxerings vinterräkningar. Läs hela rapporten på birdlife.se/fagelin-tresse/vinterfaglar-inpa-knuten/ eller [se vinterfaglar.se](https://birdlife.se/vinterfaglar.se).

Under lördagen genomförde vi en Livesändning med nedslag på olika platser i landet och fågelmatningar och följdes av cirka 150 personer.

Fågeltornskampen och Fågelskådningens dag

Fågeltornskampen och Fågelskådningens dag ger möjlighet att sprida intresset för fåglar till en bred allmänhet. Deltagarna får möjlighet att lära sig mer om fåglar, fågelskydd och biologisk mångfald samtidigt som de blir delaktiga i den spännande kampen om att hitta och identifiera olika fågelarter. Fågeltornskampen är inte bara en tävling utan också ett verktyg för lokalklubbar och regionalföreningar att engagera och locka fågelintresserade till verksamheten.

Fågeltornskampen är en årlig tradition som äger rum på lördagen mellan den 3 och 9 maj, där svenska fågeltorn bemannas av lag som räknar och dokumenterar alla fågelarter som hörs och skådas. Fågelskådningens dag är på söndagen dagen efter.

Laget Farhultsviken i tornet vid Farhult i Skälderviken tog hem årets Fågeltornskamp. Såvitt undertecknade kan minnas är detta lag debutanter som sopade banan med resten av de svenska tornen! Med en bra mix av småfågel, änder, vadare och rovfåglar kryddat med några nysvenska arter som toppskarv och svarthakad buskskvätta så blev de Fågeltornsmästare 2024. Hela 109 arter noterades och det är första gången ett skånskt torn hamnar i topp. Näst bästa torn blev Trönninge ängars nya torn utanför Halmstad med 103 arter.

Det är flera nya torn med lag

FOTO: KAJSA GREBÄCK

Skådarskola som BirdLife Sverige driver tillsammans med Ölands Ornitologiska Förening och Ida Hansson (th på bilden) på naturum Ottenby.

FOTO: KAJSA GREBÄCK

Guidning i Bejershamn under riksstämman på Öland.

Sommarvolontärer på Ölands södra udde delar med sig av sin fågelkunskap till besökare.

FOTO: KAJSA GREBÄCK

Redo för fågeltornskampen!

FOTO: KAJSA GREBÄCK

Kajsa Grebäck, verksamhetsutvecklare i BirdLife Sverige.

som tillkommit i årets kamp och det innebär att vi för första gången har så många som 99 deltagande lag och torn!

Men, våra vänner i öster är åter Fågeltornsmästare i Norden! BirdLife Finlands torn "Pyhäjoki Parhalahti fishing harbour situated on west coast between Kokkola (Gamla Karleby) and Oulu (Uleåborg)" lyckades få se 122 arter. Det är det högsta antal någonsin som noterats i det finska "Battle of Towers" som har en betydligt längre historia än vår motsvarande Fågeltornskamp. Vidare måste sägas att det är runt 300 deltagande fågeltorn i Finland och den uppslutningen måste vi ödmjukt imponeras av!

Danmarks Ornitologiska Förening deltog med 16 lag i "Tårnenes dag". Det vinnande laget var Verdens ende, Skagen, med 105 arter.

Uppenbarligen var det ett kraftigt sträck av silver- och kanske också fisktårna över södra Sverige under dagen. Intressant att det uppmärksammades under vår fågeltornskamp med en typ av åtta timmars simultanräkning på flera goda fågellokaler. Utan fågeltornskampens åtta timmar hade detta kanske inte uppmärksammats. Mariestads fågelklubb får exemplifiera detta; "Ett fantastiskt sträck av fisk/silvertårnor över Väneren i stort sett hela obstiden. Vi räknade in 2900 ex vilket är ett mycket kraftfullt rekord för Mariestads kommun."

Läs mer på: birdlife.se/fagelintresse/fageltornskampen-och-fagelskadingens-dag/

Falsterbo Bird Show

En folkfest för alla som gillar fåglar – nybörjare som nördar.

I BirdLife Sveriges monter visade vad vi har på gång och hur man kan gå vidare i sitt fågelintresse. Vi visades och berättade om olika projekt som BirdLife Sverige jobbar med och/eller stöttar, samt svarade på frågor om hur och var man kan söka projektslag. Ungdomsskådarna var på plats med stort engagemang.

Vi hade dessutom en utställning om Important Bird and Biodiversity Areas (IBA). IBA är ett världsomspännande nätverk av natur som BirdLife International vill ska skyddas för fåglarnas skull. IBA-konceptet har sin grund i EU:s fågeldirektiv, där det står

” I årets Fågeltornskamp deltog 99 lag och torn!

Kent Haltunen från Närkes Ornitologiska Förening, en av alla ideella som lägger otaliga timmar på inventeringar.

att "Medlemsstater ska klassificera de viktigaste områdena som SPA (Special Protection Areas)".

Folk och Fåglar vid Getterön

Vi var delaktiga på västkustens största fågelevenemang en söndag i september med barnaktiviteter, information om BirdLife Sverige och föreläsning om sydlig kärnsnäppa.

EuroBirdwatch

29 länder runt om i Europa var i år med och rapporterade i detta evenemang. Flest deltagare hade Grekland med 5500. Flest fågel-individer rapporterade Finland in med 1,4 miljoner, av dessa var det 980 000 sträckande vitkindade gäss. Från Gibraltar rapporterades det 750 sträckande scopolilior; i Georgien sträckte 2023 bruna glador, detta var bara ett litet axplock ur vad som rapporterats runt om i Europa. Man kan gå in på eurobirdwatch.eu för att läsa mer om vad som hände i Europa helgen 5-6 oktober. Vi kan konstatera att detta evenemang lockar mycket folk ut i naturen för att beskåda fåglarnas flyttning. I Sverige var det drygt 1800 personer som rapporterade in på Artportalen, dessutom arrangerades det tillställningar runt om i vårt rike som drog en hel del intresserade.

Fokus på ideella inventerare

Nytt från i år är att vi under en vecka i månadsskiftet november/december lyfter olika personer i fågelföreningarna som jobbar ideellt. Under 2024 valde vi fokus på ideella inventerare,

som presenterades på vår hemsida, sociala medier och på Youtube.

Breda och inkludera

Vi jobbar även med hur vi kan bli bättre på inkludering och nå fler målgrupper. Hur hittar fågelintresserade ungdomar andra unga med samma intresse? Hur hjälper vi dem att hitta fågelföreningarna och hur blir de bemötta?

Studiehandledningen till *Skåda fågel med örat*, som vi gjorde tillsammans med UOF, Synskadades riksförbund, Studieförbundet och ABF, blev klar samt att vi bjudit in till två Fågeldialoger i ämnet.

I oktober genomförde vi en konferens Friluftsliv med fåglar i Örebro. Under två dagar fokuserade vi på hur vi kan utveckla barn- och ungdomsverksamheten inom föreningarna, med inspiration från både lokala och nationella initiativ. Här hade vi även inspirerande föreläsningar med naturguider med syrisk, albansk och irakisk bakgrund.

Folkbildningsarbetet

Tillsammans med vårt studieförbund, Studieförbundet, genomför vi och många fågelklubbar och regionalföreningar olika arrangemang. Under 2024 har 626 kulturprogram (föreläsningar och guidningar), 46 studiecirklar och 92 folkbildningsverksamheter av annan sort rapporterats. Aktiviteten i arrangemangen handlar om allt ifrån att börja skåda fågel, fågelguidningar, föreläsningar och inventeringskurser till att lära sig mer om rovfåglar och vadare.

Studieförbunden drabbas av stora nedskärningar vilket även märks i vårt studieförbund Studieförbundet där de lett till en stor omorganisation som gäller från årsskiftet 2024/25. Vår representant Kajsa Grebäck har varit med på ett antal dialogmöten och träffar med övriga medlemsorganisationer. Tyvärr har de stora nedskärningarna gjort att en del av våra lokala kontakter fått slutat i december. Nya och bra arbetssätt kommer att jobbas fram. ■

Falsterbo Bird Show

I år arrangerades Falsterbo Bird Show för fjortonde gången på Skanörs Ljung. Under de tre dagarna lockade mässan strax över 4 000 natur- och miljöintresserade besökare, från fågelexperter till nyfikna barnfamiljer. Med 47 utställare, allt från företag till föreningar, och 19 föreläsare erbjöds en mångfald av aktiviteter för alla åldrar och intressen.

Besökarna kunde fördjupa sig i fåglarnas fascinerande värld genom naturvandringar, fågelbingo och inspirerande föredrag om hur man lockar fåglar och fjärilar till trädgården. Årets guidningar – hela 22 till antalet – drog väldigt mycket folk. Spindelguidningen blev snabbt full, och även andra guidningar lockade stora grupper av intresserade deltagare. Helgens höjdpunkt blev nog den svarta stork som drog över Ljungen, ett livskryss för många av besökarna på mässan.

En nyhet för i år var Lisas soffa, där Lisa Henkow, journalist känd från Naturmorgon i P1, intervjuade och samtalade med natur- och miljöpersonligheter på lilla scenen. Bland gästerna fanns Gigi Sahlstrand, Sissel Sjöberg och Niclas Lignell.

Falsterbo Fågelstation demonstrerade ringmärkning vid två tillfällen, ett alltid lika uppskattat inslag som lockade både unga och gamla. Barn-tältet och familjevandringarna var också stora favoriter, med aktiviteter som både engagerade och utbildade. Projektledare Anette Barr från Natur-länken stod bakom flera populära inslag riktade till barn och familjer.

Årets mäsas genomfördes tack vare 38 engagerade volontärer. Caroline Jacobsson ansvarade för mäsarbetet under året, tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från SkOF, Vellinge kommun och BirdLife

Sverige. Vi riktade oss till en bred publik – barnfamiljer, lokalbefolkning, fågelskådare och långväga besökare från Sverige och utomlands.

Vår stora tacksamhet riktas även till våra tolv sponsorer, vars stöd gjorde det möjligt att arrangera en så framgångsrik mäsas. Företag deltog som brons-, silver- eller guld sponsorer, och många lokala företag bidrog med gåvor till utlottning och försäljning.

Veckan innan mäsas fick cirka 1 000 barn och ungdomar, från förskola till årskurs nio, delta i naturpedagogiska aktiviteter. Med stöd från lärare och pedagoger inspirerades nästa generation att ta hand om naturen.

Falsterbo Bird Show fortsätter att vara en mötesplats för natur- och fågelintresserade. Stort tack till alla som gjorde årets mäsas till en succé – vi ser redan fram emot nästa år! ■

FBS i siffror

4 000 besökare
19 föreläsningar
28 aktiviteter på scenen
22 guidningar
38 volontärer
12 sponsorer
47 utställare
(föreningar och företag)

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Hur har du fått grabben så intresserad?

En skådarresa med mig och Benjamin som blev Unga fågelskådare Västmanland

Johan Karlsson med sonen Benjamin Rodling berättar om sin en skådarresa, som blev Unga fågelskådare i Västmanland.

Fritidskortet

Under 2023 lade regeringen fram förslag till en reform om ett fritidskort till barn och unga. Fritidskortet ska ge barn och unga i åldrarna 8–16 år utökade möjligheter till en meningsfull fritid genom idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Särskilt fokus ligger på att nå barn och unga i socioekonomiskt utsatta hushåll samt de med funktionsvariationer, för att säkerställa att alla får lika tillgång till fritidsaktiviteter.

Svenskt Friluftsliv har spelat en central roll i utformningen av Fritidskortet och de kommer fortsätta arbeta för att skapa bästa möjliga förutsättningar för friluftslivsorganisationer att erbjuda aktiviteter inom ramen för Fritidskortet.

BirdLife Sverige är en del av regeringens försök att stärka barn och ungas fysiska och psykiska hälsa genom Fritidskortet. Via vårt medlemskap i Svenskt Friluftsliv deltar vi aktivt i att förbereda våra verksamheter för att erbjuda fler barn och unga möjligheten att delta i fågel- och friluftslivsaktiviteter. Under perioden 1 juli till 31 december 2024 har det förberedande arbetet skett via projektet "Friluftsliv

med fåglar" med ekonomiskt stöd från Svenskt Friluftsliv. Eva Bredberg har varit projektledare och tillsammans med en projektgrupp arbetat med olika förberedande insatser. Förutom att kontinuerligt följa utvecklingen av regeringens reform, som varit ute på remiss med svarsdatum 15 oktober, har arbetet varit inriktat på informationsaktiviteter, och skapande av nätverk för kontakter inom BirdLife Sveriges barn- och ungdomsverksamhet. I oktober genomfördes en konferens i Örebro med deltagare från drygt hälften av regionalföreningarna samt Ungdomsskådarna. På programmet fanns information om Fritidskortet men det presenterades också goda exempel på arbete med barn och ungdomar bland annat från Skånes OF och Västmanlands OF. Dessutom fick vi en beskrivning av ett integrationsarbete som genomförts i Örebro. På konferensen fanns det gott om utrymme för workshoppar med fokus på möjligheter att utveckla barn- och ungdomsverksamhet inom BirdLife. Medlemmar från Närkes OF ordnade en uppskattad exkursion till Osetområdet.

Under hösten har det genomförts en enkätundersökning bland regio-

nalföreningarna med frågor om aktiviteter för barn och unga. Det finns ett stort behov av ledarutbildningar för personer som på olika sätt vill vara ansvariga för aktiviteter riktade till barn och unga. Under projektiden har stort fokus riktats mot att tillsammans med verksamhetsutvecklaren i BirdLife Sverige och representanter för Studieförbundet ta fram underlag för en sådan utbildning. Det finns också ett stort behov av informationsmaterial samt goda exempel på barn- och familjeaktiviteter och där har ett arbete påbörjats.

Som en del av det förberedande arbetet med Fritidskortet har Svenskt Friluftsliv under hösten 2024 arrangerat webinarier med olika teman, regelbundna avstämningsmöten samt en inspirationsträff i Stockholm. Vid alla dessa tillfällen har vi från BirdLife Sverige varit representerade.

Projektet Friluftsliv med fåglar är avslutat men arbetet med att utveckla barn- och ungdomsverksamhet inom BirdLife Sverige fortsätter med stor entusiasm och "mycket luft under vingarna". ■

Intressekommittén

Intressekommittén har under 2024 påbörjat ett långsiktigt strategiarbete med bland annat formulering av övergripande syfte och fokus på arbetsfördelning inom kommittén utifrån olika ämnesområden. Det övergripande syftet är formulerat på följande sätt:

Utifrån en god överblick över fågelföreningarnas arbete runt om i landet jobbar Intressekommittén för att främja fågelintresse och för att engagera fågelintresserade. Kommittén är delaktig i planering av nationella evenemang, såsom

Fågeltornskampen och Vinterfåglar inpå knuten. Vi finns även som stöd för andra som vill genomföra aktiviteter för fågel- och naturintresserade samt för de medlemmar som vill ta ett kliv till i sitt intresse.

Intressekommittén har under året haft fyra digitala möten och en arbetskonferens.

Tillsammans med Ungdomskommittén har vi varit involverade i planeringen av den kampanj riktad mot ungdomar som ska genomföras under 2025. Vi har också varit delaktiga i arbetet med att utveckla koncep-

tet Fåglar är fantastiska där erfarna, fågelintresserade volontärer från olika delar av landet kommer att fungera som ambassadörer med fokus på information om fåglar och föreningsaktiviteter inom BirdLife Sverige.

Kommittémedlemmar har deltagit vid flera nationella evenemang, exempelvis TranVår vid Hornborgasjön, volontärveckor på Ölands södra udde, Falsterbo Bird Show och Folk och fåglar vid Getterön. Vi har också varit ansvariga för sammanställningen av EuroBirdwatch. ■

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Naturlänken

Pedagogik med fokus på fåglar som erbjuder kunskap, inspiration och kostnadsfritt material till pedagoger och verksamma inom föreningslivet som arbetar med barn och unga. Naturlänken drivs av BirdLife Sverige för att främja fågel- och naturintresset.

2024 var året då projektet fick fart och började rulla som på räls. Januari präglades av arbete med aktiviteter och förberedelser inför tävlingen som anordnas för skolor och förskolor i samband med Vinterfåglar inpå knuten – den stora räkningen av fåglar vid våra fågelmatningar. En digital inspirationsträff och ett skolbesök i Vellinge på temat genomfördes. En förskola i Torna Hällestad kammade hem första pris – två kikare, en holk och en bok. Både barn och vuxna vid den vinnande förskolan, liksom andra deltagare, beskrev entusiastiskt sina lekar, aktiviteter och sitt lärande om fåglar i sina rapporter. Senvinter och vår kom med stormsteg. Naturlänkens arbete fortsatte med flera skolbesök i Hörby på temat fåglar i skogsmiljö och Hässleholm på temat havslevande djur. Lärare och elever uppskattade att Naturlänken erbjöd besök, stöd i planering av aktivitet samt utlåning av material såsom kikare, håvar och luppar till alla elever. Materialet är ofta för dyrt för skolorna att själva inhandla.

I Malmö höll Naturlänken en fortbildning för 50 förskolepedagoger med Hållbar utveckling som tema. Utgångspunkten var fåglar, och dagen började med en föreläsning inomhus. Efter det workshoppar utomhus där olika praktiska övningar på temat genomfördes. Dagen avslutades med föreläsning och diskussioner utifrån frågor pedagogerna ombetts

diskutera vid sina workshoppar.

Naturlänkens nyhetsbrev började 2024 skickas ut regelbundet varannan månad med en ständig ökning av antalet mottagare.

Som en del av Tranvåren vid Hornborgasjön i april genomfördes under två veckor de Naturpedagogiska dagarna för elever och lärare. Evenemanget utmanades av varierande väderförhållanden – allt från 40 centimeter snö och snöstorm med inställda aktiviteter som följde första dagen, till 15 grader varmt och solsken under andra dagar. De flesta aktiviteterna flöt – vädret till trots – på som planerat, tack vare en strålande insats av volontärer från Falbygdens fågelklubb, Skövde fågelklubb, BirdLife Sverige samt elever från Katedralskolan och Drottning Blankas gymnasieskolor. Som tack fick volontärerna ofta värmande kramar av de glada eleverna.

Tusen elever från orterna kring Hornborgasjön deltog i de naturpedagogiska aktiviteterna. Med hjälp av kikare studerade de tranor, gissade olika djurspår och lärde sig om alle-

mansrätten. Eleverna och deras lärare deltog med glatt humör och stort engagemang. Att åka buss och att vara på plats var en stor del av upplevelsen för eleverna. Vid de naturpedagogiska stationerna fick deltagarna också med sig inspirerande innehåll att arbeta vidare med när de kom tillbaka till klassrummet.

Eleverna erbjöds busspengar tack vare Sparbanksstiftelsen Skaraborg och Alvins fond. Pengar som Naturlänken, tillsammans med Västergötlands ornitologiska förening, sökt och tilldelats.

På Fågelskådningens dag i maj befanns sig Naturlänken i Ronneby brunnspark i ett samarbete med Blekinge ornitologiska förening och Naturum Blekinge med fokus på barn och deras familjer. Solen strålade och olika aktiviteter erbjöds de cirka 250 besökarna, såsom tipspromenad, pyssel, kikarleik och vandringar.

Barnens fågelveckla, som ursprungligen är ett evenemang skapat av Birdlife Finland, genomfördes för tredje gången med Naturlänken. BirdLife Finlands fantastiska material

Transpan och kikarskola vid Trandansen och de naturpedagogiska dagarna i april.

FOTO: ANETTE BARR

Skolbesök från en andra klass i Ängelholm, där barnen en dag i mars letade vårtecken och förde protokoll.
FOTO: MIKAELA LINDHOLM

har gjorts om för att passa in i Naturlänken. Evenemanget handlar om att vid minst ett tillfälle under en vecka i mitten av maj ta sig ut tillsammans barnen för att upptäcka tecken på fåglars pågående häckning. Barnen använder ett protokoll där till exempel fågelsång, bobyggande och matning av ungar kryssas i.

I slutet av juli fanns Naturlänken tillsammans med 1000 besökare på plats vid det årliga Storksläppet vid Hemmestorps mölla. De flesta besökarna som bestod av familjer med barn kom till Naturlänkens monter där det pratades fåglar och BirdLife Sverige.

Höstens evenemang inleddes med de numera traditionella Naturpedagogiska dagarna i Falsterbo som sedan följdes av olika aktiviteter för barn och i sällskap av deras vuxna under Falsterbo Bird Show. De Naturpedagogiska dagarna i Falsterbo är dagarna då cirka 1000 barn från olika kommuner i sydvästra Skåne besöker flyttfågelparadiset med sina lärare. Varje klass får vara med om fyra olika aktiviteter vilka alla har som syfte att väcka intresse för, samt bidra till lärande om, våra fåglar och naturen. På programmet står bland annat kikarskola, ringmärkning, hävning i havet, småkrypssafari och gissa djurspår. Volontärer från fågel- och naturskyddsföreningar gör ett gediget arbete för att alla barn ska få med sig lustfyllda och minnesvärda upplevelser.

Vi har en förhoppning om att dagarna blir minnesvärda för barnen och pedagogerna stöttas med idéer om hur de kan följa upp dagen i skolan efteråt. Volontären Ingvar Danielsson berättade:

– Det här är bland det roligaste jag har gjort, jag blir som ett litet barn när jag får hjälpa barnen. Och jag har fått applåder av barnen under veckan.

Under den efterföljande helgen och Falsterbo Bird Show anordnades det sedvanliga barntältet på plats bland mässutställarna.

På detta följde tre stora evenemang; Folk och fåglar vid Getterön, Barnens parkfestival i Slottsparken i Malmö samt Arriedagen vid Arriesjön. Alla tre med inriktning att väcka nyfikenhet och engagemang för fåglar och natur. Alla tre tillfällena var välbesökta av nyfikna barn och deras vuxna.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Hävning och plaskande i Falsterbo under de Naturpedagogiska dagarna.

” Barnen använder ett protokoll där till exempel fågelsång, bobyggande, och matning av ungar kryssas i.

Barnens parkfestival var en nyhet för året, och besökarantalet låg på minst 3000 personer.

Också hösten och vintern genomsyndes, förutom av de stora evenemangen, även av flera skolbesök och fortbildningar för pedagoger. Skolor och förskolor har fått upp ögonen för projektet med dess möjligheter och bokningarna blev många.

Nytt för 2024 var att föreningar i Sverige började höra av sig för att få stöd och inspiration till sitt arbete med att arrangera aktiviteter för familjer, barn och unga. I Stockholm bjöd Naturlänken in till en inspirationsdag vid Stora skuggan i Kungliga nationalstadsparken sista helgen i

oktober. Ett startkit som Naturlänken tagit fram för föreningar presenterades och delades ut till deltagarna som representerade olika skådarföreningar i Stockholmstrakten.

Stockholmsträffen var en succé som gett ringar på vattnet – fler föreningar har hört talas om Naturlänken och börjat höra av sig.

Höstens digitala inspirationsträffar hade som rubriker Fåglar och djur i höstens skiftande landskap och Utforska vinterfåglar och fågelmatning med lärande i fokus. Mest publicitet i sociala media fick den senare träffen som hade fler än 100 personer anmällda.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Barnens fågelvecka i Ronneby. Med kikarens hjälp spanar barnen kanske efter sjungande bofinkar i en trädtopparna eller förbiflygande skator med bomaterial i näbben?

Naturlänkens adventskalender genomfördes för andra året i rad med syfte att inspirera till högläsning för barn och uppmuntra barns egna läsande, samtidigt som ett lärande om naturen vävdes in genom sagan.

Naturlänkens stora nyhet under året var att den tidigare plattformen Gläntan ersattes av en hemsida där allt som sker i Naturlänkens arbete numera finns tillgängligt. Det handlar om naturpedagogiskt material, års-tidsanpassad inspiration till föreningar och pedagoger, tipspromenader, nyheter, tävlingar och mycket annat.

Slutligen ...

Projektet fick ett uppsving under 2024 då det börjat rulla på och blivit känt tack vare stort fokus på marknadsföring via sociala medier, samt digitala och fysiska träffar.

Naturlänken har under året syns mycket i sociala medier och personliga kontakter har skapats genom möten vilket lett till kännedom om Naturlänkens material, hur det kan användas samt vilket stöd och inspiration det kan innebära både för en

pedagog och en föreningsmänniska som möter barn i naturen.

Barnens perspektiv och intresse har legat till grund för vilket innehåll materialet som använts har haft. Erfarenhet från möten med barnen under Naturlänkens tre år har visat vad som uppskattas att göra ute i naturen i mötet med fåglarna och naturen i övrigt. Efter varje möte får barnen några utvärderande frågor om vad som varit kul samt vad de skulle önska vid eventuella ytterligare möten. Det som uppskattas av många barn är berättelser och sagor om fåglar och natur. Barnen verka tycka om att höra om vuxnas egna upplevelser i naturen och de engageras när vuxna visar på gediget intresse av naturen där barnens frågor och kommentarer tas på allvar. Att få möjlighet att använda kikare, luppar, håvar och annat material efterfrågas också av barnen.

Att Naturlänken kan erbjuda allt som beskrivits kostnadsfritt till barn, pedagoger samt aktiva i våra föreningar är tack vare pengar från Svenskt Friluftsliv som till vår stora glädje

godkänt Naturlänkens fortsatta arbete under kommande år. Gunnar Olsson Foto blev till vår stora tacksamhet och glädje Naturlänkens sponsor 2024 vilket innebar bland annat flertalet nya kikare som kan användas i barnverksamheten. ■

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Anette Barr, projektledare för Naturlänken, håller i en station om fröspridning i Falsterbo i slutet av augusti.

BIRDLIFE SVERIGE | FÅGELINTRESSE

Ett inventeringsläger för ungdomsskådare anordnades i Ammarnäs i samarbete med Svensk fågeltaxering.

FOTO: BENJAMIN RODLING

Skådning ute vid
Grenen i Skagen.

FOTO: ESKIL FRIBERG

2 024 har varit ett aktivt år för Ungdomskommittén. Totalt har 16 styrelsemöten hållits inklusive en fysisk träff i Uppsala i november!

Under året har vår försäljning av merchhoddies fortsatt och flera exemplar har sålts. Denna försäljning har skett kontinuerligt, såväl online via vår hemsida som fysiskt under Falsterbo Bird Show. I år har även merchutbudet utökats med två nya produkter; en ungdomsskådarbuff och en ungdomsskådarkeps!

Efter en lång tid av skissande och tänkande blev 2024 även det år då vår nya broschyr äntligen sattes i produktion. Ut med det gamla och in med det nya, säger vi.

Utöver detta har även kommitténs fortgående intervjuprojekt i kikan fortsatt under året och totalt har tre intervjuer publicerats på hemsidan sedan årskiftet.

Året kickades traditionsenligt igång med ungdomsskådarnas januarirally som går ut på att se så många arter som möjligt under hela januari. Femton tappra själar deltog och lyckades tillsammans skrapa ihop en totalsumma på 149 arter, en väldigt låg notering jämfört med tidigare år. En förklaring till både den låga artlistan och deltagarantalet skulle kunna vara den bistra vintern som rädde i stora delar av landet. Av de mer sällsynta arterna som observerades under rallyt kan alförrädare, praktejder och trädgårdsträdskrypare nämnas.

Den 19–21 april hölls läger vid Tåkern med omnejd. Totalt 15 personer fick tillsammans njuta av att möta ett vårlandskap utan dess like. En mysig kompost av bland annat överflygande, och mängder av tutande, rördrommar, rastande ringtrast, storspovsflockar, ägretthägrar och årets första svalor. Totalt landade vi på 107 arter. Ett toppenläger.

Big Sit, tävlingen som går ut på att se så många arter som möjligt från en 10 x 10 metersruta, gick även i år av stapeln i samband med Fågeltornskampen. Denna gång varade tävlingen den 4–5 maj och precis som under 2023 deltog även Finland. Deltagarsiffran landade på tolv personer där majoriteten var från Finland, och det är alltså kanske inte så konstigt att Finland vann med en totalcross på 154 arter jämfört med Sveriges 116, och även tog hem de flesta av övriga vinstkategorier.

Under Kristi Himmelsfärdshelgen (8–12 maj) samlades ungdomsskådare från Danmark, Sverige och Finland i Skagen för ett gemensamt läger. Från den första resdagen fylldes dagarna av gemenskap och naturupplevelser. Med lokala stugor som utgångsläge fick deltagarna utforska Skagens unika fågelliv, delta i Skagen Fuglefestival och knyta nya vänskapsband över nationsgränserna. Läget bjöd på en blandning av intensiv fågelskådning, intressanta diskussioner och gemensamma måltider, vilket gjorde det till en oförglömlig upplevelse för alla inblandade.

Under den 15–20 juni hölls ett inventeringsläger. Då var vi sju personer som begav oss norrut till Ammarnäs för att med hjälp av Martin Green från Svensk fågeltaxering lära oss mer och delta i inventering. Detta gjordes i form av revirkartering och linjetaxering. Självklart fanns det mycket tid att avnjuta såväl landskapet som fåglarna både under och utanför inventeringarna. Under läget kunde vi observera

klassiska fjällarter såsom fjällpipare, båda arter ripa, smalnäbbad simsnäppa och snösparv. Även fjällgäss sågs flyga över oss men lägets höjdpunkt blev ändå paret av berglärka som kunde observeras på häckplats. Bättre än så är det svårt att få i de svenska fjällen. Totalt skramlade vi ihop 113 arter under läget. Ett lärorikt och extremt roligt läger.

Mellan 31 juli och 4 augusti fick Ungdomsskådarna vara med på ringmärkningskursen i Falsterbo. Det var kursens 5:e upplaga och dagarna fylldes med såväl ringmärkning och fågelskådning som bad och sällskapsspel. Med Ola Svensson i spetsen blev kursen som vanligt en succé, och deltagarna fick möjligheten att ringmärka arter såsom sävsångare, rörsångare, ladusvalor och annat.

Kommittén närvarade liksom flera tidigare år vid Falsterbo Bird Show och marknadsförde Ungdomsskådarna och skapade nya kontakter. Vi delade tält med BirdLife Sverige. Falsterbo Bird Show var vårt första säljtillfälle för de nya merchprylarna. Vi minns mycket väl storkar och glador som passerade fint över mässområdet. Lyxig plats att ha mäsas på. Vi ser mycket fram emot nästa år!

I samband med EuroBirdwatch 5–6 oktober arrangerades ett ekorally. Målet var att med miljövänliga transportalternativ se så många arter som möjligt under helgen. Deltagarantalet hade hämtat upp sig från det föregående årets låga antal och vi hade sju deltagare som tillsammans lyckades se 132 arter under rallyts gång. ■

Året kickades traditionsenligt igång med ungdomsskådarnas januarirally.

FOTO: OTTENBY FÅGELSTATION

Adult tuvsnäppa ringmärkt
vid Ottenby 26 juli 2024.

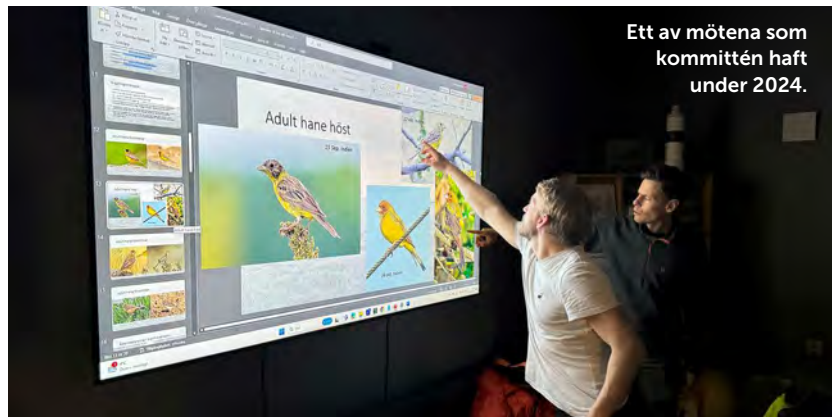

Raritetskommittén

Raritetskommittén har under 2024 bestått av Niklas Andersson, Magnus Corell, Aron Edman, Måns Grundsten, Juho Könönen, Björn Malmhagen (sammankallande) och Raul Vicente.

Kommittén har under året genomfört två fysiska möteshelger, 15–17 mars och 8–10 november och behandlat totalt cirka 300 rapporter. Respektive möteshelg har resulterat i ett på vår hemsida publicerat Rk-nytt. Utöver dessa två möteshelger och Rk-nytt har två digitala planerings- och avstämningsmöten genomförts samt ytterligare ett Rk-nytt publicerats gällande resultat av ett antal DNA-analyser.

Under året har kommittén publicerat en större artikel i *Vår Fågelvärld* med titeln Stäppsparv och svarthuvad sparv – en genomgång av svenska fynd. Denna artikel går igenom de svenska fynden samt bestämning av honfärgade fåglar och vilka kriterier som ska gälla för dessa. Vidare har en kortare avrapportering gjorts gällande genomgången av polargås (före detta dvärgkanadagås) av underarten nunavutpolargås (ssp. *hutchinsii*) i Rk-nytt 2023:1. Denna redovisar vilka

Ett av mötena som kommittén haft under 2024.

FOTO: BJÖRN MALMHAGEN

svenska fynd som kvalificerar sig att publiceras i kategori A.

Utöver detta har kommittén arbetat vidare med ett antal utredningsprojekt som har som målbild att slutredovisas under kommande verksamhetsår. Det gäller följande:

- Dvärgsnögås
- Östlig och västlig medelhavstenskivta
- Spetsbergsgrißla
- Grönlandsstenskivta
- Svarthuvad gulärla
- Tundratrut (arbetet drivs av en extern expertgrupp)

Under året tog kommittén initiativet till att genomföra ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte med raritetskommittéerna i Spanien och Storbritannien (även representanter från kommittéerna i Belgien och Tyskland medverkade delvis). Konferensen ägde rum i Estaca de Bares i nordvästra Spanien 4–5 september och blev mycket uppskattad och produktiv. Med inspiration från denna har svenska raritetskommittén under hösten arbetat igenom och förtydligat sin arbetsbeskrivning (vilken ska godkännas av BirdLife Sveriges styrelse).

Vår offentliga Facebookgrupp som startades upp under 2020 (Svenska raritetskommittén) har sakta utvecklats och har under året använts som vår huvudsakliga kanal (tillsammans med hemsidan) för att kommunicera externt. Antalet följare uppgick i slutet av 2024 till drygt 1 350, vilket är en ökning med drygt 150 sedan förra året.

Gällande vår del i svensk fågelrapportering har vi året har vi även haft en löpande och aktiv kontakt med både Nrk samt Artportalen/SLU i syfte att diskutera hur vi tillsammans kan utveckla rapporteringen av sällsynta taxa. ■

Raritetskommittén var på en konferens i Estaca de Bares där representanter från Sverige, Spanien, England, Belgien och Tyskland utbytte erfarenheter under två intensiva dagar.

FOTO: Rk

Nationella rapportkommittén

Nationella rapportkommittén (NRK) är en kommitté utsedd av BirdLife Sveriges styrelse och under 2024 har den bestått av följande ledamöter: Peter Nilsson (Sundsvall), Fredrik Friberg (Knivsta), Johan Nilsson (Sollentuna), Per Flodin (Flen), Per Gustafsson (Forshaga), Magnus Hellström (Färjestaden), Inger-Marie Wohlfarth (sammankallande, Linköping).

NRK:s uppdrag kan sammanfattas till fyra delar;

- Samordna produktionen av och ha övergripande ansvar för innehållet i den nationella fågelrapporten till *Fågelåret* (inkluderat framtagande och underhåll av riktlinjer, nationella fyndberäkningar och sammanställningar, samt spontanitetsbedömningar av arter som RK inte bedömer).
- Samordna, vägleda och stödja landets regionala rapportkommittéer i deras arbete med validering, raritetsbeskrivning, bedömningar med mera.
- Prövning av olika ärenden (avstängning av rapportörer i Artportalen, överprövningar av NRK:s behandlade raritetsbeskrivningar, prövning av NRK eller enskilda ledamöter).
- Huvudansvar för utbildning av rapportörer (initiering, material med mera – ej utförande).

NRK med uppgifter återfinns på birdlife.se/nrk/, där också den nationella fågelrapporten publiceras digitalt med ett par års fördröjning. På hemsidan ajourhålls även en lista med kontaktpersoner för de regionala rapportkommittéerna.

NRK har under året haft fem möten tillsammans, varav en fysisk möteshelg vid Ottenby (Öland) den 28–29 september. Utöver möten med hela kommittén har ett antal arbetsmöten genomförts för framtagande av ma-

terial och för olika ärenden. I mitten av januari (13–14 januari) anordnade NRK tillsammans med BirdLife Sverige även en konferens i Uppsala för landets regionala rapportkommittéer. Ett tillfälle för värdefullt erfarenhetsutbyte och diskussion av gemensamma frågor, vilket var uppskattat av både deltagare och arrangörer.

Under året har ett stort fokus legat på att strukturera upp kommitténs arbete. Det har handlat om att tydliggöra kommitténs uppdrag, ta fram en arbetsfördelning och ett årshjul, samt en översyn av vilket revideringsbehov av olika dokument som finns.

En stor del av NRK:s arbete handlar om samordningen kring produktionen av den nationella fågelrapporten till *Fågelåret*. För andra året i följd producerades två separata rappor-

ter - en för de naturvårdsintressanta häckfåglaorna och en för de mer sällsynta och tillfälliga besökarna. Efter fjolårets premiär för *Naturvårdsrapporten* insåg vi att periodiseringen (där varje art återkommer i treårs-cykler) var ottydlig. Därför infördes i år en uppdelning baserat på biom (Skog & myr, Fjäll & hav, Jordbruksbygd & sjö) där uppföljningen av 2023 skulle fokusera på Skog och myr, för att skapa en logik inom cykeln. Rapporten utkom strax före årsskiftet 2024/2025. Även om utgivningen blev senare än planerat så tycks reaktionerna ha varit övervägande positiva. Arbetet med rapporten till *Fågelåret* har under året letts av Magnus Hellström, Niklas Aronsson och Fredrik Friberg. ■

”

Under året har ett stort fokus legat på att strukturera upp kommitténs arbete.

FOTO: NRK

Taxonomikommittén

Taxonomikommittén (TK) består av Erling Jirle (sammankallande), Markus Lagerqvist, Gustav Asplund och Martin Stervander.

Under hela året, och framför allt hösten, arbetades det intensivt med genomgång av nedladdade vetenskapliga artiklar, diskussioner om ändringar i taxonomi och systematik och rapportskrivande.

På grund av vår utspriddhet geografisk, dessutom i två länder, gick det inte att få till ett årligt fysiskt sammanträde, som vi brukar ha på Getterön.

Det löpande arbetet sköttes därför via ett antal levande onlinedokument och listor i Google Drive samt intensivt e-postande.

Två rapporter publicerades, nummer 14 och 15. De finns som vanligt i fullständig version inkluderande referenser på vår hemsida och i förkortad form i Vår Fågelvärld nummer 1/2024 respektive 6/2024.

Ett problem vi upptäckt är att ett par världslistor där svenska fågelnamn finns inlagda inte har uppdaterats på lång tid, men under 2024 fick vi kontakt med dem som sköter dessa uppdateringar, både när det gäller eBird/Clements lista och AviBaselistan. IOC:s lista uppdateras fortlöpande med våra aktuella svenska namn liksom Artportalens/Artfaktas databas, som administreras av SLU. Svenska fågelnamn på Wikipedia och iGoTerra uppdateras direkt av TK.

En viktig nyhet som antligen kunnat genomföras är att Taxonomikommittén och Raritetskommittén i april 2024 publicerade en gemensam Sverigelista, med gemensam systematisk ordning och alla arter och underarter med svenska, engelska och vetenskapliga namn. Det finns dessutom kolumner för vilka taxa som kräver RK-rapport, fyndkategori samt antal fynd i Sverige av rariteter, länkade till *Raritetskatalogen*. Listan finns att ladda ned på båda kommittéernas webbsidor.

En amerikansk piplärka.

FOTO: MARKUS LAGERQVIST

En annan nyhet för året är TK:s utökade lista över utdöda fåglar, med vetenskapliga, svenska och engelska namn. Tommy Tyrberg inledde tidigare arbetet med att för TK:s räkning utforma en lista för fågelarter som dog ut under förhistorisk tid, det vill säga under holocen men före år 1500. I dialog med experter på området har TK-ledamöterna Gustav Asplund och Martin Stervander tagit över facklan och listan är nu kompletterad med arter som dött ut senare, en tyvärr allt växande lista. Planen är att framgent vidga listan även bakåt tidsmässigt, för att omfatta fler tidsåldrar.

Listan över utdöda fåglar är internationellt unik, då det hittills saknats en liknande lista. Utöver ovanstående nyheter uppdaterades de övriga listorna:

- Västpalearktislistan uppdaterade två gånger, beroende på att det kom två uppdateringar från IOC, som är den världslista TK i huvudsak följer.
- Namnlistan över alla världens

fågelarter uppdaterades två gånger, inklusiv den långa loggfilen med alla ändringar.

- Listan över världens fågelordningar och fågelfamiljer uppdaterades.

Alla listor finns förstås att ladda ned i olika format på [TK:s webbsida](#).

En nyhet 2024 var att TK startade en Facebooksida, Taxonomikommittén, som fick stort genomslag. Framför allt Gustav Asplund har skrivit inlägg om systematiska och taxonomiska förändringar, evolution, nya fynd i Västpalearktis, alla våra olika listor och den kommande nya världslistan som ska ersätta de 3–4 nuvarande. Sidan fick ganska snabbt många följare och gillanden.

Arbetsfördelningen inom TK, det vill säga vad varje ledamot ansvarar för, finns på webbsidan under "kontakt & ledamöter". ■

Karin Slunge, sortiments- och inköpschef, och Markus Tallroth, VD på Naturbutiken, njuter av en dag på Ottenby.

FOTO: MARCUS CARLSSON

Natur butiken

Det har varit ett utmanande år präglat av den globala lågkonjunkturen, krig i vår omvärld och en ekonomisk press med hög inflation och stigande räntor. Trots detta har vi på Naturbutiken haft ett bra år tack vare våra lojala kunder och en tydlig gemensam passion för naturen. Genom att fortsätta erbjuda vårt noggrant utvalda sortiment har vi kunnat förmedla unika och inspirerande produkter till våra kunder, både i våra två butiker på Öland och via vår e-handel. Vi ser att naturens betydelse för en medveten livsstil är starkare än någonsin och att vår målgrupp växer allt mer. Trots utmaningarna har vi sett en fortsatt positiv utveckling i vår omsättning, vilket har gjort det möjligt att investera i flera områden av verksamheten. Vi har förbättrat våra butikslokaler och effektiviserat logistiken när det kommer till lagerhantering. Det är med stor glädje

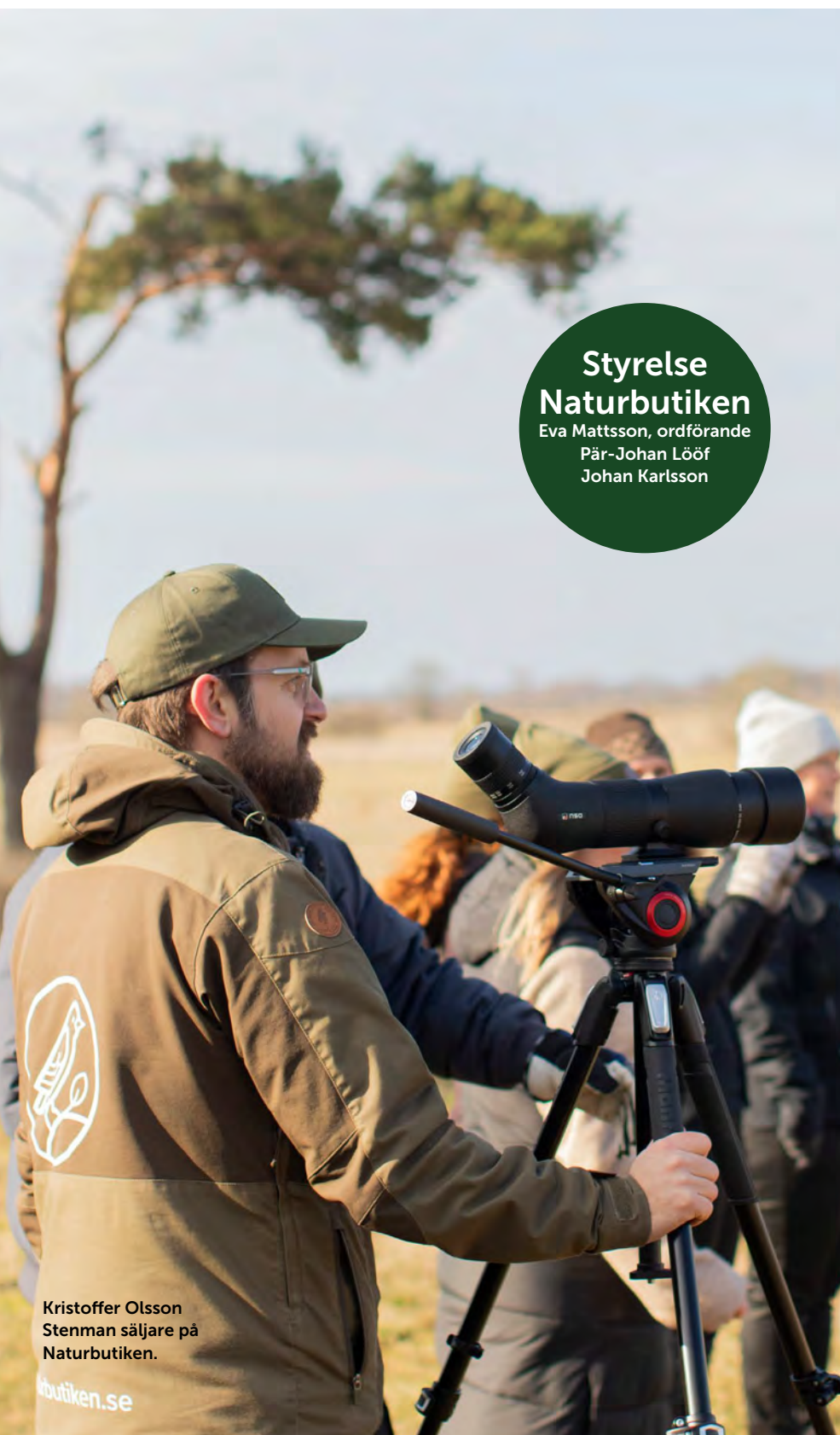
och stolthet vi ser hur vår personal fortsätter vara hjärtat i verksamheten. Med stort driv, bred expertis och genuint engagemang fungerar de som ambassadörer för företaget och vår vision. Deras insatser har varit avgörande för att möta kundernas förväntningar och skapa en varm och välkomnande upplevelse i alla led av verksamheten.

Vår fågelskyddsfond, dit överskottet går, har fortsatt att vara ett centralt inslag i vårt långsiktiga engagemang för natur och biologisk mångfald. Detta är något som ligger både oss och våra kunder varmt om hjärtat. Kundnöjdhet har varit en ledstjärna i vårt arbete under 2024. Vi har lyhört tagit till oss feedback och anpassat vårt sortiment för att möta våra kunders behov och önskemål. Marknadsföringen har fortsatt att utvecklas, och vi har lyckats nå ut till fler genom so-

ciala medier, lokala evenemang och strategiska samarbeten. Vårt budskap "Vi gör naturen levande" är uppskattat och har bidragit till att stärka vårt varumärke.

Även detta år har ett av de mest uppskattade inslagen under året varit den fortsatta utvecklingen av vår blomstrande innergård. Den är idag en levande illustration av naturens rikedom och skönhet, en plats där varje detalj samverkar och förstärker helheten. Innergården har inte bara blivit en tilldragande miljö för våra besökare utan även en trivsamt arbetsplats för oss.

Med optimism blickar vi framåt mot 2025. Vi ser fram emot att fortsätta vår resa, skapa inspirerande kundmöten och förmedla nya, minnesvärda upplevelser i naturens anda. Tack till alla våra kunder, medarbetare och samarbetspartner som gjort detta möjligt. ■

Styrelse Naturbutiken

Eva Mattsson, ordförande
Pär-Johan Lööf
Johan Karlsson

Kristoffer Olsson
Stenman säljare på
Naturbutiken.

naturbutiken.se

FOTO: MARCUS CARLSSON

Bolagsstyrelsen består av ordförande Jens Mattsson, Markus Tallroth och Eva Mattsson (ledamöter). Terése Karlsson Halldén var anställd mellan januari och juni.

Att driva bokförlagsverksamhet är en utmaning, särskilt då det inte är större volymer på försäljningen. Då det har varit ekonomiska underskott i Avium under flera års tid togs beslutet om att bromsa utgifterna genom att stoppa nya bokprojekt och säga upp personal. Fokus under året har legat på att få ner kostnader och sälja av titlar i lagret. Det är ett arbete som kommer att fortsätta under 2025.

Förlaget gjorde i början av året ett omtryck av den populära boken *Börja skåda fågel*.

Kommunikation

BirdLife Sveriges uppgift är att vara en röst för fåglarna. Tillsammans med medlemmar, regionalföreningar, engagerade volontärer och samverkanspartner påverkar vi beslutsfattare, värvar medlemmar och förmedlar berättelser som engagerar. Kommunikationen inom föreningen utförs av kommunikatören med hjälp av kolleger på kansliet, styrelsen, ideellt engagerade samt projektledare. Här följer en begränsad del av vad som utförts under året.

Året började med kampanjen Vinterfåglar in på knuten, som fick stor spridning genom inlägg och annonser på sociala medier (830 000 visningar), nationella pressmeddelanden och cirka 50 omnämmanden i pressen. Kampanjen resulterade i cirka 3300 nya vinterfågelrapportörer och 150 nya medlemmar. Även om vädret inte var på vår sida under rapporteringshelgen, och det påverkade antalet rapporter, hade vi ändå 1000 fler deltagare än året innan. Totalt deltog 16800 personer i 2024 års räkning av vinterfåglar – fler än året före, även om vi inte nådde upp till de bästa årens siffror.

BirdLife Sverige har under året haft en kampanj med namnet Fåglar i fokus – för skyddad natur. Detta har vi lyft i artiklar i *Vår Fågelvärld* och även på sociala medier där det har haft ett positivt genomslag, framför allt på Instagram. Totalt har 31 inlägg med samma innehåll publicerats i de båda kanalerna. Responsen har varit god. På Instagram har vi nått över 2000 visningar per inlägg, vilket visar på ett starkt engagemang och en konsekvent hög räckvidd.

Tillsammans med BirdLife International görs en hel del lobbyarbete mot politiker samt information och påverkan på sociala medier, främst Twitter (X), där vi alltid försöker delta i största möjliga mån. Under 2024 främst rörande restaureringsförordningen innan den klubbades igenom, men också en kampanj om blyförgiftning, Ban lead now, som startade i slutet av året och kommer att fortsätta in på 2025.

I slutet av maj inledde vi vår kampanj inför EU-val. Redan innan dess

DN-annons om vår verksamhet och ett av alla inlägg som gjordes under EU-kampanjen på sociala medier.

hade vi publicerat några artiklar på vår hemsida för att lyfta viktiga frågor. Som en del av kampanjarbetet fick vi två uppslag i *Vår Fågelvärld*, där vi ställde samma frågor om natur- och miljöpolitik till flera partier. På grund av begränsat utrymme kunde inte alla frågor och svar inkluderas i tidningen, men de fullständiga svaren publicerades på vår hemsida. Där fanns även en röstbarometer som visade hur olika partier röstat i naturrelaterade frågor under de senaste åren. Kampanjen väckte stort engagemang, och många av våra medlemmar delade våra inlägg på sociala medier. Två korta filmer producerades för kampanjen: en där en representant från Ungdomsskådarna medverkade, och en med styrelseledamoten Gigi Sahlstrand. Båda filmerna fick mycket uppmärksamhet och visades flitigt på sociala medier.

Det finns mycket mer att berätta om under ett år och det gjordes främst på vår hemsida samt på Facebook. Över 100 artiklar och några uppdateringar av RK, NRK och TK publicerades.

Under året har vi arbetat aktivt med att lyfta fram våra större evenemang, där EuroBirdwatch och Fågeltornskampen har varit några av de mest framträdande. För att uppmuntra fler att delta, satsade vi 2024 på att informera om dessa evenemang i god tid. Målet med Fågeltornskampen var att öka antalet deltagande lag jämfört med 2023. Vi lyckades uppnå detta, även om ökningen stannade vid tio

fler lag än föregående år. Resultatet visar att vårt arbete för att sprida information och engagemang kring de evenemang vi anordnar ger effekt, och vi ser fram emot att fortsätta utveckla och förbättra kommunikationen inför kommande år.

Andra viktiga evenemang under året var Fågelskådningens dag och Falsterbo Bird Show. Vi har fortsatt att synas genom dessa aktiviteter, och samtidigt har vi arbetat för att strategiskt visa upp det som händer inom föreningen. Genom dessa satsningar bygger vi vårt varumärke och skapar förutsättningar för att värva nya medlemmar. Vi har också satsat mycket mer på film, vilket har uppskattats, men vi har lärt oss att fortsätta tänka kort och kärnfullt för att verkligen nå ut i dagens informationsbrus.

Under året har vi haft Månadens Projekt, där vi varje månad delade två inlägg om olika projekt. Dessa inlägg har blivit väldigt uppskattade i våra kanaler, och varje projekt har även fått en nyhet på hemsidan. Inläggen har delats flitigt och fått många gillamärkningar, vilket tyder på ett stort engagemang från våra följare.

Inför årets Falsterbo Bird Show lades även i år ett större fokus på att redan under sommaren nå ut med mässans program för att locka fler besökare. En engagerad och personlig marknadsföring mot potentiella sponsorer resulterade i nytt rekord för sponsrade bidrag till mässan, det tackar vi för! I BirdLife Sveriges tält på Falsterbo Bird

FOTO: STINA RIGBÄCK

Mikaela Lindholm kommunikatör BirdLife Sverige fotograferar Peter Berglin.

Show låg huvudfokus på fågelskyddsprojekt och tältväggarna var dedikerade till denna information.

Precis som tidigare år har vi marknadsfört föreningen via sociala medier med målet att värva fler medlemmar, särskilt i samband med utgivningen av varje nummer av *Vår Fågelvärld*. Vi har under året sett att våra kampanjer genererar nya medlemmar, även om vi alltid hoppas på ännu större genomslag. Under 2024 märktes ett något bättre resultat jämfört med tidigare år, nästan tre nya medlemmar per dag, mot föregående år där vi låg på strax över två nya medlemmar per dag. För att testa nya vägar investerade vi under november och december i annonsering i PRO:s medlemstidning PRO pensionären, med en upplaga på 230 000 exemplar, samt i deras nyhetsbrev som når cirka 106 000 prenumeranter. Tyvärr har responsen på dessa annonser varit begränsad, men vi vet att det ibland krävs tid innan sådana satsningar ger resultat. Vi ser detta som en viktig lärdom och fortsätter att utvärdera våra strategier för att stärka medlemsvärningen framöver. Under året tillkom flera föreningar i Kedjan

vilket höjer medlemsantalet!

Tack vare att vi är förmånstagare till Postkodlotteriet får vi möjlighet att synas i stormedia. Två gånger under sommarhalvåret hade vi helsidesannonser i DN och vi har även syns i tv-rutan i samband med Postkodmiljonären. Vid dessa tillfällen syns det på hemsidesstatiken att vi får fler besökare som blir nyfikna på oss. Vi riktar ett stort tack till alla som köpt en eller flera postkodlotter, ni gör en stor insats för oss som förmånstagare.

I slutet av 2024 lanserade vår kommunikatör, i samarbete med Intressekommittén för BirdLife Sverige, det nya konceptet Fokus på ideella. Initiativet syftar till att uppmärksamma och hylla våra volontärer genom en årlig temavecka i november/december, med fokus på fågelintresse och ideellt engagemang. Årets tema, "Inventera", satte ljuset på inventerare runt om i landet. Vi ville synliggöra deras viktiga arbete för fåglar och naturvård samt lyfta fram deras ovärderliga insatser. Veckan sammanföll med Internationella frivillighetsdagen den 5 december, vilket gav en särskild tyngd åt budskapet. Publiceringsperioden sträckte

sig från måndag till söndag, och veckan fylldes av inspirerande innehåll i alla våra kommunikationskanaler.

På vår hemsida publicerades längre artiklar, medan sociala medier användes för kortare inlägg, reels och stories. Videointervjuer och reels delades även på Youtube för att nå en bredare publik. Under större delen av veckan publicerades två inlägg om dagen, vilket skapade ett stort engagemang och gav ett tydligt avtryck. Initiativet blev väl mottaget av våra följare och medlemmar, som hörde av sig med uppskattande kommentarer och positiv feedback.

Instagramkontot har fortsatt växa under året, från 8 200 till 9 200 följare. På Instagram upplever vi att engagemanget och interaktionen är högre än på Facebook, kanske tar sig följare lite mer tid att klicka "gilla" där? Även på Facebook har BirdLife Sverige ökat från 19 000 till strax under 20 000 följare. Föreningen har flera sidor och grupper som vänder sig till olika kategorier av fågelintresserade. Den största av dem är Fåglar inpå knuten – den passerade under slutet av förra året 200 000 medlemmar. Gruppen har fortsatt växa och har i dagsläget 232 000 medlemmar, vilket innebär att var femtionde person i Sverige är medlem. Gruppen fyller ett syfte där man kan få lov att dela med sig av bilder och händelser, fråga om vinterfåglar-evenemanget, hur man bäst gör egen fågelmat, vad man ska göra när man hittat en fågelunge och naturligtvis; "Vad är det för fågel?".

Ottenby fågelstations Facebooksida hade vid årets slut strax över 16 000 följare. Både den och BirdLife Sveriges sida har ökat något jämfört med året innan. Mycket uppmärksamhet är även gruppen Vår Skådarvärld med strax under 10 000 medlemmar, vilket också det innebär en ökning jämfört med året innan. I övrigt finns sidor som Falsterbo Bird Show, naturum Ottenby, Ungdomsskådarna och Naturuppdraget, som bytt namn till Naturlänken och vars besökarantal ökade med 300 procent under december i takt med julkalendern som drog nytt folk.

Även på Twitter (X) har föreningen haft periodisk närvaro under 2024. Kontot används främst till att stärka kampanjer från BirdLife Europe och BirdLife International. ■

Kansli och medlemservice

Föreningens kansli finns på Stenhusa Gård i Stenåsa på Öland. Här sköts all medlemservice och administration för föreningen och dess dotterbolag. På kansliet sitter Rebecka Nordlund som är ekonom för föreningen och dotterbolagen, Christine Hagblom som är ekonomiassistent för Naturbutiken, Emelie Andersson som är koncernekonomischef för både föreningen och bolagen, samt Anna Svendsén som arbetar som ekonomiadministratör och är vår ambassadör i kontakten med medlemmarna. På kansliet sitter även Kajsa Grebäck som arbetar som intresse- och volontärsamordnare, Stina Rigbäck som är generalsekreterare, vår kommunikatör Mikaela Lindholm, Mia Ericsson som är projektavdelningsansvarig, Eleonor Karlsson som är projektsamordnare, och fågelskyddsansvarig Daniel Bengtsson samt fågelskyddssamordnare Niclas Lignell. Under året anställdes Erik Larsson som IT- och verksamhetsutvecklare. På distans arbetar redaktör Niklas Aronsson, Christer Johansson som är sakkunnig inom skog, Anette Barr och Mattias Ullman som projektledare och Anna Carter samt Eva Hjärne, båda delaktiga i Falsterbo Bird Show. På Ölands södra udde, på Ottenby, arbetar Ida Hansson som naturumföreståndare, Magnus Hellström som stationschef och Stina Andersson som verksamhetssamordnare med Gabriel Säll som ersättare under föräldraledighet.

Kansliet sköter medlemshanteringen för de Kedjananslutna föreningarna Bohuslans OF, Västerbottens OF, Medelpads OF, Stockholms OF, Östergötlands OF, Jämtlands läns OF, Västmanlands OF, Smålands OF, Ölands OF, Västergötlands OF, Upplands OF, Närke OF, Ångermanlands OF, Skånes OF, Gävleborgs läns OF samt Dalarnas OF. Beträffande föreningens ekonomi hänvisas till den separata årsredovisningen som finns att tillgå på BirdLife Sveriges hemsida.

Medlemsutveckling 2024

Under året har de tre regionalföreningarna Ångermanlands OF, Dalarnas OF och Stockholms OF blivit fullt integrerade. Detsamma gäller en lokalförening, Fågelföreningen i Norrköpingstrakten inom Östergötlands OF. Detta är ett första försök med denna nivå och är ett steg mot att vår organisation så småningom ska inkludera hela Fågelsverige. Dessa fyra föreningar ingår i år för första gången i vårt medlemsantal. Även regionalföreningarna Närke OF och Gävleborgs läns OF som blev fullt integrerade sent 2023 ingår nu i vårt medlemsantal.

När året avslutades hade föreningen 22 045 medlemmar (föregående år 19 129). Av dessa var 14 823 (15 095) direkta medlemmar i Riksföreningen och 7 222 (4 034) medlemmar genom regionalförening. Det totala medlemsantalet fördelar sig på 282 (185) ungdomsmedlemmar, 2 717 (2 151) familjemedlemmar, 254 (283) utlandsmedlemmar och 18 792 (16 510) övriga medlemmar. ■

”

Här sköts all medlems-service och administration för föreningen och dess dotterbolag.

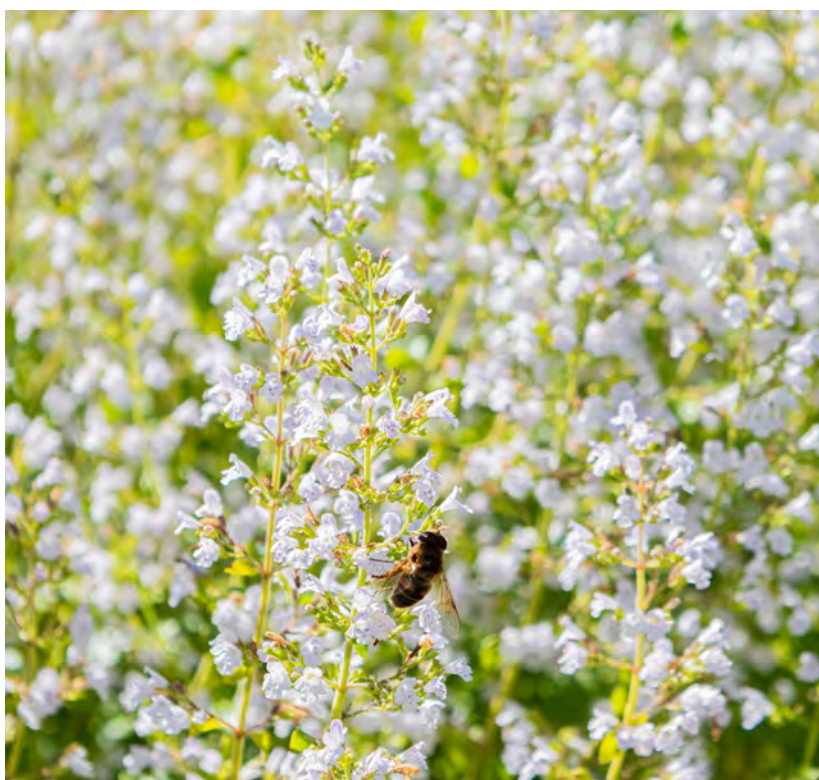
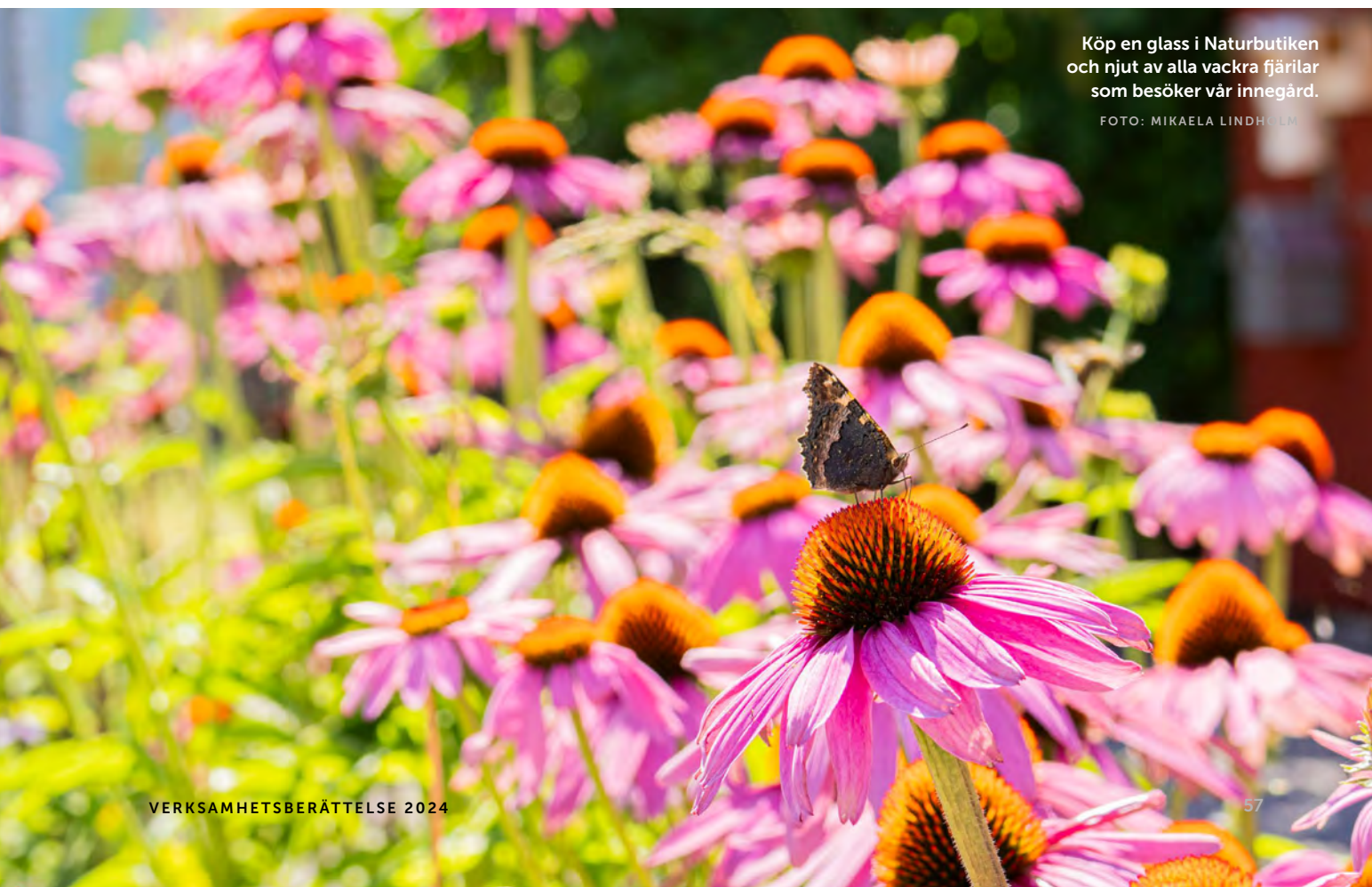

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Välkommen till BirdLife
Sveriges kansli på Stenhusa
Gård med sin biologiska
mångfaldsträdgård.

Köp en glass i Naturbutiken
och njut av alla vackra fjärilar
som besöker vår innegård.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Sommarvolontär vid Ottenby fågelstation delar med sig av sin fågelkunskap till besökare på Ölands sydspets – från nyfikna barn till erfarna fågelskådare..

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Styrelse & kommittéer

BirdLife Sveriges styrelse

Kjell Carlsson, styrelseordförande
Ulrika Tollgren, vice ordförande
Hans Bredberg, kassör
Johan Karlsson, sekreterare
Lotta Berg
Fredrik Haas
Gunilla Hjorth
Jens Mattsson
Eva Mattsson
Jan Oldebring
Gigi Sahlstrand

Valberedning

Sara Elg (sammankallande)
Christer Olsson
Magnus Liljefors
Peter Berglin
John Kvambäck

Intressekommittén

Eva Bredberg (sammankallande)
Kent-Ove Hvass
Staffan Müller
Annelie Larsson
Fredrik Blomqvist
Peter Bäck
Gigi Sahlstrand
Representant från Ungdomsskådarna

Adjungerade:
Kajsa Grebäck
Anette Barr
Anders Wigren – Studieförbundet

Ottenbykommittén

Jonas Waldenström (sammankallande)
Anders Hedenström
Susanne Åkesson
Elsy-Britt Schildt
Jakob Lohm
Gabriel Norevik
Arne Andersson
Lotta Berg
Aron Edman

Adjungerade:
Magnus Hellström

Nationella rapportkommittén

Inger-Marie Wolfarth (sammankallande)
Peter Nilsson
Fredrik Friberg
Johan Nilsson
Per Flodin
Per Gustafsson
Magnus Hellström

Taxonomikommittén

Erling Jirle (sammankallande)
Markus Lagerqvist
Martin Stervander
Gustav Asplund

Raritetskommittén

Björn Malmhagen (sammankallande)
Magnus Corell
Juho Könönen
Måns Grundsten
Niklas Andersson
Aron Edman
Raul Vicente

Ungdomsskådarna

Eskil Friberg
Benjamin Rodling
Sixten Lindblom
Hugo Karlström
Tyra Jakobsson
Markus Qvarfordh

FOTO: ARKIVBILD

Regionalföreningar

Här presenteras några av de 25 regionalföreningarna som är anslutna till BirdLife Sverige.

A photograph of two people, likely birdwatchers, walking across a grassy field towards the sea. The person on the left is wearing a brown jacket and a black beanie. The person on the right is wearing a red and black plaid jacket and a dark hood. They are both carrying binoculars. The background shows a calm sea under a sky with soft, orange and pink clouds, suggesting sunset or sunrise. A wire fence is visible in the foreground.

Under riksstämman, som 2024 hölls på Öland, samlades regionalföreningar från hela Sverige. Som traditionen bjuder inleddes dagen med morgonskådning innan stämman drog igång.

FOTO: MIKAELA LINDHOLM

Närkes Ornitologiska Förening

Intresset för naturen och för NOF fortsätter att vara stort. Vid årets slut hade vi än en gång utökat antalet medlemmar. Fördelningen män/kvinnor är oförändrat (60 respektive 40 procent). En betydande del av medlemstillströmningen beror på de kurser och guidningar som föreningen driver. Holkbys- och nybörjarkurserna har mycket snabbt blivit fullteknade. Förutom dessa har det under året, liksom föregående år, genomförts mer specialiserade utbildningar i form av ringmärkarassistentkurser och gåsinventeringskurser.

Även 2024 har vi haft ett stort antal aktiviteter som varit välbesökta och haft en bred inriktning. Vår ambition att vara en öppen, välkomnande, inkluderande och transparent förening ger oss fortsatt framgång och tillväxt. Många i föreningen gör stora insatser och det är glädjande att fler och fler aktiverar sig i olika delar av vår verksamhet.

Årets stora administrativa arbete har varit att ansluta Närkes Ornitologiska Förening till Kedjan i praktiken. Överflyttningen av medlemsregistret blev verklighet i november. I det stora kan man se att Kedjan och närheten till BirdLife Sverige samt medlemsregistrets överflyttning centralt kommer att bli en klar förbättring.

I föreningens regi har fem resor genomförts vilka rönt stort intresse. Utfallet av resor under resorna har varit gott 2024, vilket säkerställer kommande resor.

Förra årets största inventeringsinsats, gässens rastvanor i landskapet Närke, upprepades även 2024. Nu finns en utökad kunskapsgrund att stå på. NOF har anmält intresse att delta i en samverkan med gåsinventering på internationell nivå genom sitt deltagande i en forskningsverksamhet baserad i Danmark

Vår medlemstidning *Fåglar i Närke*,

Svanguidning, Tysslingen.

FOTO: EVA GEORGII-HEMING

vår hemsida, vår Facebookgrupp och vårt övriga informationsmaterial har med sin enhetliga och genomtänkta grafiska profil haft stor genomslagskraft. Sammantaget fungerar våra media på olika sätt mycket bra i kommunikationen med medlemmar, myndigheter, press och allmänhet. ■

Stjärtmesar.

FOTO: LENA ASP

Under vår och höst rastar stora mängder sångsvanar, tranor och gäss i markerna vid Ersnäs/Alvik utanför Luleå. En planerad solcellspark kan komma att påverka detta område negativt.

FOTO: TORD GUSTAFSSON

Norrbottens Ornitologiska Förening

Styrelsen för Norrbottens Ornitologiska Förening (NOF) har under sitt 46:e verksamhetsår arbetat mycket med att i olika samråd bevaka fåglarnas intressen i de exploateringsplaner som följer av den gröna omställningen med fossilfritt stål i Boden, Luleå och Malmfälten. Här kan också nämnas det ökade behovet av grön elenergi som är en förutsättning för verksamheten. Utökat antal kraftledningar i stamnätet och primärnätet kommer att ta stora arealer i anspråk. Därtill kommer en planerad 17 mil lång vätgasledning mellan Letsi kraftstation och Luleå. Totalt rör det sig om investeringar i norra Sverige om 1100 miljarder kronor. Flera nya vindkraftsparker planeras i inlandet och till havs i Bottenvikens skärgård. Då är det viktigt att placeringen görs på ett sådant sätt att inte häckningslokaler eller viktiga flyttfågelstråk påverkas. En viktig rastlokal för sångsvanar, tranor och gäss i Alvik hotas av en planerad större solcellsanläggning

som avses placeras på åkermark (se bilden). En stor del av styrelsens resurser har lagts ned på dessa frågor.

Föreningen har en representant i Skogsstyrelsens sektorsråd. Vi har även tillsammans med BirdLife Sverige överklagat ett par så kallade "nollbeslut" av Skogsstyrelsen där värdefull skogsmark med häckande talltitor och järpe hotas. Ärendet ligger nu för avgörande i Mark- och miljööverdomstolen.

På fågelfronten kan vi nämna vårt engagemang i Projekt Fjällgås, tillsammans med Jägareförbundet, där utplantering skett på två ställen i fjällvärlden. Några backsvaleinventeringar med magert resultat har också skett under året. Den negativa trend som vi sett beträffande antal fångade fåglar vid vår fågelstation Haparanda Sandskär fortsätter. Det är främst lövsångaren som minskar i antal. Verksamheten har även i år begränsats av att det varit svårt att rekrytera

personal samt av ofördelaktigt väder med starka vindar, vilket försvårat nätfångst.

Det har också skett en del positiva saker under året, som till exempel att vi har genomfört en inventerarkurs i Luleå för att få nya inventerare som kan arbeta åt Svensk fågeltaxering, då många av de äldre inte längre är aktiva. Och att vår förening förvisso saknar regelrätta fågelklubbar men har en livaktig verksamhet i Kiruna, delvis sponsrad av LKAB. Utöver detta har det gått bra för de skrântärnor som häckar i skärgården – i år hade kolonin vid Rödkallen flyttat (förmodligen på grund av högt predationstryck) till ett par öar i Kalix skärgård, där 154 ungar märktes. Avslutningsvis tycks den vitryggiga hackspetten ha etablerat sig på några ställen i kustlandet, där tre lyckade häckningar genomfördes, vilket är fler än tidigare år. Här kan man misstänka att det finns ett visst mörkertal, då flera häckningar kan ha missats. ■

Wermlands Ornitologiska Förening

Wermlands Ornitologiska Förening har sedan början på 2020-talet sakta slumrat in och medlemstalet har sjunkit drastiskt. Därmed blossade diskussionen om föreningens framtid upp under våren 2024. Skulle föreningen läggas ned eller skulle den kunna gå ihop med lokalklubben Karlstads Ornitologiska Förening? Eller skulle det rentav kunna hittas en ny styrelse som ville försöka få liv i föreningen igen? Ett arbete startades för att utreda hur en sammanslagning mellan WOF och KOF skulle kunna se ut. När årsmötet, som skulle hållas i juni, utlystes fanns egentligen bara två alternativ – nedläggning eller sammanslagning. Så under veckorna före årsmötet jobbades det febrilt för att hitta tillräckligt många personer som var villiga att bli en del av en ny styrelse. Detta lyckades och därmed fick WOF en nystart under 2024.

Föreningen fanns egentligen inte längre i praktisk mening. Den var inte nerlagd men epost och hemsida fungerade inte längre då räkningarna inte hade betalats. Tillgången till bankkontot var blockerad då det inte hade hållits ett årsmöte under 2023. Vi kunde helt enkelt inte kommunicera med de få medlemmar som var

kvar. I mitten på oktober var föreningen på fötterna igen och då kunde vi åter börja värva medlemmar.

Vi hade dock smygstartat med två exkursioner som blev uppskattade av de få medlemmar som kom. Lite norr om Sunne finns sjön Björken som under hösten är en bra lokal för rastande fåglar. Dit bar det av för den första exkursionen och många glada deltagare hakade på. Dessvärre var det väldigt dimmigt under lång tid men deltagarna blev ändå imponerade av hur bra det går att skåda med bara hörsel. För den andra exkursionen åkte vi till Ladholmen på Värmlandsnäs sydspets för att spana på fåglar som sökte sig till varmare breddgrader.

I slutet på november ordnade vi ett medlemsmöte och det var mycket glädjande att det var en stor uppslutning. 30 personer deltog, de flesta på plats i lokalen och några på länk. Styrelsen berättade om nystarten av föreningen och därefter tog Stefan Strandbergh över föreställningen med ett föredrag om pilgrimsfalk i Värmland. Han har varit involverad i ringmärkning av pilgrimsfalk i Värmland i 28 år och det syntes. Mycket kunskap förmedlades på ett mycket entusiastiskt sätt.

FOTO: STEFAN STRANDBERGH

Skådning vid sjön Björken.

VO, eller Värmlands Ornitologen, är föreningens tidskrift som brukar komma ut en gång per år. År 2023 producerades ingen tidskrift och för år 2024 beslutade vi att vi inte hade resurser i vare sig tid eller pengar för att göra en tidskrift. Däremot gjorde redaktionen att mycket bra arbete med *Fågelåret 2023* och *Fågelåret 2024*. Dessa två publikationer är sammanställningar över observerade arter i Värmland över respektive år. Båda dessa kom ut digitalt. ■

Skådning på Ladholmen
på Värmlandsnäs.

FOTO: ANN-SOFIE JONSSON

Stockholms Ornitologiska Förening

FOTO: BRITT-MARIE SEIBOLD

Under 2024 har Stockholms Ornitologiska Förening (StOF) haft ett antal utåtriktade aktiviteter. Den största var Nordiska Trädgårdar 21–24 mars på Stockholmsmässan. Under de fyra dagarna fick vi 50 nya medlemmar. Under mässan visades bland annat olika ringar för ringmärkning där man kunde gissa vilken ring som ska sitta på vilken fågel.

I anslutning till Biologiska mångfaldens dag den 22 maj var föreningen ute i Akalla by tillsammans med andra föreningar och Stockholms stad. En guidning genomfördes och besökare kunde titta i en tubkikare. På hösten genomfördes två aktiviteter i september. Först ut var Höstfesten i Bergianska trädgården 1 september. Där var det många trädgårdsintresserade besökare som gillade att prata fåglar och vi fick flera nya medlemmar även där. Den 8 september var det Naturreservatens dag då vi var i Judarn och genomförde en guidning med 30 deltagare.

Under året har flera inventeringar genomförts i föreningens regi. Claes Kyrk har tillsammans med andra inventerare genomfört storlomsin-

ventering på många platser i länet. Senast en länsomfattande inventering av storlom gjordes var 1996. Inventeringarna har resulterat i jättemycket ny kunskap och kartan för storlom kan nu målas väldigt detaljerat.

Per Claesson har hållit ihop inventeringen av tjäder. Flera personer har hjälpt till. Tjäder har inventerats både i norra och södra delen av Stockholm.

På Gärdet i Stockholm inventerade Anders Lennartsson och Henrik Waldenström sånglärkor. Även här var det flera andra inventerare som hjälpte till.

StOF har under året anslutit sig till Kedjan. På ordinarie årsmötet i mars pratade Thomas Bannerhed om fåglar och läste även några stycken ur flera av sina böcker. ■

Utåtriktad verksamhet i samband med Biologiska mångfaldens dag.

FOTO: BRITT-MARIE SEIBOLD

Dalslands Ornitologiska Förening

Det gläder oss att flera nya medlemmar tillkommit under 2024 och att vi därmed blev 227 medlemmar i DOF, vilket innebär i princip oförändrat antal medlemmar sedan 2023. Detta tillsammans med det positiva mottagandet av almanackan *Fåglar på Dal 2024*, och nu även *Fåglar på Dal 2025*, har gjort att DOF:s ekonomi är fortsatt god.

Två fågelskyddspris delades ut under året, dels för restaurering av en damm och omgivande betesmarker, dels för en sammanställning över ljunghpiparens historiska förekomst i Dalsland. Båda priserna presenterades i vår tidskrift *Natur på Dal* 2/2024.

Många av DOF:s medlemmar var under våren och sommaren engagerade i fågelinventeringar. Detta resulterade bland annat i 210 skyddade fynd i Artportalen, vilket är ett viktigt underlag i samband med fysisk planering, inte minst vindkraft. Bland de mer anmärkningsvärda skyddade fynden var landskapets andra lyckade häckning i modern tid av röd glada.

Men Artportalen är inte bara för skyddade fågelarter utan även för alla vanliga och ovanliga arter. Till glädje för alla som vill veta vad som händer i Dalslands fågelmarker. Under året rapporterades 226 arter, två fler än 2023. Och mycket glädjande att över 36 000 fågelobservationer rapporterats i Artportalen under året, 12 000 fler jämfört med 2022 och mer än 5 000 fler jämfört med 2023. Vi riktar ett stort tack till de 420 observatörer som bidragit till detta!

Vi kommer att lägga en hel del tid på Dalslands högmossar under 2025. Många vadare har säkert minskat eller försvunnit som häckfåglar, och vi ska därför göra en så heltäckande inventering som möjligt. Hans Alexanderssons sammanställning över ljunghpiparens historiska förekomst i Dalsland är en ovärderlig utgångspunkt för

Andreas Persson
och Roger Gran
på Baljåsen.

FOTO: PETER BACK

Peter Bäck testar
ljudbox på Baljåsen.

FOTO: ROGER GRAN

detta arbete. Under året inköpte och testade DOF ljudboxar som kommer att användas under inventeringar av hotade skogsområden i Dalsland. ■

”
Men Artportalen
är inte bara för
skyddade
fågelarter utan
även för alla
vanliga och
ovanliga arter.

Under året har fågelstationen på Nidingen restaurerat ett av öns sjömärken.

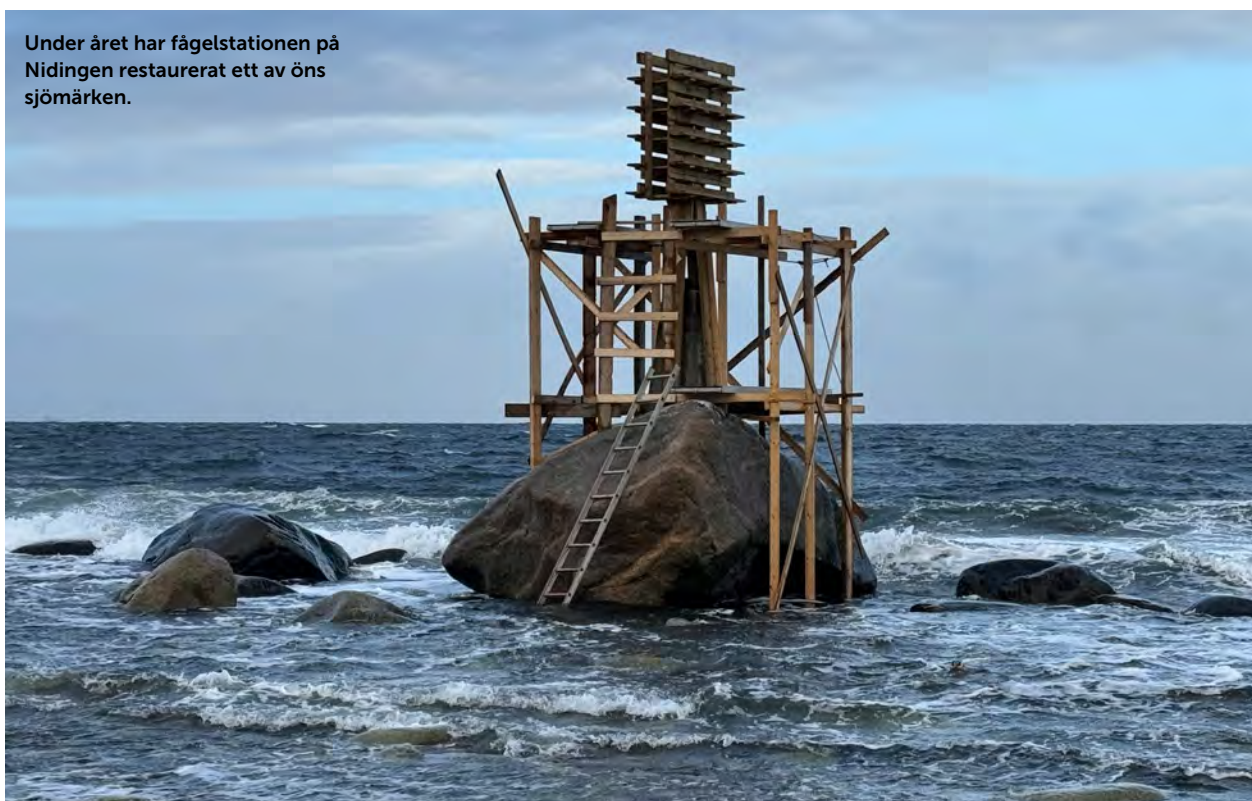

FOTO: DENNIS KRAFT

Göteborgs Ornitologiska Förening

GOF erbjöd som vanligt ett brett utbud av verksamheter under året med exkursioner, vardagsvandringar, föreläsningar, fågelskyddsärenden, utgivning av fyra nummer av *Fåglar på Västkusten*, administrering av fynd i Artportalen som resulterade i *Fåglar i Göteborgstrakten 2023*, ringmärkning på Nidingen och i Torslandaviken, hemsida, fyra Facebookgrupper och sist men inte minst vår föreningslokal Ekliden. Givetvis omöjligt att presentera hela verksamheten på ett begränsat utrymme, varför vi väljer verksamheten på Nidingen och några anmärkningsvärda fågelfynd under året.

På ön Nidingen utanför norra Hallandskusten bedriver föreningen en fågelstation sedan 1980. Ringmärkning, häckfågelstudier och specialprojekt kring flyttande fåglar är basen i verksamheten. Under sitt 45:e verksamhetsår var fågelstationen kontinuerligt bemannad från den 26 februari till den 22 november. Fågelstationen drivs helt ideellt och totalt har 109 personer i olika utsträckning varit delaktiga i årets verksamhet.

Under året ringmärktes totalt 7742 fåglar av 93 arter. Vanligaste arterna var lövsångare (1233) och ängsbiplärka (665). Bland mindre vanliga arter i fångsten kan nämnas stationens fjärde stormsvala och två dvärgsparvar, nummer nio och tio. För en av Nidingens specialarter, skärnsnäppa, noterades den högsta årsiffran någonsin – 292 ringmärkta.

Tretåig mås har på Nidingen sin enda häckplats i Sverige. Den är därför av speciellt intresse för oss. Under året har fågelstationen restaurerat ett av öns sjömärken och därtill skapat ytterligare boplatser för måsarna. Förutom att följa upp antalet häckande par och häckningsframgång studeras också måsarnas flyttningsrörelser och övervintringsområden. Detta har skett genom att måsarnas har försetts med olika typer av sändare och loggar.

Under året noterades en ny art för rapportområdet, sibirisk pipplärka, som gladdde många skådare under en veckas tid i oktober. Första häckningen av skärfläcka i Göteborgstrakten konstaterades under året, men

FOTO: DENNIS KRAFT

Det färdigrestaurerade sjömärket och en ytterligare boplatser för måsarna på Nidingen.

tyvärr lever vadarungar farligt, så de försvann en dryg vecka efter att de kläckts. Ett bebott bo av skedstork hittades i Göteborgs skärgård, vilket lär vara det första i Sverige, men några ungar sågs aldrig. ■

Ölands Ornitologiska Förening

År 2024 har varit innehållsrikt för Ölands Ornitologiska Förening, som under våren fick en ny ordförande, Jonas Svedlund. Här kommer några av höjdpunkterna.

Under året har ÖOF sponsrat fyra fågelmatningar: Penåsa, Kalkstad, Beijershamn (i samarbete med SNF Öland), samt den så kallade "Kornsparvsmatningen" vid Råbäcken. Dessa matningar lockar till sig många olika arter.

I januari deltog ÖOF i evenemang-
et Vinterfåglar in på knuten i Penåsa, ett samarbete med Kastlösa hembygdsförening. Det blev en uppskattad dag där besökare fick möjlighet att lära sig mer om fågellivet på vintern.

Under våren höll ÖOF både en nybörjarkurs och en fortsättningskurs i fågelskådning. Kurserna innehöll både teori och exkursioner och riktade sig till personer med nyfunnet intresse för fåglar. På hösten anordnades en uppföljande kurs där deltagare från

vårens kurser kunde fördjupa sina kunskaper ytterligare.

Det gångna året har vi arrangerat flera guidningar, bland annat två på samma dag i Karum som en del av "Bioblitz", ett evenemang som arrangerades av Mittlandsprojektet i juni.

2024 stod ÖOF som arrangör för Riksstämman, där vi bland annat anordnade guidningar på Kapelludden och Beijershamn. Det blev

ett väl genomfört arrangemang som uppskattades av deltagare från hela landet.

Naturfilmaren Ingemar Lind är en återkommande höjdpunkt i vårt program, och i oktober visade han ännu en fantastisk film som fångslade publiken. I november avslutades året med en föreläsning av Martin Green från Svensk fågeltaxering, som gav en intressant inblick i det pågående arbetet med att följa fågelpopulationer i Sverige. ■

Kornsparvsmatningen
vid Råbäcken.

FOTO: JOANS SVEDLUND

Kursdeltagare fikar vid Sebybadet.

FOTO: JOANS SVEDLUND

Slaguggleungar.

FOTO: ULRIK LÖTBERG

Upplands Ornitologiska Förening

Under 2024 har Upplands Ornitologiska Förening – BirdLife Uppland (UOF) framgångsrikt genomfört merparten av sina planerade aktiviteter, inklusive exkursioner, föreningsmöten och utbildningar. Samtliga föreningsmöten kunde hållas, förutom ett under hösten som fick ställas in. Årsmötet genomfördes som planerat, liksom ett inommöte på våren och tre på hösten.

Exkursionsverksamheten har varit omfattande med totalt 23 exkursioner under året. Våren bjöd på elva stadsnära vandringar och tre längre exkursioner i Uppland, där två tyvärr ställdes in på grund av dåligt väder. Dessutom arrangerades fyra exkursioner för synnedsatta och en ungdomsträff för kognitivt funktionshindrade. Under hösten genomfördes fem stadsnära vandringar och fem landskapsexkursioner.

Föreningen har fortsatt att satsa på utbildningar, där två studiecirklar hölls: en för exkursionsledare och en ringmärkningscirkel – båda fullbokade. Medlemsantalet minskade under året med 33 medlemmar, vilket resulterade i 985 fullbetalande medlemmar och totalt 1460 inklusive familjemedlemmar. Könsfördelningen ligger på 40 procent kvinnor och 60 procent män, och styrelsen har haft en god representation av kvinnor (en tredjedel).

Föreningens samarbete med BirdLife Sverige har utvecklats, där BirdLife Sverige nu hanterar med-

lemsregistret och utskick av inbetalningskort. Medlemstidningen *Fåglar i Uppland* utkom som vanligt med fyra nummer, fyllda med reportage och artiklar.

UOF:s rapportkommitté, bestående av 13 medlemmar, har gjort en imponerande insats med att granska nästan 450 000 observationer i Artportalen. Föreningen har även stärkt sin roll som kunskapsbärare inom fågelskydd, haft regelbundna avstämningar med Länsstyrelsen och agerat remissinstans i frågor rörande fågelskydd, exploatering och skyddsjakt.

Inom naturvårdsprojekten har föreningen varit aktiv på flera fronter:

- Tjäderinventering i nord-uppländska skogar har intensifierats, med ett tiotal artskyddsutredningar skickade till Skogsstyrelsen.
- Berguvsprojektet har bidragit till en positiv utveckling för arten, bland annat genom ljudinventeringar och uppsättning av holkar.
- Svarttärneprojektet vid sjön Tämnaaren hade ett bra år med 130 häckande par, även om höga vårvattennivåer orsakade bonedgång.
- Tornsegelprojektet har resulterat i uppsättning av många holkar på kommunala byggnader i Uppsala.
- Vitryggig hackspett har fått ökat fokus, med biotop-

restaureringar vid sjön Tämnaaren i samarbete med olika aktörer.

- Skräntärneprojektet har varit framgångsrikt, och efter år av nedgång syns nu en positiv trend i populationen.

Ett nytt initiativ har startats för uggleskydd, där föreningen sätter upp holkar i skogar med lägre avverkningsstryck. Medlemmar kan bidra genom att finansiera holkar.

Föreningens inventeringsverksamhet har fortsatt med CES-ringmärkning vid Vendelsjön, inventering av backsvalor och råkor, samt stöd till ängshöksprojektet. ■

Svarttärna vid sjön Tämnaaren.

FOTO: ULRIK LÖTBERG

Östra Smålands Ornitologiska Förening

År 2024 var ÖSOFs 36:e verksamhetsår och engagemanget för fågelskydd är större än någonsin. Föreningen bildades i Oskarshamn september 1988 och består av samtliga tio kommuner på fastlandet i Kalmar län. ÖSOF har 555 medlemmar.

Fåglar i östra Småland, FiöSm, ges ut med tre digitala nummer per år. Föreningen har valt att ha tidskriften helt digitalt, både av miljöskäl och av ekonomiska skäl.

Regionala rapportkommittén drar ett stort lass med sammanställningen av den årliga fågelrapporten som publiceras i nummer två av *FiöSm*.

Vilthjälpen Oskarshamn har haft ett lugnare år med ett 50-tal omhändertagna fåglar och djur bland annat en hökuggla från Eksjötrakten som krockat med ett fönster och en mager juvenil ängshök från Öland.

Skogsfrågor är en viktig del inom ÖSOFs verksamhetsområde. Det har hållits två signalartskurser, ett möte i Hornsö kring återinförandet av svart stork, samt plantering av ädellövskog. Olagliga avverkningar har anmälts.

Under året har det som tidigare år bedrivits omfattande ringmärkning i framför allt Västervik, Kalmar och Oskarshamn.

Flera arter bevakas, inventeras och ringmärks varje år. Under 2024 fanns det 29 aktiva revir av berguv. Det blev nio eller tio lyckade häckningar. Pilgrimsfalk etablerade sig 2014 då ett par häckade. Antalet revir 2024 var sex (åtta 2023). Det blev endast en häckning med en unge. Ringmärkning av skräntärneungar i östra Smålands kolonier har fortsatt som tidigare år.

Under 2024 har en uppföljning av inventeringen av "mellanskarvarna" gjorts på Ljungby Hästaskär (Sveriges största koloni) söder om Kalmar. Det har samlats in spybollar för analys, 200 ungar har ringmärkts och antalet par har räknats.

Ringmärkning av hornugglor har

Karl Lundström
på SLU samlar
spybollar på Ljungby
Hästaskär.

FOTO: ÅKE NILSSON

FOTO: JAN BRENNANDER

Skogsgruppen planterar rönn för att öka inslaget av ädellöv. På bilden syns Tanya Holmqvist och Anneli Brenander.

pågått i Västervikstrakten sedan 2016. Totalt ringmärktes nio hornugglor under våren och 27 under hösten. Tjust Fågelklubb driver även ett projekt för göktyta sedan tidigt 1990-tal med 190 holkar. 173 ungar i 23 holkar ringmärktes.

Häckande ägretthäger tillsammans med häckande "mellanskarvar" och gråhäger på Ljungby Hästaskär. FOTO: ÅKE NILSSON

Nattskärremärkningen slutade med 58 fångade fåglar varav 14 var kontroller. Två återfynd och ett i Nora tagen av en katt, men ett i Nigeria (andra fyndet i Afrika) med GPS-logger (data finns från flykten). Den slutade sitt öde på matbordet. ■

Fågelskådning på Ramsvik.

FOTO: SUSSIE CARLSTRÖM

2024 var ett innehållsrikt år med cirka 100 aktiviteter. Det var allt från skogsturer med både uggleyssning och orrspel till havsfågelskådning på Ramsviklandet i Sotenäs och på Klädesholmen på Tjörn. Vi har erbjudit våra medlemmar att följa med på fågelskådning i Strömstad, på Härmanö i Orusts kommun, vid Mörtevattnet i Stenungsunds kommun, vid Torslandaviken, på Hyppeln längst ner i söder, samt på sträckskådning på Bredfjället i Uddevalla. Vi har haft årliga exkursioner gällande Artrally och Fågeltornskampen. Det var en exkursion för att skapa ett större engagemang för Skådarhjälp (Radiohjälp). Vi hade även exkursioner till andra landskap såsom Västergötland, Dalsland och Öland. Under vintertid sågs vi flera gånger inomhus med föredrag om Artportalen och reseberättelser med fågelfoton. Under året hade vi studiecirklar med fokus på vadare.

Alla våra aktiviteter och studiecirklar sker i samarbete med Studieförbundet.

För att värva nya medlemmar har vi deltagit på Biologiska mångfaldens dag i Ljungskile på våren och på Bon-

dens Dag i Backamo på hösten. Vi har satt upp brevlådor med broschyrmaterial vid ett flertal fågellokaler och vi har även annonserat i lokaltidningar.

Årsmötet hölls på Ramsviklandet i Sotenäs Kommun och var välbesökt. Dagen inleddes med skådning innan förhandlingarna tog vid. Årets fågel 2023 röstades fram och vinnare blev ökenvarfågeln som hittades på Valön, Svenneby. Därefter hölls ett föredrag om ringmärkta silltrutar på Nidingen. Sedvanligt genomfördes ett medlemsmöte under höstkanten på Hällö, utanför Smögen.

På BirdLifes Sveriges riksstämma som anordnades av Ölands Ornitologiska Förening deltog vi med två representanter. En representant från BohOF Rrk deltog i BirdLifes Rrk-konferens i Uppsala i januari. En styrelserepresentant deltog i BirdLife Sveriges konferens Friluftsliv med fåglar i Örebro med inriktning mot ungdomar. Vi har under året deltagit i flera av BirdLifes forum Fågeldialogen som sker digitalt onsdagar under året.

Under året har vi underhållit vår hemsida med nyheter samt utökat med flera sidor under fågelskydd, programmet och fler beskrivningar på

fågellokaler. På sociala medier såsom Facebook hade vi 1240 följare och på Instagram hade vi 850 följare.

Föreningens arbete med fågelskydd är en väldigt viktig del av verksamheten och vi har under året fungerat som remissinstans i flera ärenden. Nämnas kan de vindkraftsetableringar som planeras både på land och till sjöss, samt kraftledningar. Vi arbetar vidare med att få fler att inventera i landskapet samt att det ska komma upp fler fågeltorn. Vårt samarbete med Daniel Bengtsson från BirdLife gällande flera ärenden fortgår. Samarbetet med klätterklubbar i landskapet för att inte störa häckningar av uv och falk pågår. Föreningen etablerade en fågelmatning utefter strandpromenaden i centrala Uddevalla.

Vår tidskrift *Fåglar i Bohuslän*, sammanställningen över de observationer som skett under 2023 enligt gällande rapportmall och vårt aktivitetsprogram skickades ut till våra medlemmar.

Medlemsantalet var vid årsskiftet 365 direkta medlemmar samt 64 familjemedlemmar. Till detta lägger vi till 213 medlemmar via Kedjan. ■

FOTO: SUSSIE CARLSTRÖM

Fågelskådning på Hällö i samband med medlemsmötet.

FOTO: BOHOF

Styrelsemöte i Fjällbacka.

FOTO: CHRISTINA BJURSTRÖM

FOTO: ANDERS SVENSSON

Västergötlands Ornitologiska Förening

Västergötlands Ornitologiska Förening (VgOF) har en stark och betydelsefull historia, där sammanslagningen av Södra Älvsborgs och Skaraborgs Ornitologiska Förening 1998 skapade en ännu bredare plattform för fågelskyddsarbete i regionen. Föreningens fokus på både att främja forskning och skydd av fågelfaunan och att skapa kontakt mellan allmänheten och dess medlemmar är en viktig kombination. Det stärker inte bara fågelskyddsarbetet utan bidrar också till att öka intresset för fågellivet hos människor i alla åldrar.

VgOF har en tradition med ett nyårsrally första helgen i januari. Inför 2024 ändrades tävlingsformatet från att vara en kamp mellan lag till att istället bli en tävling mellan kommunerna i Västergötland. 120 personer anmälde sig från 15 kommuner. Vinnande kommun blev Töreboda. Detta nya upplägg mottogs med stor entusiasm och positiv respons från många deltagare.

Under tranveckorna våren 2024 fick skolor från förskoleklass till årskurs 6 möjligheten att delta i Naturpedagogiska dagar vid Trandansen. Projektet blev möjligt tack vare ett beviljat bidrag på 50 000 kronor från Sparbanksstiftelsen Skaraborg, som

ansöktes i samarbete med BirdLife Sverige.

Syftet med projektet var att ge barnen en lärorik och inspirerande upplevelse i naturen, med fokus på fågelliv och tranor. Bidraget användes för att arrangera bussresor för de klasser som ville delta, vilket gjorde det möjligt för fler skolor att vara med.

Det blev många minnesvärda dagar fyllda med lärande och naturupplevelser, samtidigt som vi ökade medvetenheten om vikten av att bevara vår miljö och vårt rika fågelliv.

I mitten av september samlades flera av Västergötlands fågelklubbar för en träff i Skövde, där mötet hölls i Skövde Fågelklubbs klubblokal. VgOF stod värd för kvällen, som fokuserade på fågelskydd och Important Bird and Biodiversity Areas (IBA).

Niclas Lignell från BirdLife Sverige deltog och höll ett föredrag om IBA – ett globalt nätverk av områden som identifierats för att skydda fåglar och deras livsmiljöer. IBA är ett initiativ från BirdLife International och är nära kopplat till EU:s fågeldirektiv, som kräver att medlemsstater klassificerar viktiga områden som Special Protection Areas (SPA).

Medlemstidningen *GRUS* har under året publicerats i fyra nummer. Ambitionen har varit att skapa en tidning

med ett så varierande och intressant innehåll som möjligt. Syftet är att öka både kunskapen och intresset för fåglar bland föreningens medlemmar. *GRUS* fungerar som en viktig kanal för att sprida information och inspirera till engagemang för fågellivet i Västergötland.

Med vår fågelskyddsfond stöttar vi med ekonomiska bidrag fågelskyddsarbete runt om i Västergötland. Genom åren har fonden stöttat många olika projekt. Under 2023 har bidrag givits till bland annat inventeringar i bergtäkter efter pilgrimsfalk och berggurv, svenska lomföreningen, gåsräkning vid sjön Östen, olika tornfalksprojekt i Skaraborg et cetera. VgOF är huvudman för Hornborgasjöns fältstation. Hornborgasjöns fältstation är en central aktör för fågelforskning i Västergötland, och det arbete som utförs med ringmärkning, sjöfågelräkning och annan forskning är betydelsefullt för bevarandet av sjöns fågelliv. Fältstationen anordnar Hornborgaseminarier varje år för att sprida kunskap och resultat från det gångna årets studier. Ämnena som väder, vattenstånd och specifika fågelarter som svarthalsad dopping, svarttärna och dvärgmås tas upp och gör seminariet både mångsidigt och intressant. ■

Vinterexkursion med Ungdomsskådarna i SkOF.

FOTO: MIKAEL ARINDER

Skånes Ornitologiska Förening

SkOF fortsätter sitt arbete med fågelskydd, forskning och engagemang för fågelskådning i Skåne. Remissyttranden kring fågelskydd och inventeringar av hotade arter är viktiga aktiviteter. Skogskommittén har fokuserat på tjäder och intensifierat samarbetet med myndigheter och markägare för att bevara artens livsmiljöer.

Falsterbo Fågelstation har bedrivit standardiserad ringmärkning och sträckräkning.

Under 2024 häckade 54 friflygande storkpar i Skåne, och inom Storkprojektet häckade 48 par i hägn. Sammantaget fick Skånes storkar ut 140 flygga ungar. De frihäckande storkparen sprider sig till allt fler delar av det skånska landskapet. Några storkar har försetts med GPS-sändare för att vi ska kunna följa de flyttande storkarnas rörelser.

Rehabiliteringsverksamheten genom Fågelskydd Spillepeng hanterade 460 nödställda fåglar, varav en tredjedel kunde återböras till frihet.

SkOFs årsmöte kombinerades med föreläsning, lunch och mingel, vilket uppskattades av de uppemot hundra deltagarna. Föreningen är numera ansluten till BirdLifes Kedjan, vilket har gett nästan 800 nya medlemmar. SkOF har nu drygt 2700 medlemmar.

PR-kommittén tog fram nya SkOF-kepsar samt förslag på ny föreningslogotyp.

SkOFs ungdomsskådarverksamhet är sprudlande och har omfattat exkursioner och ringmärkningskurser. Programkommittén har ordnat uppskattade måndagsföreläsningar och majexkursioner. SkOF medverkade vid evenemanget Falsterbo Bird Show som lockade cirka 2700 besökare och inkluderade föreläsningar och

Svarthakad buskskvätta.

FOTO: NIKLAS ARONSSON

exkursioner.

Fågelobservationer, forskningsresultat och skådartips publicerades i SkOFs tidskrifter *Anser* och *Fåglar i Skåne*, samt på hemsidan. Årets fokusart i *Anser* var svarthakad buskskvätta, en nyetablerad häckfågel i Skåne. Allt fler medlemmar väljer att läsa *Anser* på webben istället för som tryckt tidning. ■

Jämtlands läns ornitologiska förening

JORF har under året arbetat aktivt med remisser och inventeringar i samband med fågelskyddsärenden, bland i samverkan med omkringliggande regionalföreningar samt BirdLife Sverige. Vi har avgivit gemensamma yttranden gällande gruvetablering, vindkraft kraftledningskoncessioner och exploatering av mark för skidanläggningar.

JORF har sedan tidigare arrangerat ett flertal exkursioner under året. En del aktiviteter har blivit traditioner, som vår uggleexkursion i mars och Fågeltornskampen i maj. Men nyheter tillkom också, det här året i form av en kvällsexkursion i augusti med fokus på vadare. Riporna, som är JORFs grupp för fågelskådande kvinnor, genomförde fyra egna utflykter under året.

I samband med årsmötet i februari föreläste Martin Green från Lunds universitet om fjällfåglar och inventeringar. Dessutom har vi arrangerat två medlemsmöten under året. På medlemsmötet i oktober gästades fören-

ingen av Peter Berglund som även han hade fjällens fåglar som tema. I december hölls traditionellt föreningens julmöte. Ett nytt inslag i år var presentation av resultatet i JORFs fototävling, som arrangerades för andra gången. Fototävlingen innehöll två kategorier, Myllrande våtmarker och Fåglar runt knuten. Planen är att utlysa en ny omgång av tävlingen

under 2025, med nya kategorier.

Föreningen deltar även aktivt i forskningsarbetet vid Ännsjöns fågelstation och flera enskilda medlemmar gör inventeringsinsatser åt Svensk fågeltaxering. Bland inventeringar kan också nämnas kungsörnsinventering i Krokoms kommun samt mer allmänna inventeringar i ett gruvprospekteringsområde. ■

Vadarexkursion vid Sannan.

FOTO: SIXTEN LINDBLOM

Myrinventering vid Snasadolparna.

FOTO: DANIEL HEDENRO

Platschef
Inger-Marie
Wohlfarth med en
tajgasångare på
Häradskår.

FOTO: JENNY RYDÉN

BirdLife Östergötland

Efter att ha firat 50-årsjubileum 2023 följde ett lugnare verksamhetsår för föreningen. Vi har satsat på våra kärnområden fågel-skydd, fågelintresse och en tidskrift, *Vingspegeln*, av hög kvalitet. Antalet medlemmar är stabilt och ligger på omkring 1000 personer.

Styrelsen har träffats vid åtta protokollförda möten. Eftersom föreningen saknar lokal roterar vi mellan styrelsemedlemmarnas hem. Årsmötet hölls 10 mars 2024 i Linköping. Ett medlemsförslag gällande namnändring på föreningen samt styrelseförslag kring stadgeändring föranledde ett medlemsmöte i september. Där antogs det nya namnet BirdLife Östergötland, liksom övriga stadgeändringar. Samverkan med andra föreningar har skett, bland annat genom råds- och regionmöten. Det senare hölls 2024 vid Tåkern med Tåkerns fältstation som värd.

Föreningen har deltagit i flera evenemang för fågelintresse, bland annat Fågelskådningens dag i maj, samt en friluftsfestival vid Tåkern i september. BirdLife Östergötland syntes en del i lokal media rörande tallbitar och fågel-skyddsprojekt. Ett kombinerat fågelintresse och fågel-skyddsområde är Häradskärsprojektet med verksamhet under hösten. Fyra veckors ringmärkning och sträckräkning genomfördes av fågelskådare från hela länet. Fågelskyddsgruppen har under

året hanterat ett stort antal remisser främst gällande sol- och vindkraft. En inventering av häckande sångsvan i Östergötland har genomförts.

Föreningens verksamhet dokumenteras i tidskriften *Vingspegeln* som varje år kommer ut i fyra nummer. Häradskärsprojektet och Tåkerns fältstation redovisar sina verksamheter i varsina nummer, och raritetskommittén redovisar det östgötska fågelåret i ett tredje. ■

”

Fyra veckors ringmärkning och sträckräkning genomfördes av fågelskådare från hela länet.

Västerbottens Ornitologiska Förening

En betydande del av arbetet i föreningen utförs av de olika projekten i VOF: Projekt Havsörn, Projekt Kungsörn, Projekt Pilgrimsfalk, Projekt Jaktfalk, Projekt Berguv och Projekt Vitryggig hackspett. Till projekten räknar vi även Rrk Västerbotten och Södra Lappland, Stora Fjäderäggs fågelstation och Umedeltats fältstation. Arbetet i dessa projekt har framgångsrikt genomförts på samma sätt som under tidigare år, och deras verksamhetsberättelser för 2024 kommer att vara tillgängliga på vår hemsida (vasterbotten.birdlife.se) i samband med årsmötet den 23 februari. Medlemmar i projekten och styrelsen har som tidigare år genomfört guidade exkursioner för allmänheten kring Umeälvens deltaområde, sex stycken på våren (7 april – 16 maj) samt två på hösten med deltagande i ringmärkning.

Styrelsearbetet gäller främst remissyttranden kring naturreservat, vindkraftsparker, högsämningsdragningar, bergtäkter et cetera. I år liksom förra året har föreningen engagerat sig mot etablering av havsbaserad vindkraft i Norra Kvarken – norra Europas mest flyttfågelintensiva smala havskorridor, såväl nordsydligt som östvästligt. På vår hemsida finns från 2023 ett yttrande mot vissa planer på havsbaserad vindkraft i Norra Kvarken. Yttrandet bygger på ett gediget arbete och där redovisas material från 30 års observationer av sträckande fåglar, höst som vår, över och genom området.

Länge har det stått klart att VOF och Naturskyddsföreningen Västerbotten många gånger behandlar samma remisser och problem, men samarbetet har tyvärr haltat tidigare år. Under 2024 har vi fått igång ett mer systematiskt samarbete. VOF bjöd in till ett möte under hösten där vi fick lära känna varandra och belysa skillnader och likheter i hur våra verksamheter är organiserade. I våras

var det NSF som bjöd in till ett möte där våra respektive primära skyddsområden beskrevs och diskuterades. VOFs primära område har ju varit fågelskyddet; olika grupper inom NSF engagerar sig många gånger i ett något vidare naturskyddsområde som särskilt inriktas mot hotet av våra skogars biologiska mångfald. Vi ser verkligen fram mot ett fortsatt samarbete med nyttjande av våra respektive föreningars kompetensområden.

Något utöver det vanliga för verksamheten 2024 var att föreningen deltog i förverkligandet av den tredje systematiska inventeringen av tre av de stora öarna i Holmögruppen – Holmön, Ångesön och Grossgrundet. De tidigare inventeringarna, 1973 och 1996, genomfördes med samma inventeringsmetod som nu 2024, och vid i stort sett samma årstid: månads-skiftet maj-juni.

Det lite speciella med den första inventeringen 1973, och som få glömmar (!), var att den innebar Västerbottens första observation av lundsångare – och inte mindre än 18 sjungande hannar hördes! Hördes gjordes på den tiden till exempel även ortolansparv och järpe, nu inte längre. Havsörnen syntes inte till, sista häckningen skedde 1964 och den återkom till öarna först 1984. Men vid inventering 1996 var den med, och nu 2024 var det få som missade havsörn. Lundsångaren var kvar 1996, dock något färre i antal, och nu 2024 räknade man in åtminstone 15 stycken. De fullständiga resultaten av de tidigare inventeringarna finns i tidigare nummer av *Västerbottens Fåglar*, FiV. I dessa dagar arbetar den grupp som framgångsrikt organiserade den senaste inventeringen med att sammanställa resultatet. Vi ser fram mot någon form av jämförande publikation av samtliga tre inventeringar.

Nu 2024 var det hela 38 personer som deltog i arbetet, inte bara folk från Umeåområdet utan från flera

olika håll i landet, företrädesvis från Norrland; några var med redan 1996, men även några från 1973! Arbetet med att genomföra inventeringen var nog mer krävande än många hade klart för sig; terrängen var många gånger mycket svår att gå i efter de angivna linjerna, det var helt vinds-tilla första dagen och mycket varmt, och dessutom hade mygg och knott fullkomligt exploderat – såväl i antal som aggressivitet!

Inventeringen 2024 kunde genomföras med bidrag från Alvins fond, vi tackar för det, och stort tack till den grupp i och kring föreningen som gjorde denna den senaste inventering möjlig. ■

Vid den stora fågelinventeringen på Holmöarna i början av juni var det tidiga morgnar som gällde. Här är inventerarna Helena Hallgren och Gillis Aronsson på väg ut mot Trappudden kl 03.15.

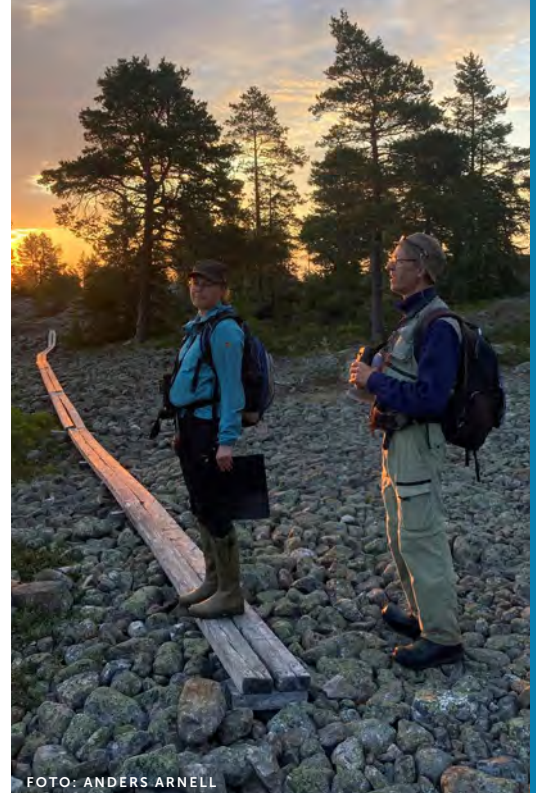

FOTO: ANDERS ARNELL

FOTO: GABRIEL SÄLL

